

Birkenes kommune

Årsberetning 2014

01.04.2015

Innhold

<i>RÅDMANNENS INNLEDNING</i>	5
<i>NØKKELTALL TOTALT</i>	6
<i>ANALYSE AV DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN</i>	9
<i>ØKONOMISK OVERSIKT</i>	16
<i>DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSUTGIFTER</i>	17
Samlet oversikt inntekter og utgifter.....	17
Driftsinntekter	18
Driftsutgifter:	19
Selvkostregnskap vann, avløp og feiing.....	21
Finansinntekter	22
Finansutgifter	22
<i>INVESTERINGSREGNSKAPET</i>	23
Tabell investeringsprosjekter som er ferdigstilt i 2014.....	25
Prosjekt 9110 - Natveitåsen tomteområde.....	28
Prosjekt 9120 – Tveide Næringspark.....	28
<i>LÅNEGJELD</i>	30
Utvikling i lånegjelden de siste 5 år:	30
Startlån-lån til videre utlån	30
<i>INTERNKONTROLL</i>	31
<i>OPPFØLGING AV POLITISKE SAKER VEDTATT I BIRKENES KOMMUNESTYRE I 2014</i>	31
Utsatt sak 2013 ikke behandlet i 2014	31
Vedtatte saker , men en del av saker som pågår	31
Vedtatte saker, ikke utredet	31
<i>MEDARBEIDERE OG ORGANISASJON</i>	32
Opplæring	32
Sykefravær	32
Likestilling og mangfold.....	32
Helse, miljø og sikkerhet (HMS)	34
Organisasjon	34
Tillitsvalgte.....	34
Etikk.....	35
<i>MILJØRAPPORT</i>	36
Innkjøpsordning.....	37
Utfordringer.....	37
<i>KOMMUNENS UTFORDRINGER 2015 OG FRAMOVER</i>	38
<i>TJENESTOMRÅDE TEKNISK</i>	40
Måloppnåelse og utførte oppgaver:.....	40
Personal:.....	41
Økonomi:	41
<i>NÆRING/KULTUR/EIENDOM OG KALK</i>	42

Årsberetning Birkenes kommune for 2014

VEI, VANN OG AVLØP.....	43
PLAN, BYGGESAK OG OPPMÅLING	44
DRIFT AV BYGG.....	46
<i>RESSURSSENTERET</i>	47
Måloppnåelse og utførte oppgaver:.....	47
Personal:.....	47
Økonomi:	47
FLYKTINGETJENESTEN& ADM.....	48
HELSESTASJONEN	49
BARNEVERNET	50
PP-TJENESTEN	51
PSYKISK HELSE FOR VOKSNE	52
<i>BARNEHAGE og SKOLE</i>	53
Måloppnåelse og utførte oppgaver:.....	53
Personal:.....	53
Økonomi:	53
SKOLE og BARNEHAGE FELLES.....	54
BIRKELAND SKOLE	56
VALSTRAND SKOLE.....	57
ENGESLAND SKOLE	58
HEREFOSS SKOLE	59
BIRKELAND BARNEHAGE	60
ENGESLAND BARNEHAGE	61
NATVEITÅSEN BARNEHAGE.....	62
BIRKENES VOKSENOPPLÆRING.....	63
KULTURSKOLEN	64
<i>HELSE OG VELFERD</i>	65
Måloppnåelse og utførte oppgaver:.....	65
Personal:.....	65
Økonomi:	66
HELSE OG VELFERD FELLES.....	67
SYKEHJEMMET	68
KJØKKEN, KANTINEDRIFT OG VASKERI.....	69
ENHET HJEMMETJENESTER	70
BOVEILEDERTJENESTEN.....	71
NAV	72
<i>SERVISEENTERET</i>	73
Måloppnåelse og utførte oppgaver	73
Personal:.....	74
Økonomi:	74
STAB – FELLESTILTAK.....	75
SERVICETORV & ARKIV	76
IT	77
PERSONAL.....	78
DEN NORSKE KIRKE OG ANDRE TROSSAMFUNN.....	79
Måloppnåelse og utførte oppgaver:.....	79
Personal:.....	79
Økonomi:	79

Vedlegg:

Tertialrapport gjeld fra Gabler 2014

Avkastningsrapport 3. tertial 2014

Kostra analyse

RÅDMANNENS INNLEDNING

Høy omstillingsaktivitet gir resultater – likevel økende gap mellom utgifter og inntekter

For første gang siden 2010 gikk Birkenes kommune med overskudd på kr 1,5 mill. Når prognosene for 2014 viste underskudd, skyldes endelig resultat en uvanlig stor avkastning på langsiktige plasseringer på 11 % og ca. 4 mill. mer enn budsjett. Overskudd over flere år må til, for å bygge opp disposisjonsfondet på kr 20-30 mill. og dermed sikre kommunens reelle handlefrihet og betalingsevne ved uforutsette hendelser. Det er urealistisk å planlegge for statlig fullfinansiering av økte behov i drift og investeringer. Resultatet i nøkkeltall:

- Svakere brutto driftsresultat kr -9,7 mill.(1,6), brutto driftsresultat korrigert for fondsinntekter/avsetninger, investeringsmoms og premieavvik pensjon – kr 11,1 mill. (-3,2).
- Driftsutgiftene 6,3 % (6,5 %) øker mer enn driftsinntektene 3,0 % (9,4 %)
- Investeringsgjelden er redusert til kr 371,8 mill. (384,7)
- Lønn- og sosiale utgifter har økt moderat, nesten stått stille

I nøkkeltallene ligger økt eiendomsskatt på kr 10 mill. i forhold til 2013. Innføringskostnadene utgjorde kr 1,9 Mill. En uventet inntektssvikt i statlige overføringer på kr 2 mill., økt tjenestebehov, økte avdrag, og omstillingstid mm svekket effekten av disse økte inntektene. I tillegg opplever vi utgiftsøkninger blant annet som følge av nødvendige tilpasninger til lov og forsvarlighet, kvalitetsforbedringer ved nye løsninger, tap av krav (husleie), økende pensjonsforpliktelser, økte investeringsbehov pga. manglende vedlikehold, fordyrende strukturer som er vedtatt opprettholdt. Alle tjenester har holdt igjen på kostnader, der det har vært mulig og bidratt til finansiering av uforutsette hendelser og lavere inntekter fra staten.

Hovedutfordring

Driftsinntektene er fortsatt for lave til å betjene høye gjeldsutgifter, redusere gjeld, spare til egenkapital for fremtidige investeringer, sette av midler til uforutsette hendelser og finansiere et lovlig og forsvarlig tjenestetilbud i tråd med behov og tidligere vedtak

Resultatlista 2014 – «bedre og billigere»

Samarbeid	1. Etablering av Struktur1 - Felles lønn og regnskap mellom Birkenes og Lillesand 2. Etablering av Kr-IKT – Birkenes, Iveland, Kristiansand, Lillesand, Songdalen 3. Vedtak om felles barnevern for Birkenes og Lillesand 4. Oppstart av prosjekt- samarbeid om tekniske tjenester mellom Birkenes og Lillesand
Ny struktur	5. Tjenestesjefnivå ble beholdt for å ivareta helhetlig omstillingskraft 6. Servicesenter – servicetorg, arkiv, økonomi, personal/HR, kvalitet, IKT - felles stab/støtte for å effektivisere og dyktiggjøre organisasjonen 7. Ressurscenter – helsestasjon, SLT, psykisk helse, PPT, flyktningetjenesten, barnevern (bestillerrollen) - ny enhet med felles leder for tverrfaglig samordning, tidlig innsats og faglig støtte, spesielt for barnehage og skole 8. Læringscenter – mottaksskole og voksenopplæring rendyrkes og omdøpes 9. Enhet for hjemmetjenester – mer mestring gjennom hverdagsrehabilitering
Ned-bemannning	10. Syv færre institusjonsplasser med ny turnus fra 6.10. 11. Oppstart av omlegging av renhold fra 15 til 10 årsverk i egenregi
Ny praksis	12. Syv plasser ble overført til hjemmetjenesten
Organisasjonsutvikling	13. Organisasjonsstrategi er vedtatt 14. Medarbeidere har valgt verdier for vi- kultur 15. Delegasjonsreglementet mellom politikk og adm. er revidert 16. Oppstart av utvikling av en startpakke – først en for ledere

Sammen om resultater

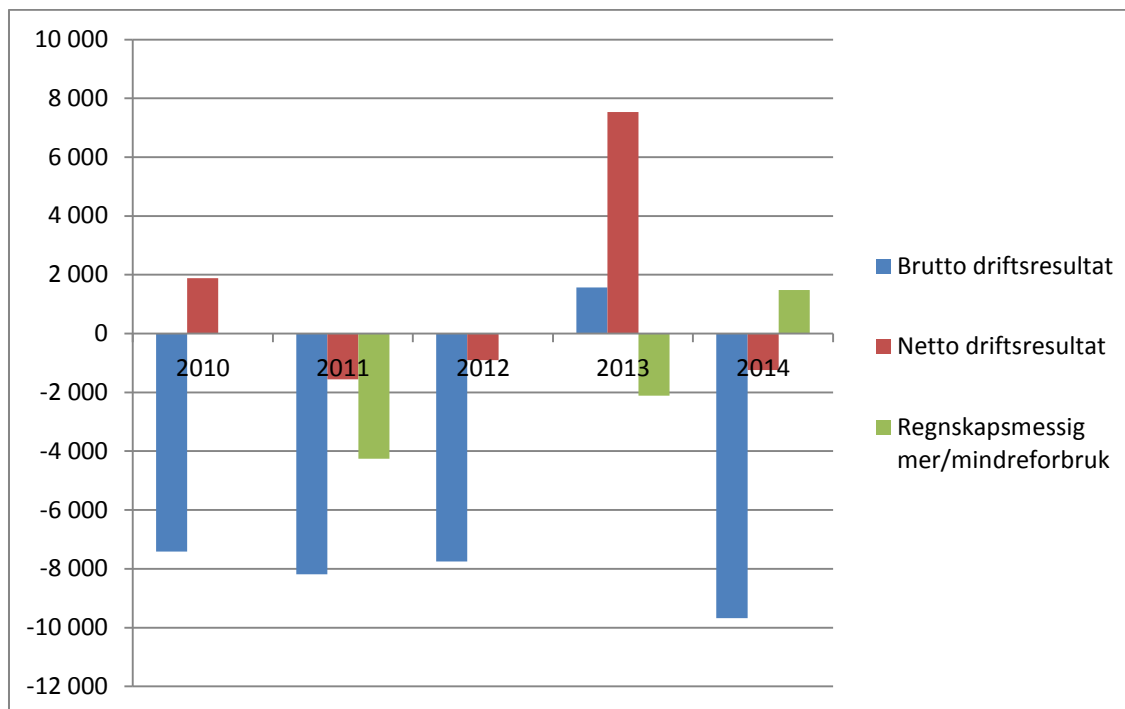
Gratulerer kjære innbyggere, samarbeidspartnere, kolleger og politikere med «pris for samordning og samarbeid i arbeidet mot vold i nære relasjoner»! Jeg vil takke alle medarbeidere for at dere tar ansvar for å levere lovlige og forsvarlige tjenester hver eneste dag. Menneskene som bor i Birkenes kommune er avhengig av at vi gjør det som skal til for å lykkes med oppdraget vårt. Jeg har tro på at vi sammen finner veien til å forbedre, forenkle og fornye tjenestene våre uavhengig av utfordringene som måtte komme.

Gro Anita Trøan
Rådmann

NØKKELTALL TOTALT

Årsberetningen for 2014 beskriver kommunens økonomiske stilling ved utgangen av året. Årsregnskapet for 2014 fremlegges i tillegg med noter. Årsberetningen inneholder både overordnet område samt tjenesteområdenes rapporter. Alle tall er i hele tusen hvis ikke annet er angitt.

Resultatmessig utvikling i perioden 2010 til 2014:

Brutto driftsresultat

I 2014 ble brutto driftsresultat kr -9,7 mill. (-2,7 %). Det betyr at driftsutgiftene (lønn- og sosiale utgifter, andre driftsutgifter og avskrivninger) er kr 9,7 mill. høyere enn driftsinntektene (skatt og rammetilskudd, eiendomsskatt samt andre brukerbetaling).

Netto driftsresultat

I nøkkeltallet netto driftsresultat er avskrivningskostnadene tilbakeført, mens finansinntekter og finanskostnader (inkludert avdrag) er lagt til. Regnskapet viser da et underskudd på kr -1,2 mill.. Til sammenligning var netto driftsresultat i 2013 positivt med kr 7,5 mill.

Regnskapsmessig mer/mindreforbruk

Bunnlinjen viser et positivt resultat på kr 1,5 mill. etter korrigeringer for avsetning og bruk av bundne fond. Til sammenligning var det i 2013 et underskudd på kr -2,1 mill.

Driftsinntektene dekker ikke driftskostnadene. De har økt med 3 %, mens driftskostnadene har økt med 6,3 % fra 2013. Brutto driftsresultat framstår som mer positivt enn det egentlig er, tallene må justeres for premieavvik på pensjon og for fondsføringer for å få et realistisk bilde som kan sammenlignes med andre år. Finansinntektene i netto driftsresultat er med på å bidra til at bunnlinjen ikke blir negativ sammen med bruk av fondsmidler. Finansinntektene er usikre inntekter akkurat som premieavviket, risikoen har gått i kommunens favør i 2014.

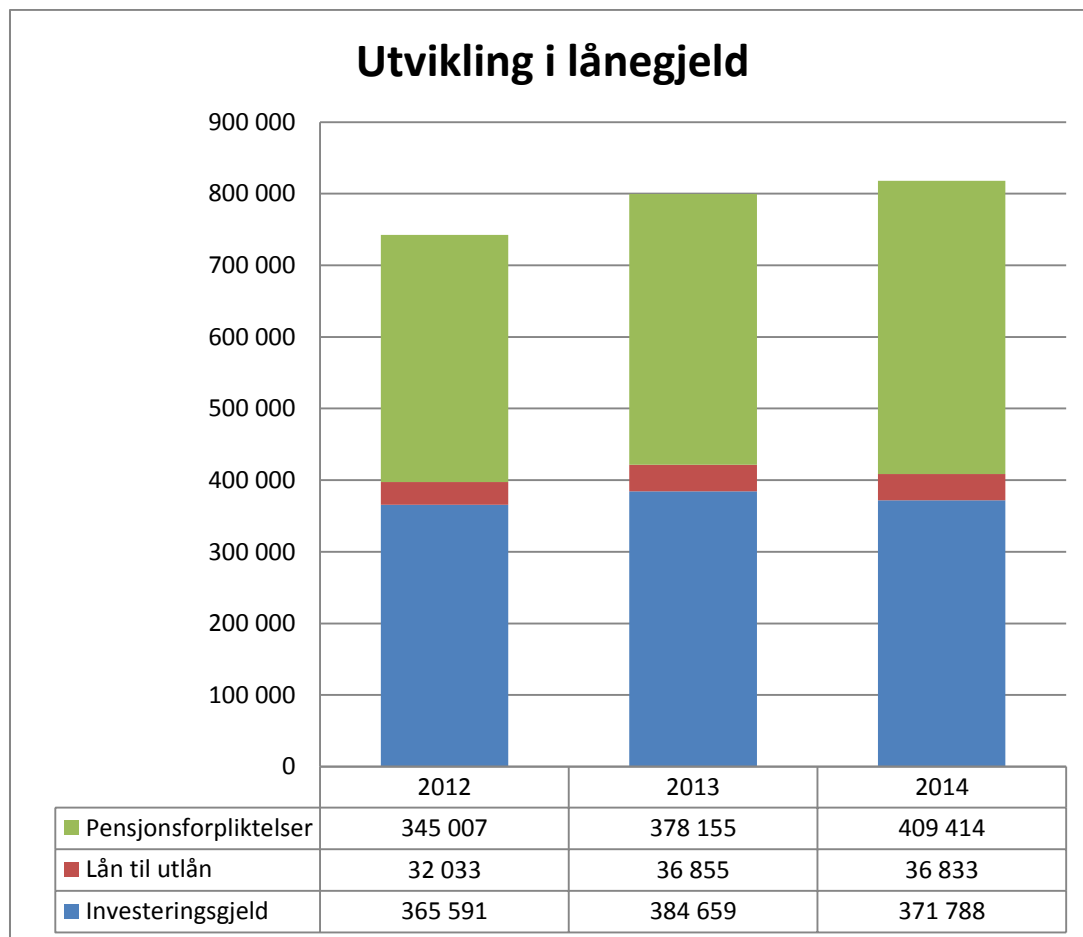
Vesentlige positive og negative effekter i årsregnskapet ifht. budsjett:

- Skatter og avgifter, rammetilskudd kr -1,1 mill.
- Gevinst på langsiktige plasseringer kr +4,1 mill.
- Avdrag lån kr -1,1 Mill
- Rentekostnader kr +1,4 mill.
- Overskudd på kr +1,5 mill.

Likviditet

Ved utgangen av året hadde kommunen en driftslikviditet på totalt kr 26,1. Av dette var kr 20 Mill. bundet til skattetrekk, bundne fond og ubrukte lånemidler.

Lånegjeld

Langsiktig investeringsgjeld gjeld er redusert med ca kr 13 mill. fra 2013 til 2014

Lån til videre omtrent uendret fra 2013 til 2014.

Pensjonsforpliktelsen har økt med kr 31 mill.

Investeringer

I 2014 er det investert for totalt kr 23,5 mill. Salg av eiendom utgjorde kr 1,5 mill. Budsjettet for brutto investeringer var på kr 27,7 mill. En del prosjekter har hatt et overforbruk på ca kr 4,1 mill. totalt og finansieres av at andre ikke har kommet så langt som planlagt.

Tjenesteområdene i forhold til budsjett:

- Merforbruk Teknisk skyldes i hovedsak utgifter til strøm, vedlikehold og tap på krav.
- Merforbruk Skole og oppvekst skyldes i hovedsak flere elever med økte behov, lavere SFO inntekter enn budsjettet og at omstilling i bemanning ikke har gått i henhold til budsjettet.
- Mindreforbruket innen helse og velferd kommer i hovedsak av at man i omstillingsprosessen har holdt vakante stillinger åpne med økt bruk av vikarer i tillegg til lavere utgifter til kvalifiseringsstønad enn budsjettet.
- Mindreforbruket innen servicesenteret skyldes lavere lønnsreguleringer totalt for kommunen enn budsjettet.

På grunn av reelt underskudd i kommunens totale drift, vil de tjenesteområdene som har brukt mindre enn budsjettet heller ikke i år få tilført andel av mindreforbruket til neste år.

	Regnskap 2014	Budsjett inkl. endringer 2014	Avvik
Teknisk	37 896	34 435	3 460
Ressursenter	20 468	20 314	154
Skole og oppvekst	116 066	112 869	3 196
Helse og velferd	77 500	80 633	-3 133
Servicesenter	19 300	20 993	-1 693
Kirken	3 823	3 791	31
Fellesområder	-275 052	-273 036	-2 017
Herav mindreforbruk	-1 486		

ANALYSE AV DEN ØKONOMISKE UTVIKLINGEN

For å få til en reell analyse av hvordan utviklingen har vært over tid, må vi foreta en korrigering av en del regnskapstall på både inntekts- og kostnadssiden.

Driftsinntektene korrigeres for avsatt til bundne fond og mva fra investeringsregnskapet. Driftskostnadene korrigeres for bruk av bundne fond, tilbakeføring av momsinntekter til investeringsregnskapet og pensjonsordningenes premieavvik inklusiv arbeidsgiveravgift.

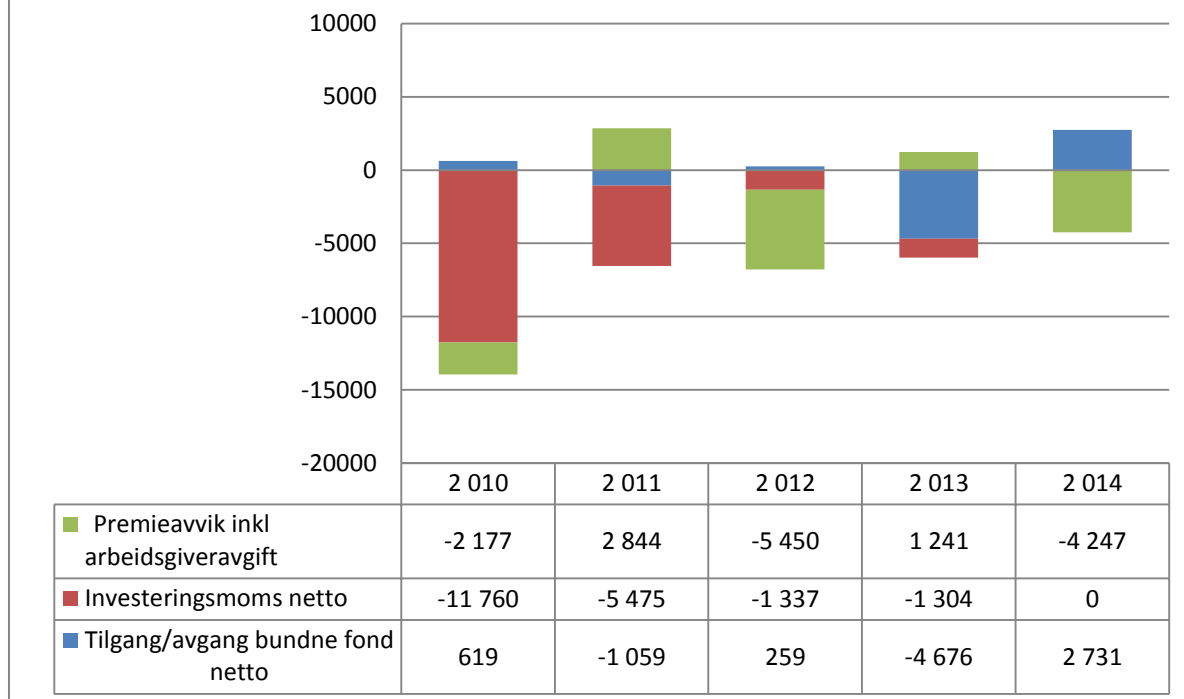

Det er tatt utgangspunkt i brutto driftsresultat, dvs resultatet før finansinntekter/finansutgifter og tilbakeføring av avskrivninger som utgjør netto driftsresultat.

Årets brutto driftsresultat går fra et negativt resultat på -9,7 mill til et enda mer negativt resultat på -11,1 mill. I 2013 var tilsvarende et brutto driftsresultat på 1,5 mill til et korrigert resultat på -3,2 mill. Det vil si at vi har hatt en negativ utvikling gjeldende forholdet mellom inntekter og kostnader mellom 2013 og 2014. De korrigerede driftsinntektene har steget med 6,2 % mot 7,3 % i 2013, mens de korrigerede driftskostnadene har steget med 8,5 % i 2014 mot 3,6 % i 2013.

Det er ikke balanse mellom inntekter og utgifter, slik det bør være. Brutto driftsresultat er for lavt. Tallene viser tydelig at driftsinntektene ikke dekker driftsutgiftene i 2014.

Korrigeringer av driftsregnskapet

En nærmere kikk på korrigeringene gir et innblikk i årsakene til de store svingningene. Mellom 2013 og 2014 har premieavviket på pensjon vært i stor endring. I 2013 kostnadsføres det hele 1,2 Mill. netto premieavvik, mens det i 2014 ble inntektsført 4,2 Mill.

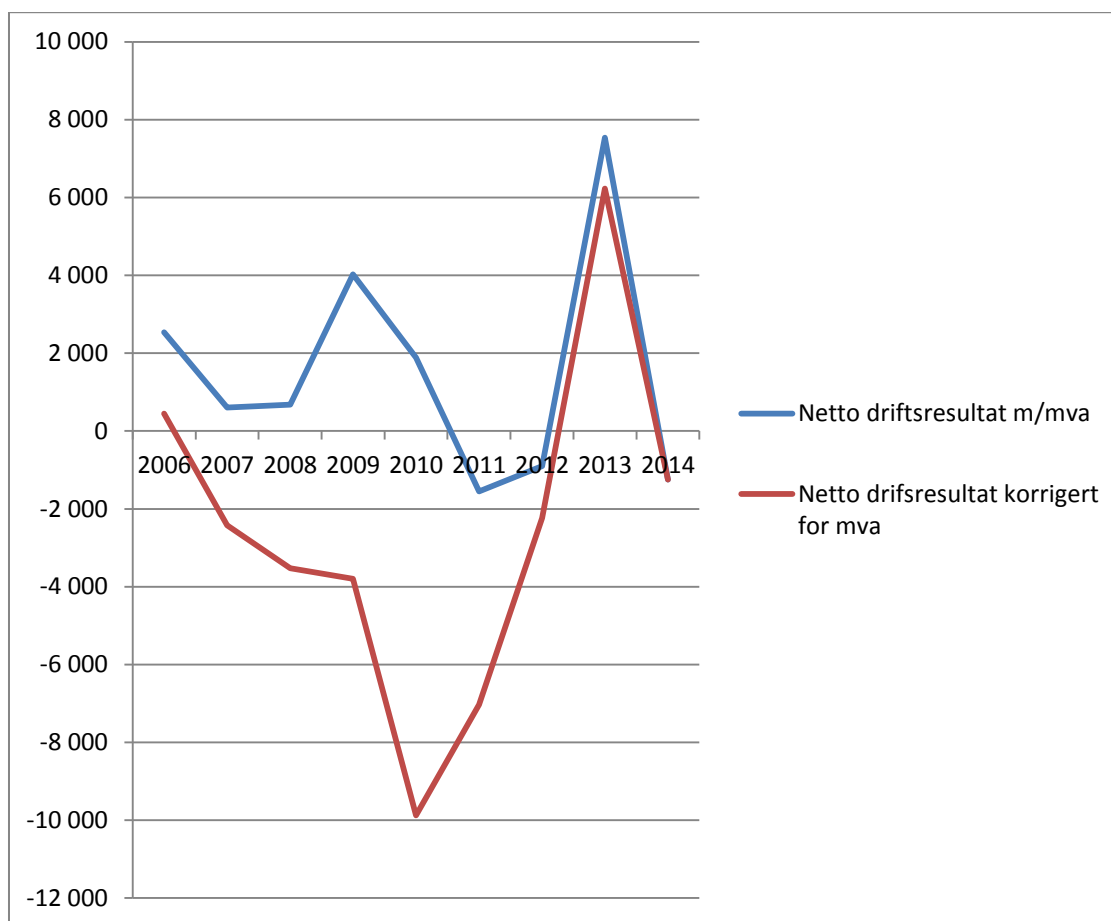
Premieavviket er en kostnad eller inntekt som korrigerer innbetalingene kommunen har gjort til pensjonsfondet til en beregnet kostnad på pensjonskostnadene. Problemet er at det er inntekter kommunen høyst sannsynlig aldri vil få utbetalt, men som løper over tid. Dermed kan man ikke helt regne dem som en inntekt på lik linje med andre inntekter.

I 2013 mottok Birkenes en god del inntekter som er øremerket bestemte formål, men som ikke er brukt og dermed er ført til bundne fond, i 2014 har vi brukt en del av disse fondene i drift. Variasjonene blir store når inntektene kommer i et annet år enn kostnadene. Bunde fond påvirker nøkkeltallene brutto- og netto driftsresultat. Når bruken er større enn avsetningen til bundne fond svekkes brutto og nettodriftsresultatet. Grunnen til dette er at driftsutgiftene til bundne formål er større enn tilsvarende driftsinntekter samme år. «Merforbruket» til bundne formål blir dermed finansiert av bundne fond og fremkommer som «bruk av bundne fond» i regnskapet.

I 2014 er bruk av bundne fond i drift kr 4,9 Mill., mens avsetning til bundne fond er kr 2,2 mill. Det betyr at kr 2,7 mill av negativt brutto og netto driftsresultat skyldes større driftsutgifter enn driftsinntekter til bundne formål. Denne forskjellen finansieres av bundne fond. Til sammenligning utgjorde bruk av bundne fond 1,6 mill i 2013, mens avsetningen til bundne fond var kr 6,2 mill.

Tidligere år ser vi at de største svingningene har utgangspunkt i investeringsmoms, i 2010 var det en netto inntekt på hele 11,8 mill. ført inn i drift.

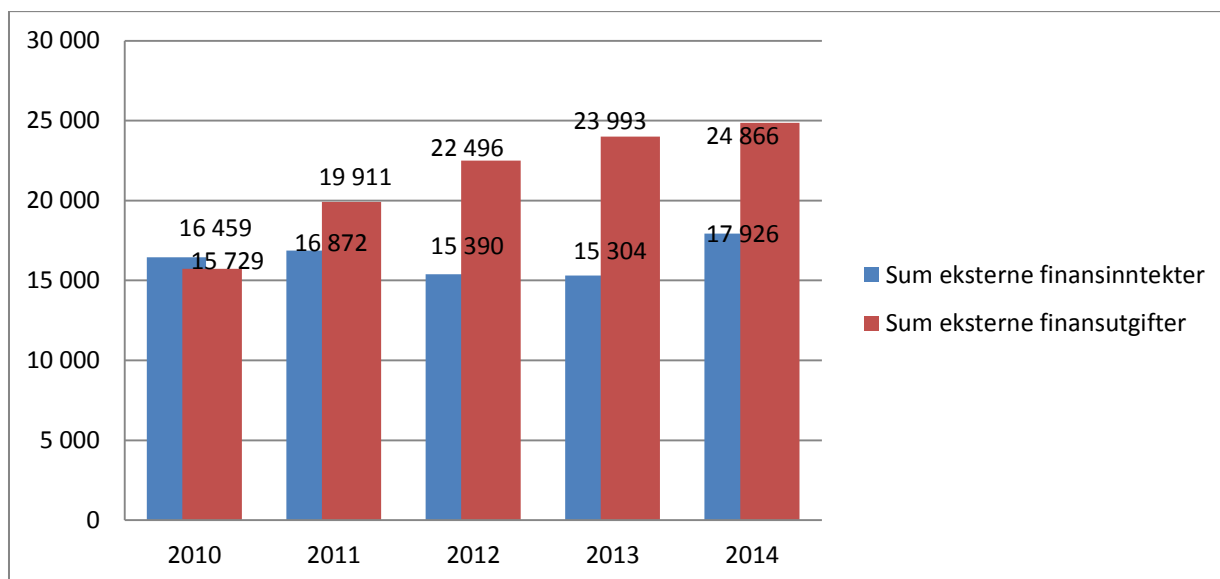
Netto driftsresultat korrigert for investerings mva

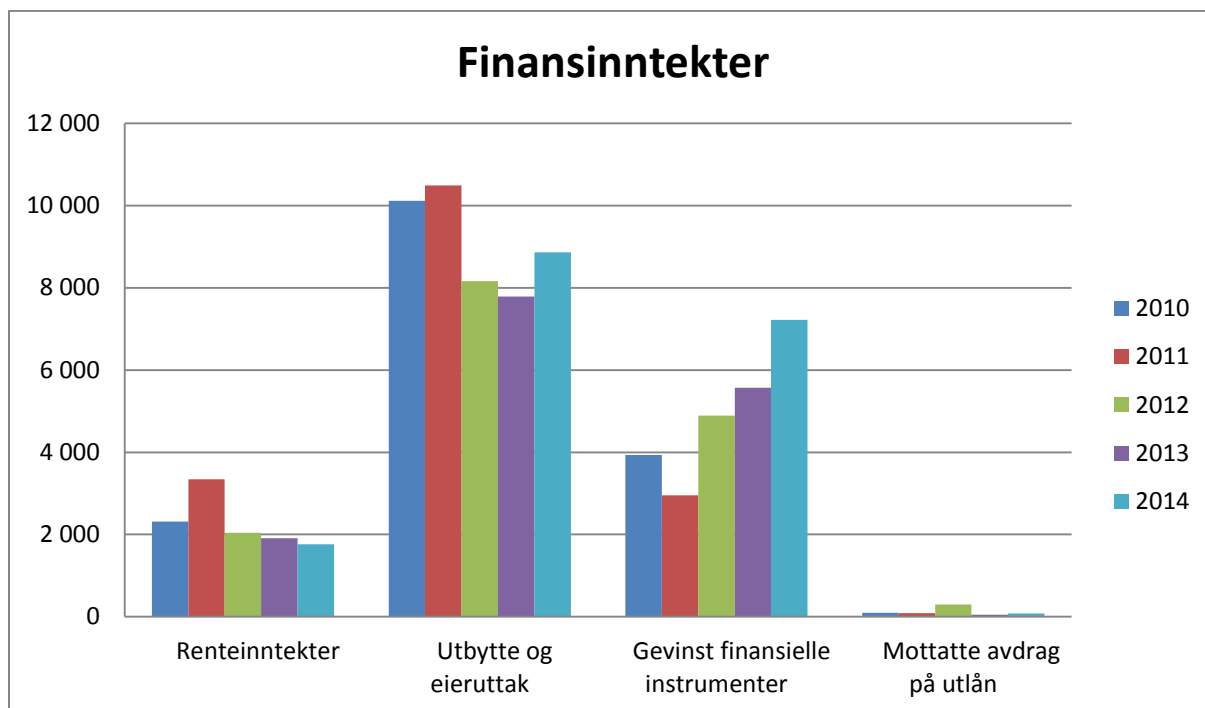
Grafen viser hvordan netto driftsresultatet ville ha vært dersom vi ikke hadde hatt muligheter til å bruke momskompensasjonen fra investeringer i drift. Overskuddene i årene 2009 og 2010 ble benyttet til avsetning av disposisjonsfond, for å justere driften etter at momskompensasjonen skulle avvikles.

I 2014 er all momskompensasjon fra investeringer benyttet til å finansiere investeringsprosjektene, slik at låneopptaket blir redusert tilsvarende. Det vil si at netto driftsresultat er lik før og etter momskompensasjon fra investeringer.

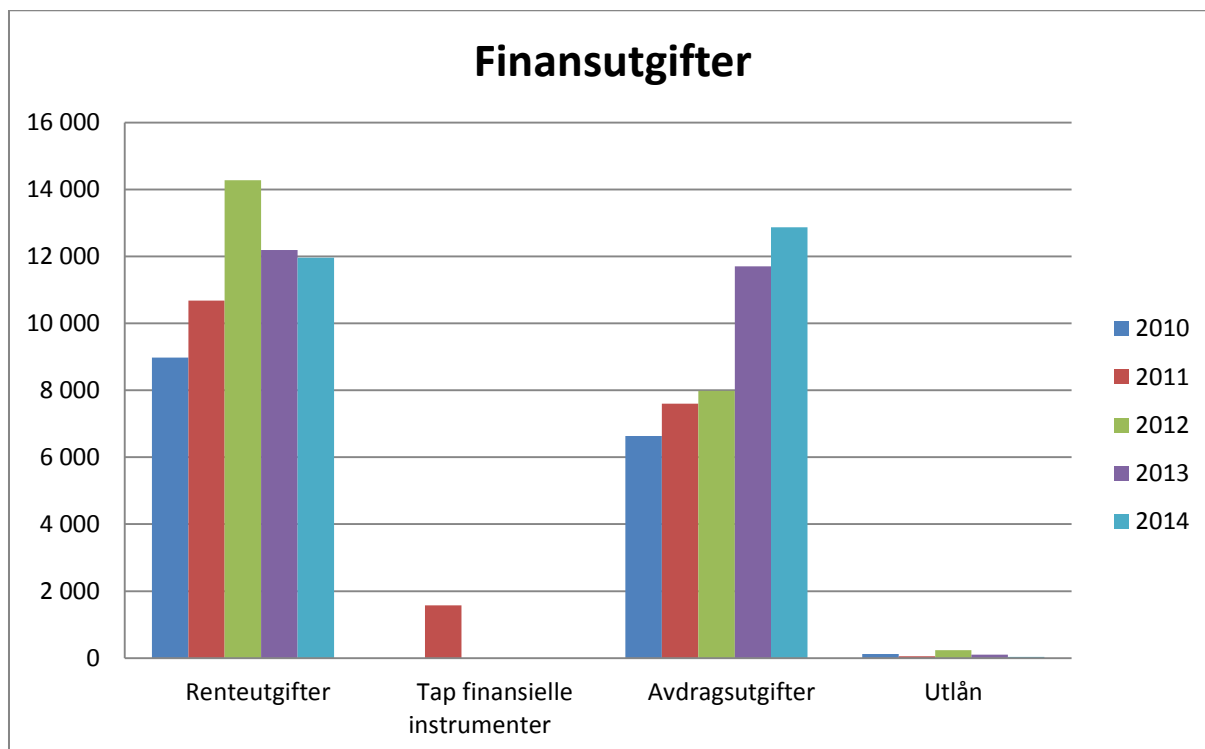
Grafen nedenfor viser utviklingen av finansinntekter-og utgifter

Finanspostene er ikke korrigert. Renteutgifter og avdrag har økt i perioden på grunn av store investeringer i 2009 og 2010. Relativt lavt rentenivå gjør at renteutgiftene er lavere enn hva som har vært normalt rentenivå for Norge. Et lavt rentenivå tilsier normalt mer usikre tider for utbytte og avkastning fra langsiktige plasseringer. Det er verdt å merke seg at finansinntektene i 2014 så vidt er over nivået i 2010 og 2011, selv med et ekstraordinært år med uvanlig høy avkastning (11 %).

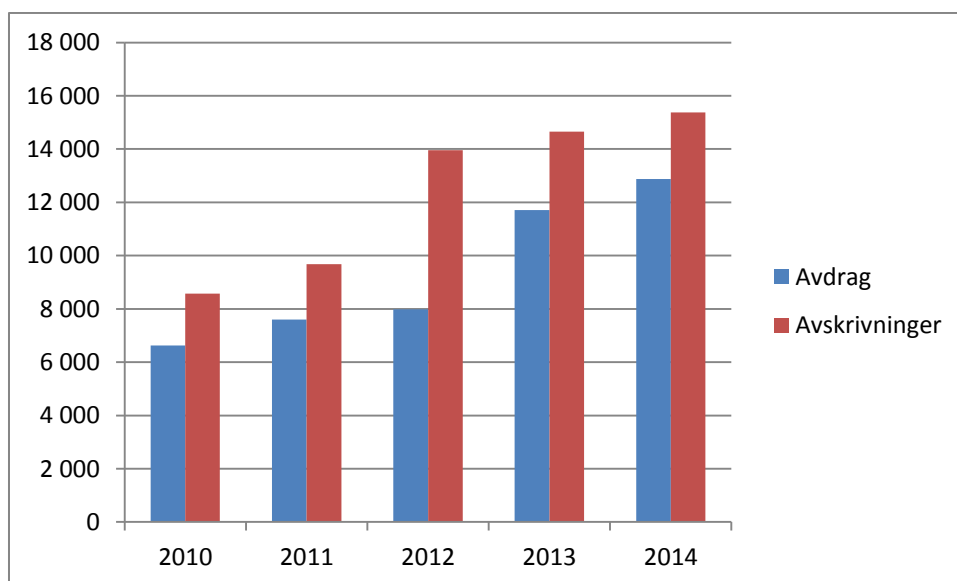

Grafen over viser endringene i finansinntektene i perioden. Det er en oppgang i utbytte og gevinst finansielle instrumenter.

Grafen over viser at summen av finansutgiftene er økt. Det gjelder i hovedsak avdrag på lån. Rentekostnadene har imidlertid gått ned litt som følge av lavt rentenivå. Økningen i finansutgifter har sammenheng med store investeringer i skole og barnehage i 2010/2011 og skulle nok egentlig ha vært gjenspeilet i avdragsutgiftene i 2012. Kommunen har endret praksis i fht. hvordan minimumsavdragene beregnes og innbetales, derfor får vi et hopp i utgiftene i 2013.

For å komme fram til netto driftsresultat tilbakefører man i kommuneregnskapet kostnadsførte avskrivninger. Avskrivningene har økt betraktelig de senere årene som følge av store investeringer i 2010 som tidligere nevnt.

Avdrag og avskrivninger nærmer seg hverandre i 2014 i fht 2013. Det vil automatisk skje dersom man bruker høy gjeldsfinansiering av investeringer og kun benytter seg av minimumsavdrag. I netto driftsresultatet «redder» avskrivningene på mange måter kommunen fra å ende opp med merforbruk. Avskrivningene viser

kapitalslitet/verdiforringelsen av investeringene som er gjort og er dermed en kostnad for kommunen, men fordi gjeldsavdragene kommer til fradrag som finanskostnad, blir resultatet belastet dobbelt dersom begge er med.

Avdragene er imidlertid lavere enn avskrivningene, og netto driftsresultat blir overvurdert. Slik bør det ikke være. Kommunen kan betale inn mer enn minimumsavdrag, alternativt gjøre fondsavsetninger som f.eks kan brukes til finansiering av investeringer.

Denne måten å beregne netto driftsresultat på vil gradvis tappe kommunene for verdier, dersom man ikke foretar fondsavsetninger til fremtidige investeringer, men bruker alt i drift. Ved å analysere balansen ser man tendensene på utviklingen over tid. Også her korrigeres tallene noe.

Omløpsmidler korrigeres for pensjonenes premieavvik. Langsiktig gjeld korrigeres for neste års budsjetterte avdrag som legges til langsiktig gjeld.

Likviditetsgrad 1(Omløpsmidler/kortsiktig gjeld)

Likviditetsgrad 3((Betalingsmidler-bundne fond-ubrukte lånemidler)/kortsiktig gjeld)

	2010	2011	2012	2013	2014
Likviditetsgrad 1	2	2,8	1,9	2,2	1,8
Likviditetsgrad 3	0	0,3	0,4	0,2	0,2

Likviditetsgraden forteller oss noe om hvilken evne vi har til å betale vår kortsiktige gjeld. Likviditetsgrad 1 bør være større enn 2, og likviditetsgrad 3 bør være større enn 0,3.

Birkenes kommune lå litt over kravet for likviditetsgrad 1 i 2013, mens i 2014 ligger man under. Gjeldende likviditetsgrad 3 ligger man ganske uendret. I likviditetsgrad 1 inngår ubrukte lånemidler, ved utgangen av 2013 var denne positiv med 18,1 mill. i ubruket lånemidler, mens i 2014 har man kr 0,2 mill i ubrukte lånemidler Generelt har likviditetsgraden gått nedover i løpet av de siste årene.

Arbeidskapital(Omløpsmidler-Kortsiktig gjeld) i % av korrigerte driftsinntekter

	2010	2011	2012	2013	2014
Arbeidskapital i % av driftsinntekter	34,0	32,0	17,9	23,9	15,2

Et ønskelig nivå er at arbeidskapitalen utgjør ca. 10-15 % av driftsinntektene, Birkenes kommune ligger godt over dette, men her ligger det store midler inne i omløpsmidlene som langsiktige plasseringer. Det urovekkende er at arbeidskapitalen også viser en negativ trend.

Finansieringsevnen(anleggsmidler/(egenkapital+ langsiktig gjeld))

	2010	2011	2012	2013	2014
Finansieringsgrad	0,88	0,89	0,92	0,91	0,93

Et krav til dette er rundt 0,67, men bør definitivt være under 1. Dette sier noe om hvor stor andel av anleggsmidlene som er finansiert med låneopptak. Også denne viser en negativ trend på tross av at kommunen ikke har hatt låneopptak i 2014, men har hatt investeringer.

Egenkapitalprosent((Egenkapital/Totalkapital)*100)

Gjeldsgrad (Gjeld/egenkapital)

	2010	2011	2012	2013	2014
Egenkapital prosent	26,9	20,9	19,0	17,3	17,2
Gjeldsgrad	2,7	3,8	4,3	4,8	4,8

Hvor høy egenkapitalprosent det skal være, avhenger i stor grad av kapitalintensivitet og risiko. Spørsmålet i en kommune blir: hvor stor må den være for at det ikke skal ramme driftsaktivitetene negativt?

I perioden ser vi at EK % -satsen har sunket. Det har sammenheng med at disposisjonsfondet er redusert samtidig med at gjelden har økt i perioden. Dette fremgår tydelig av gjeldsgraden som måler gjeld i fht. egenkapital. Jo høyere gjeldsgrad kommunen har, desto høyere finansiell giring har kommunen. Det vil si at kommunen er mer sårbar for endringer i finansmarkedene som rentenivå og avkastning.

Nøkkeltallene viser at Birkenes kommune de siste årene har vært på tidligere opptjente verdier, og i stor grad løser nye investeringer ved opptak av langsiktig lånegjeld.

Netto driftsresultat har egentlig vært negativt i årevis. Netto finansresultat hadde imidlertid vært positivt dersom avdragsutgiftene blir trukket ut av regnestykket. Kommunen er helt avhengig av utbytteinntekter og avkastning fra langsiktige plasseringer for å få dette til å gå rundt økonomisk.

Uten fondsoppbygging til investeringer (kapitalslitet), vil enten gjeldsandelen med tilhørende kapitalkostnader eller driftskostnadene til vedlikehold øke slik kommunen driver nå. I netto driftsresultat erstattes avskrivningskostnadene med avdragsutgifter som er mye lavere enn avskrivningene, så lenge kommunen holder seg til minimumsavdragene. Dette medfører at vi belaster resultatet med kostnaden i mange år etter at utstyret det er investert i, er utrangert og har behov for erstatning. Uten avsetning til fond til å finansiere dette, vil gjelden eskalere (vokse videre), eller kommunen må beregne økte vedlikeholdskostnader i drift, for å foreta nødvendig vedlikehold av eiendommer.

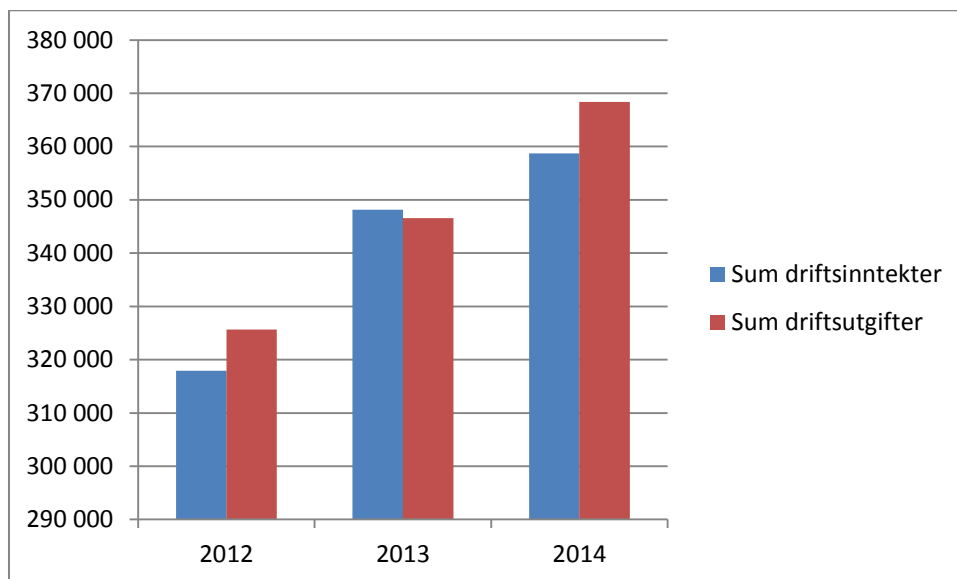
ØKONOMISK OVERSIKT

Økonomisk oversikt – drift	Regnskap 2014	Reg. budsjett 2014	Oppr. budsjett 2014	Regnskap 2013
Brukerbetalinger	11 039	12 951	12 951	13 911
Andre salgs- og leieinntekter	19 467	19 495	19 493	20 146
Overføringer med krav til motytelse	45 629	21 811	22 558	53 128
Rammetilskudd	167 785	166 295	166 295	158 742
Andre statlige overføringer	8 135	7 756	7 756	7 282
Andre overføringer	913	455	455	1 555
Skatt på inntekt og formue	89 117	91 718	92 618	87 091
Eiendomsskatt	15 909	15 969	14 969	5 482
Andre direkte og indirekte skatter	698	800	800	795
Sum driftsinntekter	358 692	337 251	337 895	348 132
Lønnsutgifter	175 368	171 452	172 204	179 997
Sosiale utgifter	48 311	51 670	50 380	47 942
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	43 922	29 989	29 868	36 942
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	64 618	60 964	58 082	49 349
Overføringer	21 969	12 265	12 801	18 498
Avskrivninger	15 376	12 636	12 636	14 659
Fordelte utgifter	-1 193	-174	-225	-821
Sum driftsutgifter	368 371	338 802	335 746	346 567
Brutto driftsresultat	-9 680	-1 551	2 149	1 565
Renteinntekter og utbytte	10 627	10 900	10 600	9 691
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	7 217	3 100	3 100	5 566
Mottatte avdrag på utlån	81	75	75	47
Sum eksterne finansinntekter	17 926	14 075	13 775	15 304
Renteutgifter og låneomkostninger	11 962	13 400	14 000	12 190
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0
Avdrag på lån	12 871	11 700	11 700	11 705
Utlån	34	100	100	98
Sum eksterne finansutgifter	24 866	25 200	25 800	23 993
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-6 941	-11 125	-12 025	-8 689
Motpost avskrivninger	15 376	12 636	12 636	14 659
Netto driftsresultat	-1 245	-40	2 760	7 535
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	2 107	0	0	26
Bruk av bundne fond	4 921	79	79	1 528
Sum bruk av avsetninger	7 029	79	79	1 554
Overført til investeringsregnskapet	0	0	0	4 993
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	2 107	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	0	38	2 838	0
Avsatt til bundne fond	2 190	0	0	6 203
Sum avsetninger	4 297	38	2 838	11 197
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	1 486	0	0	-2 107

DRIFTSINTEKTER OG DRIFTSUTGIFTER

Samlet oversikt inntekter og utgifter

I 2014 økte driftsutgiftene med 6,29 %, tilsvarende i 2013 var 6,43 %.

I 2014 økte driftsinntektene med 3,03 %, tilsvarende i 2013 var 9,51 %.

Hovedårsaken til nedsatt økning i inntektene er lavere brukerbetalinger på grunn av omlegging av tjenestetilbudet. Lavere øremerkede tilskudd(kalk) og bortfall av investeringsmva er også viktige årsaker. Birkenes fikk også en noe redusert ramme i 2014 som følge av budsjettforlik.

Økningen i driftskostnader kommer innkjøp av kalk, strømkostnader etc. Omleggingen av tjenestetilbudet har også økt gruppen «tjenester som erstatter kommunens egenproduksjon.»

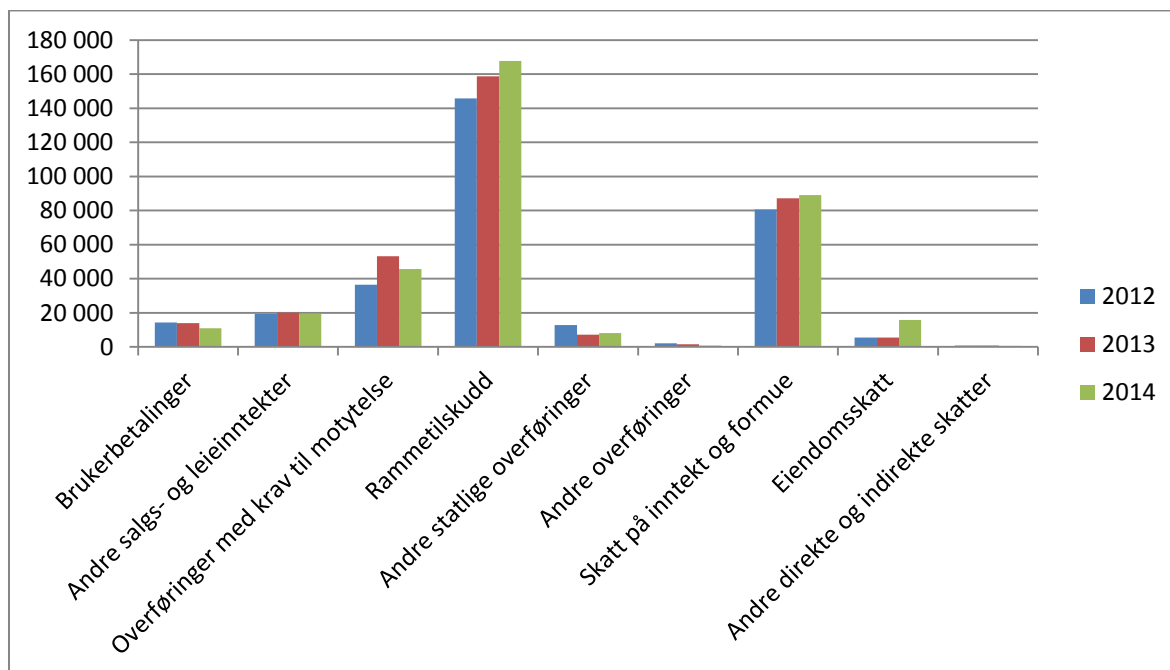
Som en enkeltårsak er det omleggingen av eierskapsstrukturen innen barnehage har i stor grad påvirket både inntekts og utgiftssiden.

Kommunen har en negativ utvikling, når det gjelder å redusere gapet mellom inntekter og utgifter.

Birkenes kommune har et negativt brutto driftsresultat på kr 9,7 mill. mot et positivt på 1,6 Mill kr. i fjor.

Brutto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter er -2,7 % mot 0,5 % i fjor. Brutto driftsresultat var ikke positivt i 2013, dersom vi korrigerer for fondsavsetninger, investeringsmva og premieavviket på pensjonsinntekter, men det var fortsatt bedre enn 2014.

Driftsinntekter

De viktigste inntektskildene er rammetilskudd og skatt på inntekt og formue. Det er imidlertid ikke mulig for kommunen å gjøre noe for å påvirke disse inntektene direkte. I 2014 mottok kommunen kr 2 Mill. mindre enn forventet i skatte og rammeinntekter. Det var den generelt dårlige skatteinngangen i hele landet som påvirket kommunen negativt, normalt er ikke Birkenes så sensitiv for skattnedgang fordi kommunen til en viss grad har kompensasjon av inntektsutjevningen. I 2014 hadde Birkenes kommune imidlertid en sterkere vekst enn resten av landet hvilket medførte at inntektskompensasjonen ikke ble så høy. Det største inntekspotensialet kommunen fortsatt har, er en økning i eiendomsskatten. Denne ble utvidet i 2014 til å gjelde alle eiendommer. Videre kan også brukerbetalinger og andre salgs og leieinntekter påvirkes til en viss grad.

Brukerbetalinger har hatt en kraftig reduksjon mellom 2013 og 2014 på 20,6 %. En del av den store nedgangen kommer av at sykehjemmet har hatt en reduksjon i oppholdsbetalingen, der en del kan forklares med reduksjon i antall sykehjemsplasser i løpet av 2014 og flere korttidsplasser. SFO har også hatt en betraktelig nedgang i brukerbetaling med 14,4 %, det har vært nedgang i antall barn som deltar på SFO både på Herefoss og Birkeland skole. Hovedforklaringen ligger imidlertid i at kommunen privatiserte to barnehager i løpet av 2013. Dette har ført til en nedgang i foreldrebetalingen i barnehager på 23,7 %.

Andre salgs- og leieinntekter viser også en reduksjon i inntekter på 3,4 % fra 2013. I denne posten inngår husleieinntekter, gebyrer inkludert vann og avløp og andre diverse inntekter. Hovedårsaken til nedgangen er tapsavsetning innen vann og avløp på til sammen kr 0,9 mill. Øvrige inntekter har stort sett hatt en naturlig økning.

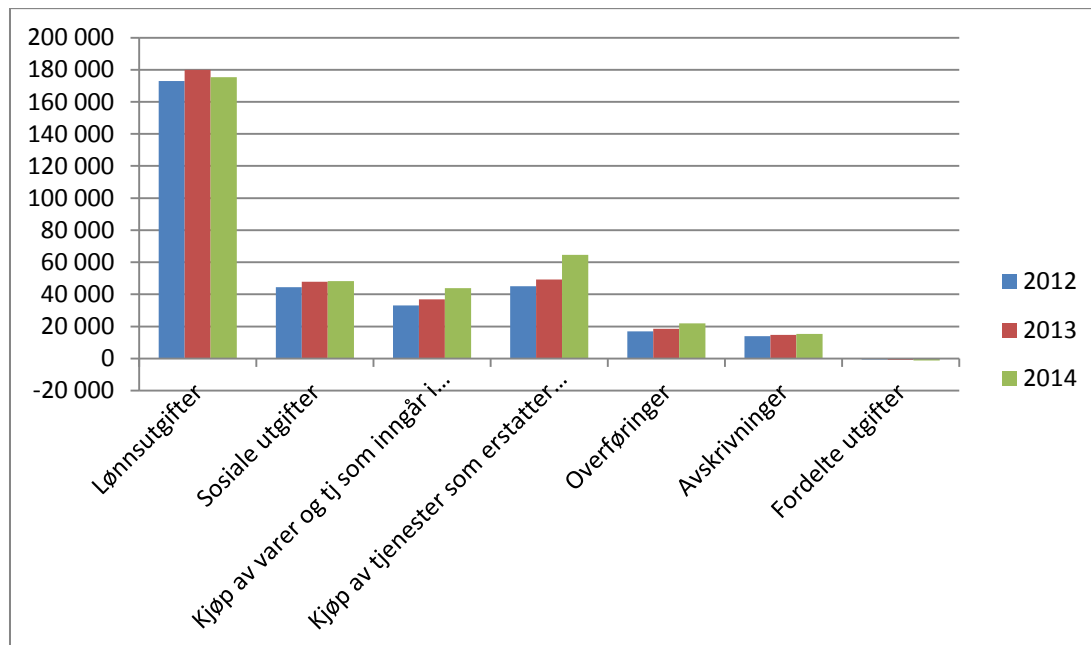
Overføringer med krav til motytelse også hatt en betraktelig nedgang fra 2013 til 2014 med kr 7,5 Mill eller 14,1 %. Det er særlig refusjoner fra staten som har hatt en nedgang. Mot slutten av 2013 mottok kommunen bundne midler til kalking av Tovdalselva. Det har medført at kommunen i 2014 ikke har mottatt så store beløp, men har brukt av fondsmidler i stedet. Kommunen får også lavere tilskudd til ressurskrevende brukere som følge av nedgang i tjenester. Kommunen har ellers hatt økninger i andre refusjoner som mva drift, sykkelønsrefusjoner m.m. som utligner store deler av disse reduksjonene, men fullt bortfall av investeringsmva i 2014 reduserer med kr 6,3 Mill i inntekter.

Rammetilskuddet har økt med 5,7 % fra 2013 til 2014, det er lavere enn året før da vi hadde en økning på 8,9 %. Skatt på inntekt og formue har hatt en økning på 2,3 % mot 8 % mellom 2012 og 2013. Dette er en litt høyere skattevekst enn landet forøvrig som var på 1,9 %. Birkenes kommune er mindre sensitiv for skatteinntekter, ettersom kommunen er en skattesvak kommune vil deler av inntektssvikten her kompenseres av inntektsutjevning. I dette tilfellet har imidlertid hele landet hatt en svakere skatteinngang enn forventet, mens Birkenes økning har vært litt høyere. Dermed blir inntektskompensasjonen for å være en skattesvak kommune noe redusert i forhold til tidligere år.

Birkenes kommune innførte eiendomsskatt i 2014. Tidligere hadde man bare eiendomsskatt for verker og bruk. Dette har medført en inntektsøkning på 10,4 mill. i forhold til 2013. Driftskostnadene knyttet til dette var kr 1,9 mill. i tillegg ble det gjort en investering i programvare på kr 0,3 mill.

Andre direkte og indirekte skatter er så lave at de omtrent ikke synes på grafen. Dette gjelder konsesjonsinntektene til Birkenes kommune. Disse har hatt en nedgang på 12,2 % eller kr 0,1 mill. som følge av hardere konkurranse på kraftmarkedene. Inntektene er moderate fra før og påvirker ikke kommunen nevneverdig.

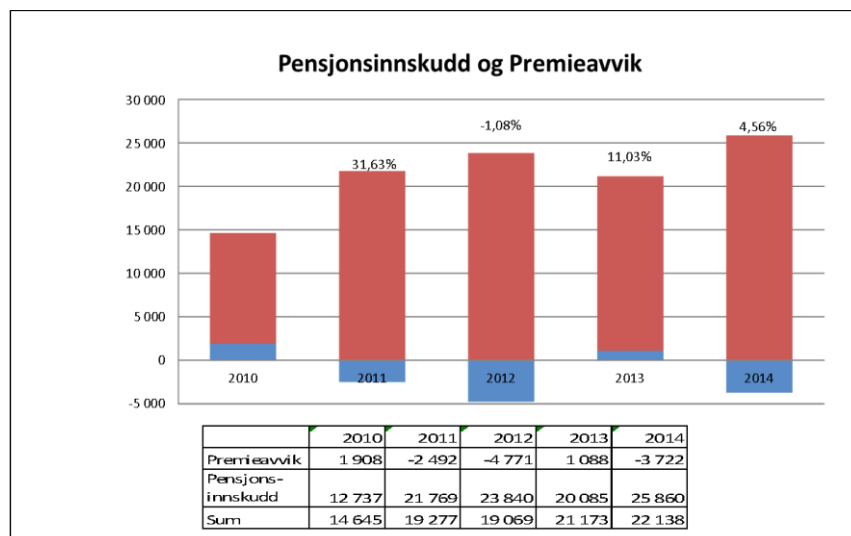
Driftsutgifter:

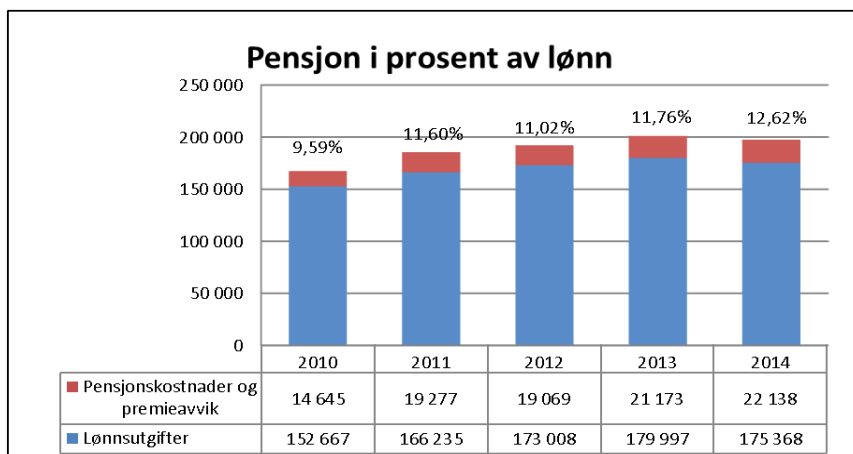
Kommunens driftsutgifter (ekskl. interne overføringer) består avgruppene:

- Lønn og sosiale utgifter
- Kjøp av varer og tjenester som inngår i produksjon
- Kjøp av varer og tjenester som erstatter egenproduksjon
- Overføringer
- Avskrivninger

Lønn og sosiale utgifter er den største utgiften i kommunens regnskap. Fra 2012 til 2013 økte lønn og sosiale kostnader med 4,8 %. Fra 2013 til 2014 har det vært en reduksjon på 1,9 %.

Det har vært en økning i pensjonsutgifter på 4,56 % mellom 2013 og 2014.

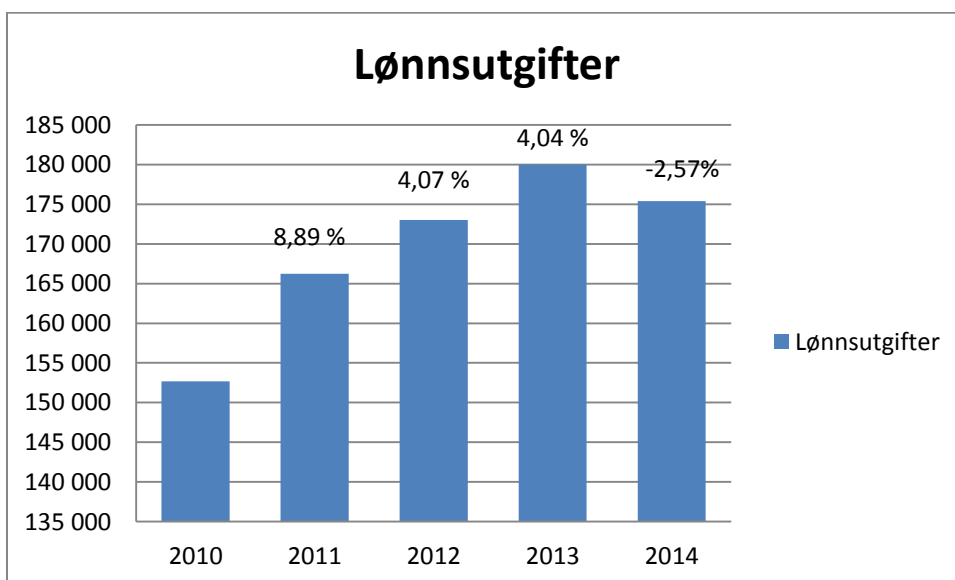

Pensjonsutgiftene har økt i forhold til lønnskostnader, arbeidsgiveravgift er ute av denne grafen.

I disse tallene ligger imidlertid privatisering av to barnehager, økning med en barnehage og samarbeid med andre kommuner innen IKT og lønn/regnskap som har medført en reduksjon i antall ansatte. Korrigerer vi for dette blir det en økning på 2 %. Pensjonskostnader øker isolert sett med 8,1 % og utgjør dermed en stor del av endringen, mens lønn og arbeidsgiveravgift utgjør 1,4 %.

Tilsvarende fra 2012 til 2013 var 6,4 % totalt og 16,4 % gjeldende pensjon. Det er pensjonskostnadene som utgjør den store økningen også i det året.

Faktiske innbetalte pensjonskostnader i 2014 var 28,2 % høyere enn i 2013, men premieavviket ble en kostnad i 2013, mens det i 2014 er inntektsført kr 3,7mill i premieavvik, dvs kr 4,8 mill. mer enn i 2013. Slik sett har premieavviket en utjevneende effekt mellom årene, men dette gjelder en inntekt vi faktisk ikke mottar i rene penger.

Tabellen viser utviklingen i lønnskostnader de siste 5 år i kroner og i %. Det må imidlertid presiseres at det, særlig innen barnehage, har vært endringer innen bemanning. Det er som følge av endringer både i behov og struktur.

Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon er det som vi kaller driftsutgifter, slik som vedlikehold, kontormateriell, annonser, leie etc. økte fra 2013-2014 med 18,9 %, dette er en økning sammenlignet med 2012-2013 som hadde en økning på 12 %. Det er særlig innen teknisk sektor vi har økningen på kostnader som innkjøp av kalk, strøm, vedlikehold, det er også en økning innen innleid hjelp. Innkjøp av kalk blir finansiert eksternt.

Kjøp av varer som erstatter tjenesteproduksjon er driftstilskudd barnehager, leger, interkommunalt samarbeid som knutepunktet og skattesamarbeid, kjøp fra kommuner, skyssutgifter etc. Denne gruppen har økt de siste

årene og skyldes at vi kjøper flere tjenester fra andre kommuner eller private bedrifter. Det har vært en økning innen både servicesenteret og skole ut fra endret tjenestebehov. Økningen fra 2013 til 2014 er på 30,9 %. Det er særlig privatiseringen av Herefoss og Birkenesparken barnehage som gjør utslag her, det inkluderer også kapitalkostnader til drift av barnehager, men også IKT-samarbeidet i Kristiansand og opprettelsen av felles lønn og regnskap sammen med Lillesand bidrar til forskjellene mellom årene.

Overføringer inneholder momskompensasjon som føres i driftsregnskapet, overføringer andre kommuner, private og tilskudd kirken. Også denne posten har økt en del, hovedsakelig pga overføringer til private barnehager utenom det ordinære driftstilskuddet, som for eksempel tilskudd til barn med spesielle behov, og kostnader knyttet til innføring av eiendomsskatt.

I kommuneregnskapet benyttes lineære avskrivninger. Dette innebærer at kostprisen fordeles med like beløp over anleggsmidlets antatte økonomiske levetid. Avskrivningsbeløpet er økt med 4,8 %, det utgjør i kr 0,7 mill. Avskrivningene skal gjenspeile kapitalslitet på investeringene i kommunen. Avskrivningene har økt jevnt siden 2012 som følge av at det blir foretatt investeringer av en viss størrelse hvert år.

Selvkostregnskap vann, avløp og feiing

Selvkost er den merkostnad kommunen påføres ved å produsere en bestemt vare eller tjeneste.

Følgende områder kan være selvfinansierende i en kommune:

- Vann, avløp
- Renovasjon og slamtømming (Libir)
- Feiertjenesten
- Plan- og byggesaksbehandling
- Kart- og delingsforretning
- Skolefritidsordning
- Barnehager
- Kommunale boliger
- Pleie- og omsorgstjenester

Birkenes kommune har kun selvkostberegninger innen områdene vann, avløp og feiing. Høyere utgifter i fht. inntekter for avløp reduseres fondet med kr 0,1 mill. til kr 0,4 mill. og fondet på vann reduseres med kr 0,3 mill. fra 1,5 til kr 1,2 mill. På selvkostfondet for vann står det nå 0,1 mill. som er eldre enn 5 år, dvs at avsetningen til fond har overskredet tidsmessig i fht hvor lenge en kommune kan holde midler på fond, uten å foreta en utbetaling. Beløpet er imidlertid så beskjedent at kommunen planlegger å få til en justering av det i løpet av den nærmeste tiden. Feiefondet økes fra 0,35 til 0,39 mill. kr.

Det brukes et selvkostprogram for å få med alle kostnader i selvkostberegningen av vann og avløp.

Selvkost	Vann		Avløp		Feiing	
	2014	2014	2014	2014	2014	2014
A. Direkte utgifter	2 321		3 763			
B. Henførbare indirekte driftsutgifter	231		255		539	
C. Kalkulatoriske rentekostnader	405		299			
D. Kalkulatoriske avskrivninger	682		658			
E. Andre inntekter	267		198			
F. Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	3 372		4 776		539	
G. Gebyrinntekter	3 100		4 656		582	
H. Årets finansielle resultat(G-F)	272		120		-43	
I. Avsetning til selvkostfond og dekning av fremførbart underskudd					43	
J. Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd		272		120		
K. Kontrollsum(subsidiering) (H-I+J)						
L. Saldo selvkostfond pr 1.1.2014		1 511		498		346
M. Alternativkostnad ve bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd.						
N. Saldo selvkostfond per 31.12.2014 (L+M+I-J)		1 239		378		389
O. Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)* 100		91,94		97,49		107,95
P. Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100		100		100		100

FINANSINTEKTER-OG UTGIFTER

Birkenes kommunes netto finansresultat ble, som regulert budsjett, negativt med kr -6,9 Mill. Sammenlignet med 2013 er det en forbedring på kr 1,8 Mill. Endringen skyldes primært lavere renteutgifter og høyere avkastning på langsiktige plasseringer.

Finansinntekter

Finansinntektene består av renteinntekter kr 1,8 mill., utbytte fra Agder Energi kr 8,9 mill. og avkastning på langsiktige plasseringer kr 7,2 mill. Totalt utgjør dette kr 18,0 mill. som er kr 2,6 mill. bedre enn regnskapet i 2013 og kr 3,9 mill. bedre enn budsjettet.

Birkenes kommunes langsiktige plasseringer hadde 31.12.2014 en markedsverdi på kr 72,0 mill. I 2014 har porteføljen gitt en avkastning på 11,3 prosent, noe som er 0,8 prosentpoeng bedre enn porteføljens referanseindeks.

Porteføljen markedsverdi ved inngangen av 2014 var på 70,4 mill. Ved utgangen av året var markedsverdien 72,0 mill. Det har blitt tatt ut til sammen 5,7 mill. av porteføljen, og porteføljen har hatt en verdiøkning på 7,2 mill.

For å tallfeste risikoen skal porteføljen i henhold til finansreglementet stresstesten minst en gang i året med nærmere spesifiserte parametere. Det vil si at man anslår verdifallet i porteføljen ved ulike endringer i finansmarkedene. Ved utgangen av 2014 var resultatet av stresstesten som følger:

Endring	Allokering (i mill. kroner)	Strategi (i mill. kroner)
Verdiendring som følge av 2 % skift i rentekurven	-3,1	-3,3
Verdiendring som følge av 20 % fall i globale aksjer	-3,4	-2,9
Verdiendring som følge av 30 % fall i norske aksjer	-1,1	-1,1
Verdiendring som følge av 10 % styrking av norske krone	-1,7	-1,4
Verdiendring totalporteføljen	-9,3	-8,7
Verdiendring totalporteføljen (i %)	-13,0%	-12,1%

Det totale verdifallet som følge av en stresstest med de definerte parameterne gitt dagen allokering er på 9,3 mill. For strategien er det beregnede verdifallet 8,7 mill. Stresstesten tar ikke hensyn til eventuelle korrelasjonseffekter mellom aktiva klassene.

Investeringene var per 31.12.2014 fordelt som følger på de ulike aktivaklassene:

Aktivklasser	Markedsverdi		Strategi			Avvik
	Mill. kroner	Prosent	Min.	Mål	Maks.	
Norske aksjer	3,5	4,9%	3%	5%	7%	-0,1%
Globale aksjer	17,1	23,8%	15%	20%	25%	3,8%
Norske obligasjoner	24,0	33,3%	20%	35%	50%	-1,7%
Globale obligasjoner	20,7	28,7%	15%	30%	50%	-1,3%
Pengemarked/bankinnskudd	6,7	9,3%	5%	10%	37%	-0,7%
SUM	72,0	100%		100%		

Kommunen ligger innenfor de strategiske rammene for alle aktivaklasser per 31.12.2014. Porteføljen ble rebalansert tilbake til strategi i januar 2015.

Komplett avkastningsrapport følger som vedlegg til årsberetningen.

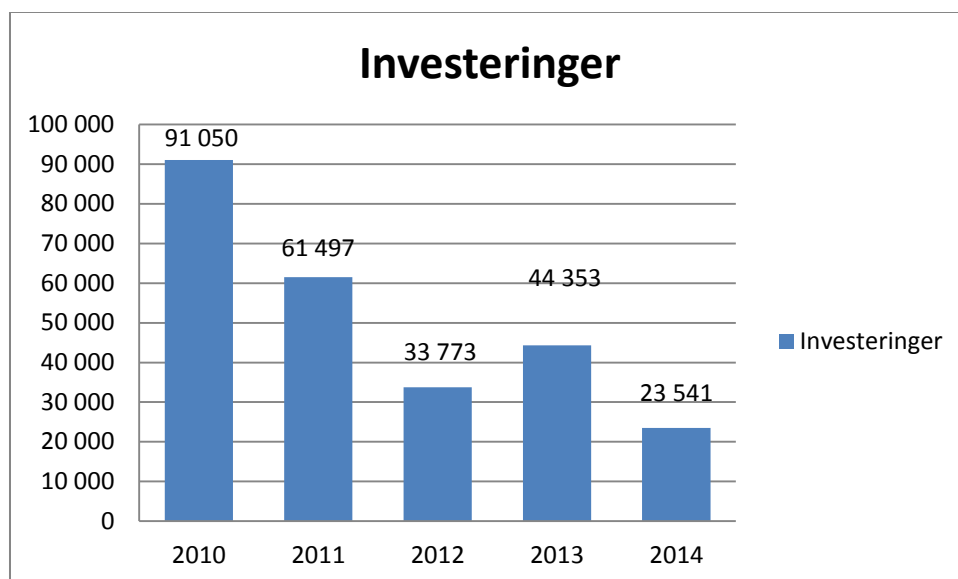
Finansutgifter

Renteutgifter- og låneomkostninger er utgiftsført med totalt kr 12 mill. i 2014. Dette er kr 1,4 mill. lavere enn budsjettet. Dette skyldes lavere gjennomsnittlig lånerenter enn forutsatt i budsjettet.

Avdrag er i regnskapet for 2014 utgiftsført med kr 12,9 mill., en økning på 1,2 mill. sammenlignet med 2013. Når det gjelder avdrag sier Kommuneloven at lånene skal avdras jevnt og planmessig. Gjenstående løpetid for kommunens samlede gjeldsbyrde kan ikke overstige den veide levetiden for kommunens anleggsmidler ved siste årsskifte. (Kommuneloven § 50 nr. 7).

INVESTERINGSREGNSKAPET

I forbindelse ny investeringsforskrift, og nye rutiner mht. investeringsprosjekter som Birkenes kommune har innført, har kommunen foretatt en grundig gjennomgang av aktiverte eiendeler (anleggsmodulen) og avsluttede prosjekter.

Birkenes kommune investerte for 23,5 mill. kr. i 2014, opprinnelig budsjett var 27,7 mill.

Regnskapsskjema 2A - investering	Regnskap 2014	Reg. budsjett 2014	Oppr. budsjett 2014	Regnskap 2013
Investeringer i anleggsmidler	23 541	27 688	27 557	44 353
Utlån og forskutteringer	5 597	6 100	6 100	7 059
Kjøp av aksjer og andeler	616	600	600	520
Avdrag på lån	4 942	5 930	5 930	2 253
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0
Avsetninger	7 882	0	0	1 330
Årets finansieringsbehov	42 578	40 318	40 187	55 515
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler	22 836	23 339	16 189	19 951
Inntekter fra salg av anleggsmidler	1 498	11 827	15 330	21 188
Tilskudd til investeringer	30	636	505	919
Kompensasjon for merverdiavgift	3 820	3 653	0	0
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	4 816	262	3 910	8 396
Andre inntekter	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	33 000	39 718	35 934	50 455
Overført fra driftsregnskapet	0	0	3 653	4 993
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	9 578	600	600	67
Sum finansiering	42 578	40 318	40 187	55 515
Udekket/udisponert	0	0	0	0

Tabellen viser brutto investeringer og finansieringen av investeringsprosjektene. Flere av prosjektene har ikke hatt bevilgingsramme eller har gått ut over sin bevilging i 2014. Kommunestyrevedtak i 2. tertial gav følgende mulighet: «Ubrukte lånemidler med inntil kr 17,7 mill. brukes til å finansiere investeringsprosjekter fram til kommunen mottar de planlagte inntektene/tilskuddene». Dette gjaldt i hovedsak salgsinntekter og tilskudd som

ikke kom i dette året. Prosjektene som er overskredet/ikke har bevilgning er listet nedenfor. Totalt utgjør dette kr 6,5 mill. til sammen. Gjeldende boliger tilrettelagt med spesielle behov stemmer ikke budsjettplanen helt. Reell overskridelse blir derfor kr 4,1 mill. totalt. De overskredne prosjektene må overføres fra totalrammen for investeringene. Det medfører at andre prosjekter er bortfalt eller utsatt. Totalt er det flyttet ca. 5,6 mill. i investeringer fra 2014 til 2015, i tillegg vil det være behov for ytterligere finansiering av kr 0,7 mill. gjeldende prosjekter som ikke er ferdigstilt. Noe av dette kan nok finansieres av økt tilskudd fra husbanken. Av prosjekt som er ytterligere utsatt på grunn av eiendomsmarkedet er kjøp og salg av kommunale boliger, totalt går de i 0, men fremkommer i brutto investeringskostnad i budsjett 2014.

Alt i alt må man være bevisst på at når vi forskyver prosjekter, for å lage plass til noe annet så har vi egentlig en ekspansjon i kostnader.

Prosjekt nr	Prosjekt med overskridelser/manglende bevilgning	Regnskap 2014	Budsjett 2014	Avvik	Kommentar:
9110	Natveitåsen	642	400	242	Nødvendig entreprenørarbeid for å sikre tomt. Fjellsikringsarbeid
9120	Tveide Næringspark	3 699	1 500	2 199	Budsjettet på 1,5 var egentlig tiltenkt tiltak som igangsettes i 2015 i stedet. Avviket består av slutfaktura ikke mottatt i 2013 og heller ikke inkludert i budsjett 2014 på kr 1,1 mill. , 06 mill er beregnet rentebelastning i prosjektet, mens de resterende 2 mill gjelder kostnader ved allerede solgte tomter kommunen så seg nødt til å ta i 2014.
9512	Boliger tilrettelagt for leietakere med spesielle behov	8 690	6 000	2 690	Boliger tilrettelagt for leietakere med spesielle behov har fått ombyttet budsjettet med Digerhaug 2. Reelt overforbruk er derfor kr 0,3 mill.
9513	Oppgradering av Spelefjellveien 42 (sosialbolig)	161	120	41	Ekstra nedvask, dyrere kjøkken og ekstra utskifting av elektrisk
9661	VA-oppgraderinger	989	500	489	Prioriterte oppgaver innen VA har blitt tatt på bekostning av igangsettelse av andre VA- prosjekt.
9667	Traktortilhenger	274	0	274	KS-vedtak 15/14 Investering i ny traktortilhenger gjennomføres med en investeringsramme på kr 275 000 inkl mva. Traktor repareres. Kostnaden tas innenfor gjeldende budsjett ramme. Det påpekes at flere av ikke gjennomførte prosjekter i 2014 utsettes til 2015. Det vil si at "innenfor investeringsramme" blir et relativt begrep.
9651	Myrane trafikkareal, kjøp av tomt, fradeling og opparbeidelse	112	0	112	I tidligere budsjett og økonomiplan har dette prosjektet vært planlagt igangsatt. Det ble imidlertid stoppet fullt i 2013. Kommunen hadde da allerede forpliktet seg økonomisk i en del avtaler som kom i 2014. Det kommer ytterligere kostnader i 2015, anslått til ca kr 0,2 mill.
9913	Forprosjekt utrede behov for utviklingsselskap (næring, turisme mm)	41	0	41	Kommunal andel ikke finansert.
9638	Sanering vannledning Speiderfeltet - Morhomkrysset	142	0	142	Må ses i sammenheng med prosjekt 9661 og 9639
9515	Investeringer tilknyttet Eiendomstaksering	255	0	255	Det var først i en tidlig fase av prosjektet ved innføring av eiendomsskatt at behovet for anskaffelse av Norkarts eiendomskattmodul kom frem. Prosjektet var helt avhengig av denne programvaren, og måtte gå til anskaffelse til tross for at det ikke var avsatt prosjektmidler til det.
	Totalt	15 004	8 520	6 484	

Investeringsbudsjettet skal nå være ettårig, og er bindende for underordnede organer, dvs. krever årlige bevilgninger. **Ubrukte budsjettmidler vil dermed ikke kunne overføres neste år slik som tidligere, men må vedtas i neste års budsjett.** Alt i alt er det bra for faktisk å opprettholde kontroll med fremdrift i prosjektene både økonomisk og gjeldende ferdigstilling. Investeringsbudsjettet må reguleres etter behov for å oppfylle krav til balanse og realisme. Alle midler er frie og anses som felles finansiering av investeringsporteføljen, unntatt øremerket finansiering fra andre. Begrepet udekket/udisponert gjelder samlet for investeringsbudsjettet og ikke for enkeltprosjekter. Prosjekter som går over flere år må tas inn i det enkelte investeringsbudsjett med forventet forbruk i det kommende året. Vesentlige endringer i fremdriften må budsjettreguleres.

Investeringsprosjekter må følges opp løpende i prosjektperioden, og det skal utarbeides egne prosjektreknskap som gir grunnlag for å vurdere utgiftene opp mot vedtatt kostnadsramme, samt gi grunnlag for budsjettoppfølging.

Investeringsprosjekter avsluttes med å sette opp et sluttregnskap, hvor avvik i forhold til kostnadsrammen fremgår. Sluttregnskapet kan vise prosjektspesifikk finansiering, og salderes med generell finansiering. Sluttregnskapet behandles av kommunestyret og eventuelle overskridelser eller besparelser i prosjektet behandles gjennom bevilgningssaker.

Birkenes kommune har fortsatt ingen god oppfølging av investeringene og har et stort forbedringspotensiale. I 2015 igangsettes flere store investeringsprosjekt som krever god styring. Birkenes kommune vil stramme inn delegasjon og oppfølging av investeringsprosjekter.

Tabell investeringsprosjekter som er ferdigstilt i 2014

(Ja) og de som ikke er ferdigstilt i 2014(Nei)

Prosjekt	Prosjektnavn	Totalt medgått pr 31.12.14	Totalramme pr 31.12.14	Avvik regnskap / budsjett	Ferdigs tilt JA/NEI	Budsjett 2015
9154	VA-området. Mollestadbrua og kirka	1 799	3 123	-1 324	JA	-
9155	Hovedplan for vann og avløp	479	400	79	JA	-
9174	Vann og avløp Stasjonsbyen Herefoss	3 377	4 022	-645	JA	-
9175	Herefoss - ombygging/styring vann og avløp	20	840	-820	JA	-
9183	Kabling av høyspentlinje Smedens Kjerr	1 896	1 854	42	JA	-
9192	Sanering Birkeland	100	210	-110	JA	-
9194	Engesland vannverk, prosjektering og gjennomføring	85	1 200	-1 115	JA	-
9232	Flygel kulturskolen	80	80	-	JA	-
9238	Lesebrett i undervisningen i skolen	608	575	33	JA	-
9242	Planmessig utskiftning møbler og inventar	280	300	-20	JA	300
9401	Friluftsliv og idrett	825	817	8	JA	-
9425	Ny portal - Internett og Intranett	843	368	476	JA	-
9430	Helsenett - samord. Kommunikasjon forvaltn.nivåene	394	584	-189	JA	-
9450	Ordinære anlegg, kultur	159	190	-31	JA	-
9452	Friluftsliv, kultur	1 821	1 182	639	JA	595
9453	Nærmiljøanlegg, kultur	1 171	1 447	-276	JA	683
9465	Kvalitetssikringssystem internkontroll inkl personvern, beredskap, HMS osv	133	125	8	JA	-
9468	Nye maskiner og utstyr til renhold	266	320	-54	JA	100
947-0	Sikker elektronisk kommunikasjon, arkiveringsrutiner og journalføring;Skole/BHG/	50	100	-50	JA	-

Årsberetning Birkenes kommune for 2014

Prosjekt	Prosjektnavn	Totalt medgått pr 31.12.14	Totalramme pr 31.12.14	Avvik regnskap / budsjett	Ferdigs tilt JA/NEI	Budsjett 2015
9471	Acos Websak v 6.8 + Fokus	529	475	54	JA	-
9476	Økt netthastighet skolene/kommunehus	1 500	1 500	-	JA	-
9485	FDV - system	113	-	113	JA	-
9512	Boliger tilrettelagt for leietakere med spesielle behov	9 433	6 000	3 433	JA	-
9513	Oppgradering av Spele fjellveien 42 (sosialbolig)	161	120	41	JA	-
9514	Salg vedr Eiendomsavdelingen	109	-	109	JA	-
9515	Investeringer tilknyttet Eiendomstaksering	255	-	255	JA	-
9605	Branniltak div. bygninger	1 547	1 835	-288	JA	-
9608	Oppgradering/asfaltering kommunale veier	1 392	1 486	-94	JA	-
9610	Ny vannledning Speiderfeltet-Morhomkrysset	-	540	-540	JA	-
9613	Fremtidig eiendomsmasse med tilpasn. Nåværende lokaler i sentrum	-	300	-300	JA	-
9623	Oppgradering Vei	-	200	-200	JA	-
9626	Pumpestasjon Herefoss	71	170	-99	JA	-
9627	Ny Bioreaktor Herefoss RA	335	540	-205	JA	-
9628	Gjennomgang Birkeland RA/oppgradering	180	250	-70	JA	-
9629	Forprosjekt vannforsyning Birkeland	-	400	-400	JA	-
9635	Oppgradering/sanering av vann og avløp	686	750	-64	JA	-
9636	Utbedring vann og avløp Humlegårdsheia bhg tomt	-	-	-	JA	-
9638	Sanering vannledning Speiderfeltet-Morhomkrysset	142	-	142	JA	-
9641	Birkeland RA, ny ph stryking og slampumper	126	150	-24	JA	-
9644	Slettene bru (intensjonsavtale)	98	150	-53	JA	-
9646	Bruinspeksjoner + oppgradering	180	440	-260	JA	-
9652	Tilrettelegging av teknisk infrastruktur, Stoppdalsmyra	1 979	2 300	-321	JA	-
9653	Kjøp av tomt Homlegårdsheia	321	300	21	JA	-
9657	Veilys fv405 Engesland	594	-	594	JA	-
9661	VA-oppgraderinger	989	500	489	JA	725
9667	Traktortilhenger	274	-	274	JA	-
9815	Vegusdal kapell, oppgradering	84	100	-16	JA	-
9930	Strategisk oppkjøp av eiendommer	1 261	2 000	-739	JA	-
9633	Høygilts Moner	2 204	2 204	-0	JA	-
9913	Forprosjekt utrede behov for utviklingsselskap (næring, turisme mm)	166	-	166	JA	-
9102	Geodata/kartlegging geovekstprosjekt	2 533	2 791	-258	NEI	300
9108	Vegnavnskilting - Adressering	195	200	-5	NEI	150

Årsberetning Birkenes kommune for 2014

Prosjekt	Prosjektnavn	Totalt medgått pr 31.12.14	Totalramme pr 31.12.14	Avvik regnskap / budsjett	Ferdigs tilt JA/NEI	Budsjett 2015
9110*	Natveitåsen	36 184	50 462	-14 279	NEI	300
9111	Trafikksikkerhetstiltak	56	100	-44	NEI	100
9120	Tveide Næringspark	36 448	38 900	-2 452	NEI	000
9193	VA-plan Engesland	-	450	-450	NEI	150
9233**	Oppgradering Birkeland Barneskole	1 703	2 000	-297	NEI	000
9243	Skolebygg og kulturarena	-	200	-200	NEI	-
9337	Sprinkling av sykehjemmet og serviceboliger	-	200	-200	NEI	000
9460	Lekeapparater (lekeplasser i kommunen)	42	200	-158	NEI	100
9467	Utstyr og vedlikeholdsarbeider kantine og kommunehuset	-	147	-147	NEI	400
9475	Rulleringsplan maskiner	513	500	13	NEI	400
9478	Utvidet bruk av IT i Helsesektoren	57	100	-43	NEI	250
9486	Plattformvalg/Driftsmodell	2	600	-598	NEI	600
9510	Videre utbygging boliger Digerhaug/PU	2 277	4 200	-1 923	NEI	500
9639	VA-anlegg i g/s vei FV 402 Speiderfeltet - Jordbruna	557	3 550	-2 993	NEI	500
9640	Høydebasseng Natveitåsen boligområde	160	700	-540	NEI	400
9645	Skogbruksplaner, eiendomsgrenser	129	300	-171	NEI	300
9648	Planfaglig vurdering, nye utbyggingsområder	1 083	1 500	-417	NEI	-
9651	Myrane trafikkareal, kjøp av tomt, fradeling og opparbeidelse	523	-	523	NEI	-
9655	Salg og kjøp av kommunale boenheter	4 384	5 000	-616	NEI	-
9656	Kjøp kommunale leiligheter	-	3 500	-3 500	NEI	-
9659	Landbruksplan	-	100	-100	NEI	100
9660	Flytting av vannledning Strøget	-	500	-500	NEI	500
	Totalt	125 961	156 646	-30 685		32 453

Prosjekt 9110 - Natveitåsen tomteområde

Natveitåsen boligområde ble opparbeidet i 2009. Hele området omfatter ca. 200 boenheter. Den kommunale delen består av 42 tomter til sammen, i 3 av dem er store tomter som der skal bygges/ eller er bygd flermannsboliger/ boliger i rekke. Til sammen er det 84 boenheter i Natveitåsen.

32 tomter er solgt (og 74 boenheter). 10 ledige tomter og alle er eneboligtomter med en boenhet på hver.

Dvs. 84-10= 74 boenheter som er solgt per 1.1.2015. Nedenfor er laget et sammendrag av utgifter og salg i forbindelse med Natveitåsen boligområde fra 2007 til 2014. Kostnadene inkl. rentebelastning på kr 1,9 mill. Perioden er totalt kommet opp i nær kr 28,6 mill., mens det hittil er solgt tomter for 27,4 mill. kr. I tillegg har kommunen inntekter i form av anleggsbidrag. Prosjektet skal være selvfinansierende, dvs. utgiftene legges til prosjektene, og dekkes inn ved salg av tomter. I 2014 ser det ut til at vi har et overskudd på prosjektet før alle tomtene er solgt. Det er imidlertid beregnet at salgsinntektene i sin helhet skal gå til ekstraordinær nedbetalinger av gjeld i prosjektperioden med kr 32 mill. totalt, det er imidlertid nedbetalt reelt sett med kr 21,2 mill. med salgsinntekter inklusiv anleggsbidrag på 30,6 mill. Resten har gått med til å finansiere kostnader underveis. Kostnadsført og budsjetterte avdrag og inndekning er tidligere år ført på prosjektet, derfor blir totalt medgått i tabell s.27 ulikt fra tabellen under som tar med seg rene kostnader uten avdrag. (skal se hvordan det vil fremgå av tabellen når den er klar)

Utgifter	Beløp i 1000 kr.
tidl.	2 746
Utgifter 2007	1 329
Utgifter 2008	1 182
Utgifter 2009	18 871
Utgifter 2010	1 354
Utgifter 2011	1 263
Utgifter 2012	895
Utgifter i 2013	353
Utgifter 2014	642
Kostnader hittil	28 635
Anleggsbidrag	-5 647
Salg 2009	-2 950
Salg 2010	-1 180
Salg 2011	-7 284
Salg 2012	-3 363
Salg 2013	-8 946
Salg 2014	-1 250
Sum salgsinntekter	-30 621
Netto	-1 985

Prosjekt 9120 – Tveide Næringspark

Tveide næringspark (tidligere Jordbruna næringsområde) har hittil påløpt kostnader på 36,4 mill. kr. Av dette utgjør 1,9 Mill beregnede rentekostnader av investeringen. Totalt sett har det vært gitt budsjetttbevilgninger på kr 38,9mill. Kr 1 Mill av kostnaden i 2014 gjaldt egentlig en tidligere periode, kr 0,6 mill. er beregnet rentekostnad av investeringene. Resten av kostnadene i 2014 gjelder ekstra uforutsett arbeid man har vært nødt til å ta i løpet av 2014. Det gjorde at de 1,5 Mill som ble avsatt til grøntarealer egentlig har finansiert andre ting. Ny budsjetttbevilgning i 2015 på kr 1,0 mill. vil dekke dette. Som for Natveitåsen tomteområde skal dette være et selvfinansierende prosjekt hvor inntektene skal benyttes til nedbetaling av gjeld inntil prosjektet er nedbetalt.

Tveide næringsparker ble offisielt åpnet i 2013. I byggetrinn 1 er felt A og felt B opparbeidet som grovplanert tomteareal. Det er utarbeidet et profesjonelt salgs- og markedsføringsmaterieell. Pr. 31.12.14 er det solgt 10 tomter i de to feltene som er opparbeidet med infrastruktur. Gjenstående tomteareal i feltene A og B har et inntektspotensial på ca. kr. 4,9 mill. av dette er 1,5 Mill sikkert i 2015. Totalt har det vært budsjettert med inntekter på kr 15,5 mill. i perioden. Det ser vi muligheter for å oppnå ved salg av tomter.

Det framkommer tydelig av oversikten at Tveide næringspark foreløpig ikke er selvfinansierende. Innkjøp av tomtegrunn har alene kostet kr 12,4 mill. for alle feltene, og er foreløpig ikke dekket inn

Det totale utgiftsbilde framgår av nedenstående tabell:

Utgifter	Beløp i 1000 kr.
Før 2009	897
Utgifter 2010	31
Utgifter 2011	6 997
Utgifter 2012	8 882
Utgifter 2013	15 942
Utgifter 2014	3 699
Sum utgifter	36 448
Anleggsbidrag	815
Salgsinntekter 2013	10 922
Netto	24 711

LÅNEGJELD

Utvikling i lånegjelden de siste 5 år:

Utvikling i lånegjeld	2010	2011	2012	2013	2014
Sum investeringsgjeld	281 452	324 750	319 513	338 659	325 788
Sertifikatlån	46 000	46 000	46 000		
Ihendehaverobligasjon				46 000	46 000
Husbanklån til videre utlån	24 553	27 398	32 108	36 855	36 833
Pensjon, arbeidsgiveravgift	3 282	9 452	10 294	11 829	11 667
Pensjonsforpliktelser	267 264	311 374	334 715	366 326	397 747
Sum total lånegjeld	622 551	718 974	742 630	799 669	818 035
Investeringsgjeld pr. innb.	58 930	67 264	64 705	67 827	64 705
Langsiktig gjeld pr. innbygger	130 350	148 918	150 391	160 158	162 470

Langsiktig investeringsgjeld gjeld er redusert med kr 13 mill.

I 2014 har vi investert for kr 23,5mill. Salg av eiendom har utgjort kr 1,5 mill.

I årsberetningen er det oppsett på investeringene som er foretatt i 2014.

Lån til videre utlån er omtrent uendret fra 2013 til 2014.

Pensjonsforpliktelsen har økt med kr 31 mill.

	2010	2011	2012	2013	2014
Langsiktig gjeld	327 452	372 552	365 513	384 659	371 788
Brutto driftsinntekt	286 026	302 678	317 894	348 132	358 652
Langsiktig gjeld i % av Brutto driftsinntekter	1,14	1,23	1,15	1,10	1,04

Langsiktig gjeld i % av brutto driftsinntekt sier noe om kommunens evne til å betjene gjeld.

Gjeldsutviklingen viser en nedgang med 0,6 % fra 2013 til 2014 når den regnes i % av driftsinntekter. Det betyr at det er en bedring i evnen til å betjene gjeld. Samtidig vet vi at de korrigerede driftsinntektene i Birkenes fortsatt ikke holder til å betjene driftskostnadene. Langsiktig gjeld er korrigeret for pensjonsforpliktelser og lån til utlån. Driftsinntektene er ikke korrigerede, bildet vil bli noe endret dersom det var gjort.

Startlån-lån til videre utlån

I 2014 søkte Birkenes kommune Husbanken om følgende:

Startlån	6 000 000,- vedtatt av kommunestyret
Etablering/boligtilskudd	900 000,-
Tilpassing	1 000 000,-

Dette ble tildelt i 2014:

Startlån	4 920 000,-
Etablering/boligtilskudd	700 000,-
Tilpassing	200 000,-

Det var ikke mulighet for kommunen å søke mer lån til videreutlån i 2014. Tidligere har vi gjerne hatt to låneopptak. Kr 580 093,- ble overført fra 2013, så totalt disponerte vi kr 5 500 093,- i startlån 2014.

I 2014 var det stor pågang av søkere på startlån. Ca. 70 personer har henvendt seg med forespørsel om Startlån, 45 av disse endte opp med å levere en søknad. Av disse ble 15 søknader innvilget. De fleste får 15 – 20 % av totale kostnader i Startlån.. Gjennomsnitt pr. lån er kr 366 000,-.

I et tilfelle ble boligkjøpet fullfinansiert med Startlån og etableringstilskudd. Det var også pågang på tilskuddene. Tre tilskudd til etablering og et til tilpassing. 6 av 15 innvilgede søknader var til innflyttere til Birkenes.

INTERNKONTROLL

Internkontrollen er et avgjørende bidrag i at oppgaver som er nedfelt i lovgivningen skal bli utført, styrt og forbedret. Betyggende kontroll er en lovpålagt oppgave for organisasjonen i sin helhet. Det er spesielt viktig for at alle ledere med delegert myndighet innenfor de ulike tjenesteområdene har fokus på kontinuerlig forbedring av drift i henholdt til lover, forsvarlighet og vedtak. Kvalitetsrådgiver skal legge til rette for at all vår praksis er gjenstand for betryggende kontroll. Denne funksjonen er under utvikling med fokus på å koble rollen til ulike nivåer og øvrige roller i organisasjonen.

Det er fortsatt behov for å øke organisasjonens evne til å jobbe systematisk med kvalitetsforbedringer i tråd med lover, forskrifter, forsvarlighet og vedtak. Organisasjonen har enda ikke hentet inn utviklingsetterslepet på lovkravet om betryggende kontroll. Det vurderes derfor å øke kapasiteten midlertidig, for å dekke dette utviklingsbehovet.

Kvalitetsarbeidet har hatt stort fokus også i 2014. Det har vært jobbet mye med innholdet som skal legges inn i det elektroniske kvalitetssystemet kommunen har anskaffet. Det gjelder spesielt områdene beredskap og innenfor området personal.

Innføringen av det elektroniske kvalitetssystemet har ikke blitt prioritert på grunn av arbeidet med omstillingen i flere tjenesteområder.

OPPFØLGING AV POLITISKE SAKER VEDTATT I BIRKENES KOMMUNESTYRE I 2014

I henhold til forvaltningsrevisjonsrapporten skal administrasjonen i kommunens årsberetning gi kommunestyret en tilbakemelding på oppfølging av kommunestyrevedtak det aktuelle året. I 2014 behandlet Birkenes kommunestyre 89 saker. Sakene er fulgt opp av saksbehandlerne etter god forvaltningsskikk om fullført saksbehandling.

Utsatt sak 2013 ikke behandlet i 2014

065/13: Forslag til ny felles renovasjon- og slam forskrift for Lillesand og Birkenes kommuner

Vedtatte saker, men en del av saker som pågår

052/14: Kommunereform - referansegruppe videreprosess

070/14: Mandat utredning kommunereform

066/14: Kommuneplanens samfunnsdel - utlegging til offentlig ettersyn/høring

Vedtatte saker, ikke utredet

070/13: 4. a Kommunale kretsgrenser utredes tidlig i planperioden med virkning fra august 2015.

MEDARBEIDERE OG ORGANISASJON

Opplæring

Felles opplæringsmidler har vesentlig blitt brukt til valg av felles verdier, lederopplæring, organisasjonsutvikling av avdelinger, utvikling av rådmannens ledergruppe og som lønnsmidler til prosjektleder med startpakke og delegasjonsreglement som hovedoppgaver. Tjenestemrådene har i tillegg egne opplæringsmidler.

Sykefravær

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Fravær (%)	8,0	7,9	7,8	7,9	7,4	6,7	6,4	7,6	7,5	7,5	7,8

Fraværet har gått noe opp fra 2014 uten at det kan påvises enkeltårsaker.

I 2014 utgjorde fravær under 2 uker 1,4 %, mens fravær over 2 uker utgjorde 6,3 %. Langtidsfraværet økte i forhold til i fjor, mens korttidsfraværet var på samme nivå.

I løpet av året ble det etablert et lederstøtte tilbud der ledere kunne drøfte utfordringer på arbeidsteden med ressurspersoner fra bedriftshelsetjenesten, Nav og personal i kommunen. Videre ble det bestemt å aktiviseres arbeidsmiljøgruppene i arbeidet med å redusere sykefraværet og øke nærværet, gruppene skulle involveres i arbeidet med å vurdere årsaker på systemnivå og i å finne tiltak.

Det arbeides jevnt med tilrettelegging og oppfølging. Birkenes kommune har ikke innfridd målet om at det gjennomsnittlige fraværet i 2014 skulle være på 7,7 %.

Likestilling og mangfold

Birkenes kommune skal være en kommune som gir alle like muligheter, rettigheter og plikter i samfunnslivet.

Muligheten for heltid skal alltid vurderes ved ledighet i deltidsstillinger. Dette har særlig betydning for kvinner siden de i større grad enn menn arbeider deltid. Sammen med tillitsvalgte vurderes årlig lønnsutvikling i forhold til kjønn.

Ved mange avdelinger tas det jevnlig inn personer som trenger arbeidstrening eller språktrening og som er ved arbeidsplassen for en tidsbegrenset periode. Det gis permisjon for feiring av religiøse og nasjonale høytidsdager som ikke følger av norsk kalender.

Rådmannens ledergruppe bestod i 2014 av 3 kvinner og 3 menn. På avdelingsleder-/enhetsledernivå var det ved utgangen av 2014 13 kvinner og 8 menn.

Til tabellene nedenfor: Birkenes kommune er ikke større enn at flere av gruppene som tabellene er delt inn i omfatter få personer. Et skifte av en person i en stilling kan få stor innvirkning, for eksempel der en mann erstattes av en kvinne (eller omvendt) Organisasjonsendringer virker direkte inn ved at det endres hvilke personer som gruppen omfatter. Tallene må derfor tolkes med forsiktighet.

Gjennomsnittlig lønn for kvinner og menn etter krav om utdanning i stillingen

Tabellen viser gjennomsnittstall på kommunenivå. Det er gjennomgående at menn tjener mer enn kvinner sett i forhold til utdanning. Det er størst likhet for ansatte som er ufaglærte, har pedagogisk utdanning eller høyskoleutdanning med spesialutdanning. Forskjellene er størst for ansatte med høyskoleutdanning og fagutdanning. Den store svingningen fra 2013 til 2014 for gruppen høyskoleutdanning med spesialutdanning skyldes skifte av enkeltpersoner i stillinger. Forholdet mellom kvinners og menns lønnsutvikling vurderes sammen med de tillitsvalgte hvert år.

Gjenno m- snittløn n	2012			2013			2014		
	Kvinner	Menn	Diff. % i favør menn	Kvinner	Menn	Diff. % i favør menn	Kvinner	Menn	Diff. % i favør menn
Ufaglært	325 712	338 243	3,8	335 561	350 211	4,4	351 068	355 905	1,4
Faglært	351 239	384 317	9,4	357 140	390 571	9,4	379 595	427 629	12,7
Høyskol e	416 056	475 843	14,4	405 980	497 734	22,6	442 127	527 440	19,3
Høyskol e m. spes. utd . .	501 459	539 288	7,5	523 908	595 517	13,7	527 747	526 362	-0,3
Undervis ningsper s.	464 847	479 936	3,2	462 108	484 479	4,8	474 546	479 136	1

Kjønnsbalanse etter utdanningsnivå

Tabellen viser at antallet og andelen av ufaglærte er redusert for begge kjønn. Det er en ønsket utvikling. Kommunen ønsker å styrke kompetansen hos ansatte for å bidra til å øke kvaliteten på tjenestene. Det bør legges til rette for at assistenter kan ta fagbrev innenfor det faget de arbeider, for eksempel at assistenter i barnehage tar fagbrev som barne- og ungdomsarbeider. Det er høyere andel av kvinner som er ufaglærte enn av menn. Andelen av menn og kvinner som har høyskoleutdanning er lik, når undervisningspersonalet holdes utenfor.

Utdanningsnivå	2012				2013				2014			
	Kv. antall	Menn Antall	Kv. %	Menn %	Kv. antall	Menn antall	Kv. %	Menn %	Kv. antall	Menn antall	Kv. %	Menn %
Ufaglært	107	13	26	13	90	14	23	15	81	10	21	12
Faglært	127	22	31	23	127	22	33	23	121	21	31	26
Høyskole 3 år	79	18	19	19	76	17	20	18	84	17	22	21
Høyskole +	26	10	6	10	24	10	6	11	26	6	7	7
Undervis ningsperso nell	72	34	18	35	69	31	18	33	75	27	19	33
Sum	411	97	100	100	386	94	100	100	387	81	100	100

Kjønnsbalanse etter arbeidssted

Tabellen viser en sterk skjevfordeling av hvor menn og kvinner arbeider. Dette gjelder ved alle områdene. Sterkest skjevdeling er det i barnehagene, i renholdstjenesten og ved ressurscenteret der det ikke arbeider menn i det hele tatt. En jevnere kjønnsbalanse ville sannsynligvis ha påvirket tjenestene som ble gitt til innbyggerne. Det bør vurderes hvilke tiltak en skal sette i gang for å oppnå en jevnere og bedre kjønnsbalanse. Kjønnsbalansen er tilnærmet uendret i forhold til tidligere år.

Arbeidssted	Antall ansatte	Kvinner		Menn	
		Antall	%	Antall	%
Barnehage	46	46	100	0	0
Boveiledertjenesten	32	28	88	4	13
Kulturskolen	18	12	67	6	33
Skole	136	104	76	32	24
Helse	138	131	95	7	5
Teknisk	33	6	18	27	82
Renhold	19	19	100	0	0
Ressurscenter	23	23	100	0	0
Servicesenter	14	10	71	4	29

Helse, miljø og sikkerhet (HMS)

IA avtale ble inngått for perioden 2014 – 2018 og lokale mål utarbeidet. Lederstøttetilbud ble etablert i 2014. Lederne har ansvaret for det daglige HMS-arbeidet.

Lederopplæring er gitt innen tema som «hvordan møte medarbeidere i omstilling», håndtering av vanskelige personalsaker og oppfølging av sykmeldte.

Stamina Helse er kommunens bedriftshelsetjeneste. Arbeidsmiljøgrupper er etablert ved alle arbeidsplasser. Hver gruppe består av leder, tillitsvalgt og verneombud (evt. andre representanter for ansatte)

Vernerunder og årlig samling for verneombud er gjennomført. Arbeidsmiljøutvalget har hatt 7 møter i løpet av året.

Organisasjon

Organisasjonsstrategien «Sammen kan vi mer!» og delegasjonsreglementet ble vedtatt av kommunestyret. Strategien er en felles plattform for medarbeiderskap og lederskap, og utgjør en plan for hvordan organisasjonen og den enkelte medarbeider skal arbeide, for å kunne løse dagens og framtidens utfordringer.

Ressurscenteret ble etablert 1.8.2014 og omfatter helsestasjon, flyktningetjeneste, SLT (blant annet kriminalitetsforebyggende tiltak for barn og ungdom), psykisk helse for voksne, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), spesialpedagogiske tiltak i barnehage og barnevernstjeneste. Hensikt: Samordne tverrfaglige tiltak og sikre tidlig innsats.

Servicesenteret ble etablert 1.8.2014 og omfatter personal og organisasjon, økonomi, arkiv, informasjonsteknologi (it) og Servicetov. Hensikt: Bedre virksomhetstyringen, samordne støtte-, kontroll- og utviklingstjenester til tjenesteområdene, styrke tverrfaglighet i de interne tjenestene.

Tillitsvalgte

I Birkenes kommune er det tillitsvalgte for 8 ulike arbeidstakerorganisasjoner. Tillitsvalgte fra Utdanningsforbundet, Fagforbundet og Sykepleierforbundet er delvis frikjøpte.

Arbeidsgiver har informasjonsplikt og drøftingsplikt overfor tillitsvalgte. Hovedavtalen regulerer partenes rettigheter og plikter.

Tillitsvalgte har månedlige møter med rådmann og personalsjef og har anledning til å møte på de månedlige samlingene for kommunens ledere med selvstendig delegert ansvar innenfor fag, økonomi og personal. På det enkelte arbeidssted ivaretas medbestemmelse mellom lokal leder og lokal tillitsvalgt.

Det ble gjennomført felles opplæring i hovedavtalen for ledere og tillitsvalgte.

Administrasjonsutvalget har hatt 2 møter i 2014. Fem politikere og to hovedtillitsvalgte er medlemmer. Rådmannen har møtt og personalsjef vært sekretær.

Godt samarbeid mellom arbeidsgiver, medarbeiderne og deres organisasjoner er en forutsetning for å utvikle organisasjonen i tråd med organisasjonsstrategien, gi tjenester med tilstrekkelig kvalitet og utvikle helsefremmende arbeidsplasser.

Etikk

Medarbeiderne valgte sprek – ekte – dyktig som verdier som skulle prege den enkelte i møte med tjenestemottakere og kolleger. Organisasjonsstrategien «Sammen kan vi mer!» har en «beste praksis- plakat» som viser hvordan ønskede etiske holdninger skal komme til uttrykk.

De etiske retningslinjer påpeker at ansatte skal legge stor vekt på redelighet og åpenhet. Kommunens ansatte skal være seg bevisste at de danner grunnlag for innbyggernes tillit til kommunen.

MILJØRAPPORT

Tovdalselva

Laksefangstene har økte jevnlig fra 2008 til 2011, med en betydelig topp i 2011. Påfølgende år har det vært noe mindre fangster og for 2014 er nivået tilsvarende årene 2010, ca 300 kg lavere enn i 2013.

År	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Kg fanget laks	1 494	1 582	1 232	2 937	1903	1542	1242

Kalking av Tovdalsvassdraget skal sikre tilstrekkelig god vannkvalitet for reproduksjon av laks i elva. Det er Fylkesmannen i Aust-Agder som på vegne av kommunene søker og videreformidler tilskudd til kalking fra Miljødirektoratet.

Forbruket av kalk i Tovdalsvassdraget i 2014 har vært en del høyere enn i 2013. Totalt har det blitt brukt omtrent 6600 tonn kalk i 2014. I øvrige lokale vann og bekker utfører de lokale fiskelagene et betydelig kalkingsarbeid. Det ble kalket med 200 tonn skjellsand her i 2014. Stigselva er et samarbeidsprosjekt med Lillesand kommune, der ble det kalket 35 tonn i 2014. I tillegg er Fylkesmannen i Aust-Agder involvert i båtkalking i Ogge.

Idrett og Friluftsliv

Det investeres årlig i nye tiltak knyttet til idrett og friluftsliv. Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet legger føringer for utvikling av anlegg til friluftsliv og idrett. Ny plan for 2014-2017 ble vedtatt i kommunestyret desember 2013. I denne perioden er følgende anlegg blitt gjennomført:

- Birkenes IL: Birkenesparken garasje løypemaskin, renovering klubbhus, renovering ball bing, renovering «Sarons dal»/utvidelse asfaltløyper, padlekart Ogge,
- Birkenes/Lillesand sportsskytterklubb: kortholdsbaner Flakke loner
- IL Gry: turløype Bellandsheia,
- Herefoss vel: badeplass
- Svaland vel: merket turstier på Svalandsheia inkl Havsåsen og Liråsen
- Birkenes kommune; ballbinge/balløkke Birkeland skole, treningspark Birkenesparken, Birkeneshallen nytt gulv mm, Valstrand skole bordtennis, Teinefossen laksesti m/ bord og benk. I 2014 er det ferdigstilt tursti fra Fiane opp mot Flakkebrua. Stien er tilrettelagt også for barnevogner og rullestoler. Det er også ryddet ny sti fra Teinefossbrua opp til Slågedalsbrua; et samarbeid mellom aktive pensjonister og kommune.

Elveplassen friluftsområde:

Områdene ved Tovdalselva eies av Birkenes kommune og har hatt fokus siden 2005 og det utvikles fortsatt tiltak langs elva. Området er mye brukt hele året. På sommerstid er sandvolleyballbanene spesielt populære blant ungdommen.

Berse friluftsområde:

Badeplassen ved Berse ble betydelig oppgradert i løpet av 2010 og 2011 og fremstår som et flott friluftsområde. Området eies av Birkenes kommune. Det jobbes kontinuerlig med å opprettholde av kvalitet på området og med å vedlikeholde de tiltak som er etablert. Området er mye brukt sommerstid, spesielt av barnefamilier.

Sommer og vinterløyper

Siden tidlig på 2000-tallet er det blitt merket mange turstier i Birkenes. I 2007 ble det utgitt en egen brosjyre "Ut på tur i Birkenes" med kart og beskrivelse av 30 ulike turstier i kommunen. Dette heftet er blitt revidert og nytt ble trykket i 2014. Ny toppturrekord i 2014 med 13741 besøk på de 15 toppene som er med i prosjektet «På topp i Birkenes»

Løypenettet vedlikeholdes stort sett av frivillige.

Antall km merka sommerløyper	150
Antall km maskinpreparerte vinterløyper	48

Topland/Øynaheia

Området her er et regionalt skiområde med stor utfart vinterstid. Her er oppmerket løypealternativer på 31 km. Det er store parkeringsplasser både på Øynaheia og Toplandsheia. Kommunen gir sammen med Grimstad, Froland og Arendal et årlig driftstilskudd til Øynaheia løypelag.

Andre områder

Vinterstid (ved snø) kjøres det opp skiløyper i lysløypa på Engesland, Herefoss og Birkeland. I tillegg kjøres Tveideløypa (rundt Fjeldskår) og av og til kjøres løype fra Heimdal til Birkeland, ca. 23 km. Foruten på Øynaheia kjøres alle løyper på dugnad.

Innkjøpsordning

Birkenes har felles innkjøpsordning med Knutepunkt Sørlandet. Tilbydere bes om å legge ved omtale av egen miljøstrategi jfr. et eget punkt i tilbudsbestemmelsene

Utfordringer

Birkenes kommune, kommunehuset, ble Miljøfyrtårnsertifisert i 2011, og har siden den gang hatt fokus på miljøarbeid i hele kommunen, inkludert energibruk. Vi har en utfordring med høyt strømforbruk generelt sett i de kommunale byggene. Kommunen trenger en helhetlig og kontinuerlig arbeidsprosess når det gjelder ENØK. Siste halvår av 2013 startet et forprosjekt innen ENØK i Knutepunkt Sørlandet der Birkenes kommune er med. Denne prosessen vil kunne gi oss konkrete tiltak som vi må følge opp i det videre budsjettarbeidet.

KOMMUNENS UTFORDRINGER 2015 OG FRAMOVER

De er fortsatt store utfordringer i kommunens økonomi fremover. Det store negative brutto driftsresultatet viser at kommunen ikke klarer å dekke løpende utgifter med de inntektene som disponeres. I 2015 er det budsjettert med et negativt driftsresultat.

Det fremkommer av økonomiplanen 2015-2018 at den økonomiske stillingen avhenger av at man fortsetter å ha gode inntekter fra finansavkastning.

I årsbudsjettet for 2015 er det budsjettert med følgende usikre inntekter:

- Utbytte fra Agder Energi, kr 8,6 mill.
- Finansavkastning langsiktig plassering, kr 3,9 mill.
- Netto premieavvik kr.2,2 mill.

Analysen av finansområdet i Birkenes kommune avdekker at mulighetsrommet i kommuneøkonomien er svært begrenset. Fra sammendraget i analysen; «Kommunen er således svært sårbar for endringer på inntekts- og kostnadssiden. Vi registrerer også at det utfordrende å innløse gjeld utover normale avdrag uten å selge eiendeler. Den høye gjeldsbelastningen skaper også en ekstra stor usikkerhet da finanskostnadene ikke beveger seg i takt med inntektssiden.»

Analysen inneholder ulike sensitiviteter, det vil si ulike risiko i våre omgivelser vi ikke kan påvirke, og scenarier, det vil si aktive handlinger vi faktisk kan foreta for å endre risikoen. Sensitivitetene og scenarioene måles isolert mot en nåsituasjon fra august 2014 som bygger på mange forutsetninger. Andre endringer i inntekter eller utgifter ligger dermed i ro. Kommunen tåler egentlig ikke svingninger i økonomien. Analysen tok for seg tre ulike handlinger kommunen kan foreta for å endre bildet: Øke eiendomsskatten, Selge aksjene i Agder energi eller å selge langsiktige finansielle verdipapirer. De to sistnevnte har visse forutsetninger ved seg for at de skal bli gunstige. I 2014 er det også dem som har vært med å reddet kommunens bunnløst i 2014. Egentlig er det sikreste og mest reelle alternativet å øke eiendomsskatten fremover.

Innføringen av eiendomsskatt skulle ha gitt kommunen en mulighet til å komme på oppsiden i 2014. Fratrukket kostnadene ved innføringen av den utgjorde eiendomsskatten ca. 8,5 mill.

Barnehagekostnadene alene har imidlertid økt med 5,4 mill. i forhold til 2013. Årsaken til det er at kommunen privatiserte to av dem i 2013, noe som kommer med helårseffekt i 2014. Driftsutgifter til nye barnehager fremkommer som tilskudd når barnehagen bygges og drives i privat regi. Det arbeides med tilpasning av barnehageplasser til antall barn i Birkenes. Kr 1,2 mill. ekstra har gått med til avdrag investeringsgjeld. Økte kostnader i forbindelse med IKT er 0,9 mill. I tillegg er investeringsmva helt ute av driftsregnskapet i 2014, den utgjorde 1,3 mill. i 2013. Dette er de isolerte enkeltendringene som har økt kostnadene.

Stortinget reduserte også rammeinntektene til kommunen med nesten 1 mill. av disse fikk vi tilbakebetalt kr 0,2 mill. i mai.

Økning i frie inntekter som følge av endret deflator (3,1%)	270
Likeverdig behandling ikke-kommunale barnehager, 98 %	80
Reversere reduksjon/nominell videreføring makspris barnehage	-189
To barnehage-opptak	-279
Avvikle kulturskoletime skole/SFO, halvårseffekt 2014	-86
Avvikle frukt og grønt i skolen, halvårseffekt 2014	-130
Redusert egenandel for personer på dobbeltrom	14
Utlemming av rustilskuddet	-253
Styrket tilsyn med barn i fosterhjem	17
Budsjettforlik, økt kontantstøtte ettåringer	-399
Sum endringer anslag rammetilskudd	-955

Disposisjonsfondet er ved inngangen til 2014 kr 3,2 mill. Av dette må underskuddet på kr 2,1 mill. fra 2013 dekkes inn.

I 2014 var det lagt opp til en fondsoppbygging på kr 2,9 mill. Det har vi ikke klart. Årets midreforbruk bør imidlertid settes på disposisjonsfond.

I perioden 2015-2018 er det lagt opp til en fondsoppbygging på kr 9,2 mill. Det er for lavt, når vi budsjetterer med usikre inntekter på totalt kr 14,7 mill. isolert for 2015. Disposisjonsfondet burde ha vært bygget opp til et mye høyere nivå for å sikre driften.

Når disposisjonsfondet er så lite som det er, blir kommunen svært sårbar for uforutsette hendelser.

Kommunestyret kan miste deler av sine fullmakter og komme under statlig administrasjon gjennom ROBEK.

Gjeldsavdragene er lagt på et minimumsnivå i planperioden 2015-2018. Investeringene i planperioden er planlagt til 156,8 mill. Investeringene er budsjettert med en viss grad av selvfinansiering på 22,1 Mill, og tilskudd 6,1 mill. selvfinansieringen som er planlagt gjelder salg av tomter på Natveitåsen og Tveide og salg av eiendommer. Gjeldsreduksjon, da særlig i fht egenkapitalen, vil bedre kommunens soliditet. Det vil si evnen til å tåle negative svingninger. Det vil også redusere risikoen for ikke å tåle større rentesvingninger. I dag har kommunen for høy gjeld i fht. driftsinntekter.

Selv om investeringene i 2014 var svært moderate både i forhold til tidligere år og til planene fremover så må vi huske at en god del av de investeringene som ikke ble foretatt i 2014 bare ble forskjøvet til 2015 i tillegg til at det ble noen overskridelser på noen prosjekter. God styring av prosjekter blir helt nødvendig når kommunen skal gå i gang med flere større prosjekter som ombygging av Birkeland barneskole, høydebasseng i Natveitåsen og VA-anlegg i g/s vei FV 402 Speiderfeltet – Tveide næringspark.

Analyser viser at det innen få år vil være behov for ny/utvidelse av barnehage, og en utvidelse av barneskolen i Birkeland sentralt. Dette medfører at fremtidige rente og avdragsutgifter vil øke utover i perioden, når det meste må lånefinansieres. Det vil gå ut over tjenestetilbudet når kommunen ikke har oppsparte midler.

Tabellen viser befolkningsutviklingen i Birkenes fra 2011-2015. Fra 2011 til 2014 har vi økt med 259 personer (5,4 %). I 2014 økte vi med 42 personer (0,8 %), det er en nedgang fra tidligere år

Innbyggertallutvikling 2011-2015										
	Innbyggertall pr 1.1					% -vis endring				2011-2015 gjennom- snitt
	2011	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	
928- Birkenes	4776	4828	4936	4993	5035	1,1	2,2	1,2	0,8	1,3

Budsjett 2015 inneholder kr 2,1 mill. i kutt innenfor tjenestene, kultur ble tilført kr 0,3 mill. av dem. Selv om budsjettene ikke er redusert fra 2014, er det for eksempel lagt inn lavere lønnskostnader i budsjettet gjeldende 2015 enn i 2014. Når det gjelder å holde igjen disse kostnadene ser det ut til at kommunen lykkes. Vi har derimot en økning i driftskostnader, de er også budsjettert lavere enn faktiske kostnader i 2014. Dette gjelder særlig kjøp av tjenester og annet forbruksmateriell.

Samhandlingsreformen er imidlertid ute av budsjettet både på inntektssiden med kr 5,5mill. i redusert rammetilskudd. På kostnadssiden er det også ute, men ikke si sin helhet ettersom noen av midlene er brukt til forebyggende tiltak.

For å gå i balanse i 2015 må organisasjonen lykkes med innsparingskravene. Det er fortsatt et veldig stort press innen oppvekst som inkluderer skole, barnehage og ressurscenteret. Birkenes er ikke bare en barnerik kommune, men har også en stor andel barn som har behov for hjelp i ulike former.

Det er derfor en utfordring når det kommer tilflyttende og eller ikke har kjent til deres behov på forhånd. Birkenes kommune fastholder imidlertid på at tidlig innsats i alle problemstillinger, er det som vil fungere på lang sikt, både for tjenestemottagerne og for samfunnet rundt.

Det jobbes ihrdig i kommunen for å gi et best mulig tilpasset tilbud enten det er barn eller voksne, og et godt stykke på vei har vi kommet, men arbeidet må fortsette kontinuerlig.

Inntektene øker i perioden som følge av befolkningsvekst.. Netto finansutgifter vil imidlertid også øke i planperioden samtidig som en vet at det kommer nye brukere med behov som vil øke driftsutgiftene.

Det vurderes som for høy budsjettrisiko å foreta de innsparingstiltakene som kommunestyret vedtok 11.12.2014. Begrunnelsen er at de foreslåtte områdene ikke vil kunne redusere så store beløp i 2015. Det innebærer risiko for at budsjettet bare blir overskredet uten å få til store nok innsparinger. Det gir ingen gode styringsmekanismer, hvis man på forhånd vet at budsjettet ikke er mulig å oppnå uansett hva man gjør.

Vedtatte budsjettreduksjoner vil også hemme kommunens mål og strategier som baserer seg på tidlig innsats, bosetting, økt samarbeid med andre kommuner og privatisering av tjenester der det er hensiktsmessig.

Administrasjonen jobber fortsatt med områder for å finne tiltak for å redusere kostnadene i henhold til innsparingskravene. Det er imidlertid begrenset hva som er mulig ut fra de strukturelle forutsetningene i kommunen.

TJENESTOMRÅDE TEKNISK

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Tjenesteområdet teknisk ivaretar drift og vedlikehold av kommunale bygninger, vann og avløpsnett, kommunale veier, friluftsområder med mer. Tjenesteområdet har også ansvar for planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekter knyttet til vedlikeholdsoppgaver, oppgraderingstiltak og nye bygg og infrastrukturtiltak (vei, vann og avløp). Videre har vi ansvaret for forvaltningsmessige oppgaver innenfor planlegging, byggesak, oppmåling, landbruk, geodata, miljø med mer. Vi ivaretar også de kommunale eiendommene.

Teknisk har vært gjennom et år med en krevende ressursituasjon. Avdelingsleder vei, vann og avløp sa opp sin stilling i februar, teknisk leder har høsten 2014 utviklet foreldrepermisjon og avdelingsleder bygg har hatt en lengre sykemeldingsperiode på grunn av skade.

I tillegg til redusert bemanning på spesielt lederstillinger har teknisk ivaretatt nye oppgaver. Utskrivning av eiendomsskatt for boliger, fritidseiendommer og næring har vært den største, men også kartlegging og vurdering av renholdstjenesten, samt vurdering av samarbeid med Lillesand kommune innenfor tekniske tjenester har krevd mye kapasitet utover normal drift.

Arbeidsoppgaver teknisk har ansvaret for styres i stor grad av krav som settes gjennom lovverket, lovpålagte oppgaver. Dette er oppgaver som kommunen får avvik med tilhørende sanksjoner for dersom de ikke blir utført. Disse oppgavene har naturlig nok høyest prioritet.

På tross av utfordringene med ressurser har tjenesteområdet i stor grad klart å ivareta frister i forbindelse med søknadsbehandlinger. Enkelte lovpålagte oppgaver blir likevel ikke håndtert tilstrekkelig og andre er utsatt. Dette som følge av den ressursituasjonen tjenesteområdet er i.

Et spesielt fokusområde i 2014 har vært avslutning av midlertidige forretninger innen oppmåling og andre eldre saker. Med et par unntak har vi fått bort restanselisten for midlertidige forretninger samt også lukket et betydelig antall andre eldre saker. Dette samtidig med at adressering har blitt gjennomført i flere områder.

De løpende driftsoppgavene som har vært nødvendig for å opprettholde tjenestetilbud i kommunale bygg og leveringssikkerhet for blant annet vann og avløp har vært ivaretatt. Det har imidlertid ikke vært rom for å gjøre vedlikeholdsarbeider utover det som har vært strengt nødvendig for at drift opprettholdes.

Selv om de løpende driftsoppgavene ivaretas er forfallet i den kommunale infrastrukturen den største utfordringen tjenesteområdet står overfor. Nivået på vedlikehold ansees å være under kritisk grense for det som er forsvarlig over noen år. Tiltak i 2014 har bare i noen grad bidratt til å begrense økningen i forfall.

Nivået på vedlikehold av bygg kommer klart til syne når prioritering av oppgaver som gjennomføres styres av oppståtte skader som for

eksempel lekkasjer. Skader på slutten av året innebærer også at det ble noe høyere kostnader på byggvedlikehold enn budsjettet. Økt forfall innebærer at det må forventes økt ressursbruk for å rette skader. Dette er ikke en forsvarlig utvikling.

Veivedlikeholdet er spesielt kritisk. Selv om det i 2014 ble gjort en del tiltak på enkelte strekninger, øker forfallet. Vinteren 2014 bød på utfordringer med mildt vær samtidig med snøfall. Dette innebærer stor slitasje på spesielt grusveger. Vedlikeholdsbehovet bare for å rette brøyteskader var større enn tilgjengelige ressurser for vegvedlikehold. Flere strekninger har en standard som tilsier at de står i fare for ikke å kunne ivareta sikkerhet og fremkommelighet på en forsvarlig måte.

En annen stor utfordring er tilstrekkelig kontroll på energibruk i bygninger. Det er i 2014 gjennomført et forprosjekt for ENØK-tiltak i regi av Knutepunkt Sørlandet. Dette arbeidet er tatt med inn i arbeidet med økonomiplan og budsjett og det vil bli jobbet videre med anbefalte tiltak som skal redusere energibehovet.

På kulturområdet er det på tross av reduserte budsjetter gjort flere viktige tiltak både på arrangementstiden og ikke minst ved tilrettelegging for aktivitet og friluftsliv. Av viktige arrangement nevnes UKM, ung Scene, allsang på jorden og Birkelandsdagene. Nivået på kulturarbeidet er viktig å opprettholde for å bidra og tilrettelegge for den store frivillige innsatsen som preger Birkeland.

Innenfor næringsarbeid har arbeid med stedsutvikling stått sentralt i tråd med satsningsområdet i foreslått kommuneplan. De største prosjektene er regulerings- og utviklingsprosesser knyttet til Strøget, Engeslandstunet i Vegusdal og Herefoss. Det har også vært jobbet med etablering av felles handlingsplan til strategisk næringsplan i Knutepunkt Sørlandet.

Arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel er i stor grad slutført i 2014. Videre har det vært jobbet med forberedelser for arealdelen. Det er også gjort et betydelig arbeid med beredskap, og tilrettelagt for at planer blir revidert og at manglende planer utarbeides.

Til slutt pekes på aktiviteter som skal bidra til bedre å styrke tjenestetilbudet og bidra til mer effektiv drift. Det er vedtatt et mandat hvor tekniske tjenester i Lillesand og Birkenes skal utredes for samarbeid. Målsettingene i mandatet er:

- Redusere sårbarhet og risiko –
- Øke kompetanse
- Øke muligheten til å fokusere på utvikling
- Bygge robust arbeids-/fagmiljø –
- Effektivisering –
- Opprettholde/forbedre tjenestetilbudet –

Første fase av prosjektet er gjennomført i 2014 med vurdering av fagområdene jord- / skogbruk, miljø/natur, oppmåling, geodata og eiendomsskatt. Samarbeid med Lillesand er vedtatt i 2015 KS 07/15.

Kartlegging av renholdstjeneste og vurdering av konkurranseutsetting viste at definering av krav til tjenesten og nytt arbeidsopplegg kunne redusere nivået på bemanning betydelig. På bakgrunn av kartleggingsarbeidet ble det vedtatt å ikke konkurranseutsette renholdstjenesten, og samtidig iverksette nedbemanning i tråd med resultater fra kartleggingen.

Personal:

Personalsituasjonen har vært relativt stabil. Største utfordringen gjennom året har vært at stillingen som avdelingsleder VVA har vært ubesatt siden februar og ut året. I tillegg har teknisk sjef hatt foreldrepermisjon i 60% høsten 2014. Det har også vært noen sykemeldinger som har skapt noen utfordringer.

Kravet til innsparinger på lønnskostnader har blitt løst ved midlertidige løsninger som at enkelte stillinger er holdt vakante etter blant annet pensjonsavgang. Det er likevel i non grad benyttet vikarer/midlertidige stillinger for å ivareta kapasitet til nødvendige oppgaver. Endelig løsning for reduksjon av stillinger som lå til grunn for 2014 budsjett gjøres gjennom nedbemanning innen renholdstjenesten i tråd med kartleggingen som er utført.

Det er ikke gjort reduksjon av stillinger innen landbruksområdet slik budsjettvedtaket peker på. Årsaken til dette er at de aktuelle ressursene inne landbruk er nødvendig for å ivareta lovpålagte oppgaver.

Tallene for årsverk som er oppgitt inkluderer noen vakante hjemler som ikke har vært benyttet. Ved inngangen til 2014 ble det overført 1,85 hjemler for renholdere på sykehjemmet. Det har således vært en reell reduksjon av hjemler gjennom året.

Sykefraværet er stabilt lavt med unntak av byggdrift. Det er spesielt innenfor renholdstjenesten at sykefraværet er høyere enn resten av tjenesteområdet.

Økonomi:

Tjenesteområdet har et merforbruk på kr 3,4 mill. De største negative avvikene er innenfor energibruk, kr 1 mill og vintervedlikehold (brøyting)kr 1,3 mill. Energiforbruk i 2014 er betydelig lavere enn årene før, men dette kommer først til syn på avregning i 2015. For vintervedlikehold er det snømengder og behov for strøing som har styrt ressursbruken. Her er benyttet det som ansees nødvendig for å ivareta krav til fremkommelighet.

Det er også noe overforbruk på poster som vei og gatelys (0,2 mill), festetomter(0,2 mill.), reduserte leieinntekter (0,1 mill) og kommunale avgifter (0,1 mill) som i stor grad skyldes endrede forutsetninger i forhold til budsjettgrunnlag.

Vedlikehold av bygg har et merforbruk på kr 0,2 mill. som følge av uforutsette hendelser på slutten av året, blant annet lekkasjer, som krevde tiltak.

Det er i 2014 også gjort en opprydning i utestående leieinntekter. Dette arbeidet har medført en tapsavsetning på kr0,4 mill.

For gebyrinntekter er det en redusert inntekt for oppmåling på kr 0,3 mill, men det har vært en merinntekt på byggesaksgebyrer på 0,2 mill.

Det største mindreforbruket har kommet på brannberedskap der det er gjort en tilbakebetaling på kr 0,3 mill fra KBR.

Tjenesteområdet fikk et krav til innsparing på 1,2 mill i lønnsutgifter i 2014. Området har hatt et mindreforbruk på kr1,35 mill. Innsparingskravet er ivaretatt med god margin.

Hovedtall Teknisk

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	25 805		Årsverk
Varer og tjenester	34 814	2012	44,96
Andre driftsutgifter	11 360	2013	44,66
	<u>71 979</u>	2014	44,71
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	16 323	1-8 dager	0,6 %
Refusjoner	12 894	9-16 dager	0,2 %
Andre driftsinntekter	4 866	17 dager +	1,6 %
	<u>34 083</u>	Sum	2,4 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Tjenestesjef Halvor Nes	
	3 460		

NÆRING/KULTUR/EIENDOM OG KALK

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Stabsområdet på teknisk ivaretar næring og kultur, kommunal renovasjon, brann og beredskap, kommunale avgifter, administrasjon av teknisk sektor, kommunal eiendom og miljøadministrasjon. Renovasjon, brann og beredskap ivaretas av henholdsvis LiBiR (interkommunalt avfallsselskap) og KBR (Kristiansandsregionen brann og redning) Disse enhetene ivaretar det kommunale behovet på en god måte.

Kommunen har i 2014 vedtatt en næringsstrategi sammen med de øvrige Knutepunkt kommunene. Med utgangspunkt i strategien er det i 2014 arbeidet med egne handlingsplaner som inneholder fellestiltak og tiltak for den enkelte kommune. For Birkenes er oppfølgingen av satsningsområdet stedskvaliteter sentralt for de tiltak som er lagt i handlingsplanen sammen med tiltak som skal bidra til næringsutvikling spesielt innenfor «grønne næringer», blant annet innen skogbruk. Et annet viktig område er turisme i et lokalt og regionalt perspektiv hvor Tovdalselva er sentral.

Tveide næringspark har ikke hatt samme aktivitet ift tomtesalg som var lagt til grunn for budsjett, dette begrunnes med en generell redusert aktivitet i næringsutviklingen og etterspørsel etter nye tomtearealer i regionen. Det er imidlertid en god aktivitet på de arealene som er solgt og arbeidet med grøntanleggene i området er startet.

Prosessene med stedsutvikling er videreført i 2014 hvor hovedfokus har vært på ferdigstilling av reguleringsplan for sentrum, og Engeslandstunet. Arbeidet med Telemarksvegen som turistveg er revitalisert blant annet med stor innsats fra Birkenes kommune. Kommunen mottar eksterne midler til å drive flere av de stedsutviklingsprosessene som pågår.

Ny revidert kommunal Trafikksikkerhetsplan 2014 – 2017 ble vedtatt av Tjenesteutvalget 18.03.2014. Det er i løpet av 2014 ferdigstilt nytt veilysanlegg fra Engesland barnehage til Åsveien. Trafikksikkerhetsutvalget har behandlet søknader om fartsdumper både på Rv 41 og på kommunale veier, anmodning om nedsatt fartsgrense og

Hovedtall ansvar 1129, 1138, 1145, 1146, 1152, 1400, 1450, 1500, 4200-4272

Utgifter		Bemannning	
Lønn og sosiale utgifter	4 382		Årsverk
Varer og tjenester	5 356	2012	6,80
Andre driftsutgifter	2 818	2013	6,90
	<u>12 556</u>	2014	6,55
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	984	1-8 dager	0,2%
Refusjoner	1 021	9-16 dager	0,1 %
Andre driftsinntekter	1 495	17 dager +	0,3 %
	<u>3 500</u>	Sum	0,6 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Teknisk sjef Halvor Nes	
	-46		

trafikkløsning ved barnehager. Det er videre søkt om kr. 400.000,- i finansiering av ca. 100 m fortau forbi Gamle Folkeskolen (Filadelfia) langs Fv 256 og videre om kr. 1.600.000,- i finansiering av en sammenhengende fortausløsning derfra forbi Tøane boligfelt til Valetjønn Sør. Søknadene om fysiske tiltak er sendt til ATP sekretariatet, såkalt Myk pakke / bompengefinansiering.

Det er arbeidet med prosjekt Trafikksikker kommune, hvor også rådmann og ordfører har deltatt.

Fokuset innen eiendomsforvaltning har vært knyttet til opprydning av kommunens avtaler, både med private og bedrifter. Det finnes mange avtaler angående eiendom som for eksempel muntlige eller utdaterte og trenger fornying. En av de store oppgavene innen avtaleopprydning har vært fornying av leieavtalen til Birkenes og Lillesand sportsskytterlag på Flakkeloner. Den daglige rutinen innen eiendomsforvaltning går mye på representasjon, behandle ulike hendelser angående kjøp/ leie av grunn og i tillegg sletting/ oppretting av ulike avtaler/ erklæringer.

Personal:

Bemanningen har vært stabil gjennom året, uten utskiftninger. Sykefraværet er lavt. Teknisk sjef har hatt foreldrepermisjon i 60% høsten 2014.

Økonomi:

Totalt går ansvarene tilnærmet i balanse. Det er reduserte kostnader for brannberedskap (kr 0,3 mill.) Det ble på slutten av året foretatt en tilbakebetaling fra KBR på grunn av mindreforbruk ift tildelinger i KBR sin virksomhet. Det er noe økte kostnader på festetomter som følge av endrede posterings i regnskap (kr 0,2 mill.). Det er også høyere kostnader for lønn og reduserte kostnader ift budsjett for næringsarbeid. Dette skyldes endringer i posterings i regnskap ift budsjett mellom ansvar 1450 og 4201.

VEI, VANN OG AVLØP

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

En hovedoppgave innen vann og avløp har vært utarbeidelse av Hovedplan 2015 – 2026. Planen ventes vedtatt tidlig i 2015. Planen vil gi bedre retningen og øke treffsikkerheten for investeringene de nærmeste årene.

Produksjonen av vann ved våre vannverk er stabil og bortsett fra Engesland er kvaliteten meget god. Engesland vannverk har fortsatt for dårlig rensing av jern og mangan. Dette problem har det vært jobbet med og det ventes at aktuelle løsning er klar våren 2015 og realisert høsten 2015.

Birkeland vannverk leverer vann av høy kvalitet, men har fortsatt noe for høyt forbruk. Noe av forklaringen er lekkasjer på stikk og i anboringer. Disse er vanskelige å finne. Herefoss vannverk har en stabil produksjon og leverer vann av høy kvalitet. Vi har noe lekkasje også her.

Det er gjennomført et saneringsanlegg i 2014 – utskifting av vannledning («eternittrør») på strekningen Speiderfeltet – Morhommer. Anlegget ble gjennomført i egen regi, med bruk av rørlegger og entreprenør som vi har rammeavtale med. Jobben ble utført med god framdrift og godt resultat. På grunn av utvidelse og kompleksitet måtte kostnadsrammen utvides.

Alle avløpsrensaneanlegg har hatt stabil drift og god rensing. Imidlertid sliter vi med organisk stoff ved Birkeland RA. I perioder med stort innlekk klarer vi ikke kravet til rensing av organisk stoff. Lekkasjesøk og ledningssanering vil bedre situasjonen.

Det er også gjort et stort arbeid med planlegging av vann- og avløpsledninger til Tveide Næringspark. Anlegget vil påbegynnes i 2015 i regi av Statens vegvesen.

Starten av året var preget av store snøfall og stort behov for brøyting og snørydding uten at det har vært frost. Dette har mange steder medført stor slitasje på veiene, da spesielt grusveien som kommunen har mest av. Avslutning av året var preget av mindre snø, men større behov for strøing som også er kostnadskrevenende.

Hovedtall ansvar 1158, 1159, 1406, 1410, 1411, 1420, 1421, 1432, 1440, 1442, 1505

Utgifter		Bemannning	
Lønn og sosiale utgifter	4 219		Årsverk
Varer og tjenester	17 004	2012	8,98
Andre driftsutgifter	5 417	2013	7,98
	<u>26 640</u>	2014	6,83
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	8 216	1-8 dager	0,6 %
Refusjoner	8 562	9-16 dager	0,1 %
Andre driftsinntekter	3 313	17 dager +	0,1 %
	<u>20 091</u>	Sum	0,8 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Halvor Nes	
	1202		

Vedlikeholdsbehovet for å rette opp slitasje etter brøyting er større enn tilgjengelige ressurser for vegvedlikehold. Det har vært jobbet med tiltak i vegnettets etter streng prioritering av mest nødvendige tiltak for å sikre fremkommelighet. Det ble av denne grunn ikke brukt ressurser blant annet på feiing i sentrum.

Det er store oppgaver innenfor veg og de fleste av vegene holder ikke en standard som brukerne må kunne forvente. Flere strekninger har en standard som er kretisk lav.

Personal:

Avdelingsleder sa opp sin stilling i februar, og stillingen har vært vakant resten av året. Teknisk sjef har fungert som avdelingsleder. 20% av en stilling på veg ble også sagt opp, denne er ikke erstattet.

Økonomi:

Merforbruket for området skyldes i all hovedsak merkostnader for vintervedlikehold av vegger (1,3 Mill). Avsatt budsjett for sommervedlikehold ble som følge av status for vegkvalitet i sin helhet benyttet til å utføre nødvendige tiltak, og ikke til å dekke merforbruk på vintervedlikehold.

Lønnskostnader er lavere enn budsjettet som følge av vakante stillinger (300 000).

Vei og gatelys har et merforbruk på 200 000. Dette som følge av økte strømkostnader (overgang til beregning for antall punkt) samt økt behov for utskifting av armaturer som følge av lovkrav.

For vann og avløp er situasjonen at det er grei balanse mellom gebyrer og investeringer men at det må legges til rette for et noe høyere investeringsnivå fremover for å sikre tilstrekkelig vannforsyning og løse avløp på tilfredsstillende måte.

Verktøy for selvkostberegninger har gitt et presist utgangspunkt for konsekvensene av de investeringer som ligger foran oss – bl.a i forhold til endringer i gebyrene. Dette er lagt til grunn for budsjett 2015 og i økonomiplanen.

PLAN, BYGGESAK OG OPPMÅLING

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

OPPMÅLING

Nye oppmålingssaker i 2014: 57

Andre arbeidsoppgaver:

- Matrikkelføring av jordskiftesaker
- Matrikkelføring av oppmålingssaker for Statens Vegvesen
- Midlertidige forretninger er redusert til 8, der 3 av disse skal gjennomføres av Statens Kartverk
- Gjennomføring av andre eldre oppmålingssaker som ikke er avsluttet
- Mange feil i matrikkelkartet er kommet fram i forb. med utarbeidelse av skogbruksplaner og AR5 (bonitetskart).
- Sammenslåinger og seksjonerings gjennomføres fortløpende.

Det er 68 ikke fullførte oppmålingsforretninger. Det er tomter i boligfeltet. Det at de ikke er gjennomført, henger sammen med fremdriften av feltet og at utsetting av grensemerker skal gjøres på riktig tidspunkt.

Oppmålingsavdelingen har laget en produksjonsløype som har vært til stor hjelp ved gjennomføring av de ulike sakstyper. Overgang til en ny digital hverdag er i rute.

GEODATA

Fagområdet Geodata har ansvaret for vedlikehold og etablering av digitale kartdata i kommunen.

Det har vært gjennomført kurs for ansatte på teknisk sektor i bruk av kommunens digitale kart.

Utvikling i mange fagfelt innebærer i stor grad bruk av digitale kartdata som gjør at dette brukes i stadig nye sammenhenger. Ressurser innenfor geodata går med til å bidra i arbeid som eks kommunale avgifter, oppmåling, eiendomsskatt plan- og byggesaker mm.

Birkenes kommune er med i GIS utvalget for Knutepunkt Sørlandet. Der har kommunens representant vært leder dette året.

BYGGESAK

I 2014 ble det behandlet 256 saker

Dette er delesaker, søknader uten ansvar, søknader med ansvar, rammesøknader, endringssøknader, klage -saker, igangsettingstillatelse, midlertidig brukstillatelse, ferdigattest, utslippssøknader,

Oppgaver som ikke blir utført på grunn av ressursmangel er tilsyn (10% av byggesaker skal det føres tilsyn ved), matrikkelføring, befarings, andre «små» oppgaver som å utarbeide sjekklister

Gjennomføring av matrikkelføring har vi funnet en løsning på .

AREALPLAN

To arealplaner er ferdig behandlet. Det er:

- Plan over del av Birkeland sentrum, Skauen eiendom
- Plan over masseuttak i Hefteheia.

Planer som er under arbeid er følgende:

- Birkeland Sentrum
- Engeslandstunet
- Nordåstien
- Valtjønn øst

Andre arbeidsoppgaver:

- Vert for arealplanleggere fra Estland på studietur til Aust-Agder fylkeskommune
- Vindkraft
- Plan for likestilling inkluderende mangfold
- Koordinering / samarbeid med regionale og statlige myndigheter

LANDBRUK

Landbruk – Det ble i 2014 behandlet 108 søknader om produksjonstillegg i 2 søknadsrunder med en samlet utbetaling på kr 8.715.134, 15 søknader om spesielle miljøtiltak (SMIL-midler) med fordeling av i alt kr 183.000. Det var ingen søknader om tilskudd til drenering – trolig på grunn av ubetydelig tilskuddssats.

I tillegg ble det behandlet 32 søknader om tilskudd til avløsning ved sykdom, 3 søknader om finansiering gjennom Innovasjon Norge samt 12 lovsaker (deling og omdisponering etter jordloven).

SKOGBRUK

Det var avsatt midler til å rette opp feil i Matrikkelen knyttet til eiendomsgrenser. Dette arbeidet er startet opp, men er så omfattende at det fortsetter også i 2015.

Arbeidet med skogbruksplaner er gjennomført. Dette er finansiert gjennom rentemidler på skogfondet. Det er ikke brukt kommunale midler på dette arbeidet.

Andre daglige gjøremål er utført så godt som mulig, men med 40 % stillingshjemmel på skogbruk blir ikke alle lovpålagte oppgaver utført. Det blir også brukt til tider en del ekstratimer for å utføre de mest nødvendige oppgavene innen fagfeltet.

SAMMENDRAG HELE AVDELINGEN

Arbeidsmengden i forhold til tilgjengelige ressurser er stor. Avdelingen klarer imidlertid stort sett å holde unna sakene i henhold til de krav det er til tidsfrister. Det er begrenset tid til nødvendig utviklingsarbeid. Det er et gledelig lavt sykefravær.

Det har vært brukt mye ressurser på arbeidet med sammenslåing av fagområdene med Lillesand kommune.

Økonomi

Hele avdelingen, sett under ett, så var det et merforbruk på kr. 0,2 mill. Når vi går inn i bakgrunnstallene, så ble det under budsjettbehandlingen lagt inn en innsparing på kr. 0,6 mill. på lønnsutgifter på avdelingen. Innsparingen ivaretas også av andre avdelinger. Merforbruk i regnskapet skyldes at innsparingen ikke er budsjettjustert og belaster således i sin helhet avdelingen.

Hovedtall ansvar 1130, 1131, 1135, 1153, 1401, 1402, 1403

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	4 910		Årsverk
Varer og tjenester	705	2012	6,65
Andre driftsutgifter	387	2013	6,95
	<u>6 002</u>	2014	6,25
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	2 004	1-8 dager	0,8 %
Refusjoner	602	9-16 dager	0,0 %
Andre driftsinntekter	59	17 dager +	0,0 %
	<u>2 665</u>	Sum	0,8 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Steinar Aas	
	153		

DRIFT AV BYGG

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Avdelingen ivaretar drift og vedlikehold av den kommunale eiendomsmassen. I 2014 har vedlikeholdsarbeidet bestått i å reparere skader og rette feil som har oppstått. Det periodiske vedlikeholdsarbeidet som er nødvendig for å opprettholde verdier, standard, kvalitet og estetikk i bygninger har det vært lite rom for, men noe måtte avdelingen bare gjøre for å sikre verdier med mer, forfallet på en del bygg økte i 2014.

Birkeland skole ble malt sommeren 2014 ved hjelp fra NAV og flykningstjenesten. Det ble skiftet noen vinduer og en del beslag.

Spjele fjellveien 42 ble totalrenovert, nytt kjøkken, ny ytterdør, vinduer, en del elektrisk og maling.

Det ble montert snøfangere på hele sykehjemmet, det ble også forberedt til å montere snøfangere på kommunehuset i 2015 med mer.

Personal:

En vaktmester sluttet ved alderpensjon, erstattet av innleid hjelp i en periode.

Det har vært et stort prosjekt med kartlegging av renholderne i kommunen, som viser at rengjøringsoppgaven kan ivaretas med tilstrekkelig kvalitet med ca. 5 årsverk mindre enn før kartleggingen. Det har vært en stor prosess knyttet til nedbemanning som omplasseringsutvalget gjort en god jobb med å finne løsninger for.

Økonomi:

Utgifter til strøm i byggene er posten med størst merforbruk, ca. 1 mill. Forbruket har vært over en halv Mill mindre i kw/h i 2014 sammenlignet med 2013 men dette kommer først kommunen til gode i 2015. Basert på forventet forbruk har budsjetteringen her vært for lav. Det er i 2014 gjort nye beregninger som grunnlag for budsjettering i 2015.

Vedlikeholdsbudsjettet har et merforbruk på ca. 0,2 mill. Dette kommer som følge av skader som krevde tiltak på slutten av året.

Også kommunale avgifter har et merforbruk, 0,1 Mill, som skyldes at budsjett ikke har tatt tilstrekkelig høyde for avgiftene som belastes den kommunale bygningsmassen. Også dette har vært arbeidet med i 2014 for å danne et mer realistisk utgangspunkt for budsjett for 2015.

Festeinntekten fra fus barnehage har et budsjett på 0,4 mill. og et resultat på kr 0,1 Mill det viser seg at det mangler en festeinntekt på 83.500,- for Homlegardsheia, denne blir fakturert. Det ble fakturert 0,1 mill. i 2013 mot Fus barnehager på Stoppedalsmyra, dette var feil og ble kreditert i 2014 regnskapet, det er også budsjettert med fakturering for hele 2014 men det kom istand en avtale mellom kommunen og FUS barnehage Birkeland er at de ikke skulle begynne å betale før oppstart av byggingen som var 1. april 2014 noe som gjorde at vi ikke fikk betalt fra 1 januar til 1 april 2014.

Det er gjort en tapsavsetning på ubetalt leie på til sammen kr 0,4 mill.

Leieinntektene har ca. 0,1 mill. mindre en budsjettert i 2014, dette er grunnet boliger som er oppusset, ikke leid ut pluss noe av tapsavsetningen i punktet over.

Hovedtall ansvar 1600, 1601, 1602, 1603,1604,1605, 1606, 1607, 1608, 1609

Utgifter		Bemannning	
Lønn og sosiale utgifter	12 292		Årsverk
Varer og tjenester	11 750	2012	22,53
Andre driftsutgifter	2 737	2013	22,83
	<u>26 780</u>	2014	25,08
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	5 119	1-8 dager	0,7 %
Refusjoner	2 708	9-16 dager	0,4 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	2,8 %
	<u>7 827</u>	Sum	3,9 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Vidar Syvertsen	
	2 151		

RESSURSSENTERET

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Ressurssenteret ble etablert 01.08.14 og skal utvikles i prosess. Primæroppgavene skal ivaretas samtidig som det skal utvikles ny praksis. Formålet med Ressurssenteret er at «Innbyggerne får rett hjelp til rett tid» med mål om mer samordning av tverrfaglige tiltak og tidlig innsats. Ressurssenteret består av barnevern, helsestasjon, PPT, SLT, flyktningetjenesten og psykisk helse. Leder av Ressurssenteret rapporterer til rådmannen og er ansvarlig for det videre koordinerte arbeidet med tidlig innsats i Birkenes kommune.

Resultat i forhold til mål og ressursbruk må ses over tid. Vi arbeider mot målet «Vi er en ressurs for innbyggere, tjenesteytere og hverandre og bidrar til at «Birkenes kommune fremmer livsglede og mestring gjennom hele livet».»

Flere av tjenesteområdene i Ressurssenteret har høsten 2014 hatt ekstra krevende oppgaver som har utfordret både fagligheten i den enkelte tjeneste og samhandlingen innad i Ressurssenteret og med andre i og utenfor kommunen.

Som et resultat av satsingen mot vold i nære relasjoner har det vært flere henvendelser, særlig til barnevernet. Dette er oftest komplekse og vanskelige saker som krever mye av de tjenesteområdene som blir involvert.

Justis- og beredskapsdepartementets tildeling av pris til Birkenes for samarbeid og samordning i arbeidet mot vold i nære relasjoner ble opplevd som en berettiget anerkjennelse av det store arbeidet som er gjort med utarbeidelse av og arbeid med kommunal handlingsplan.

Kommunestyret i Birkenes og bystyret i Lillesand vedtok høsten 2014 etablering av et felles barnevern i kommunene. Lillesand er

vertskommune, og det er ansatt en felles leder. Det skal opprettholdes et kontor på Birkeland for å ivareta nærhet og fokus på forebygging.

Selv om det er et felles barnevern for Lillesand og Birkenes, vedtas budsjettet i hver kommune. Det skilles mellom tiltaks- og fellesutgifter.

Parallelt med prosessen mellom Lillesand og Birkenes har det vært et forprosjekt i forhold til et felles barnevern for kommuner i Knutepunkt Sørlandet.

Kompetanseutviklingsprogrammet «Trygge voksne» i regi av RVTS Sør (Regionalt Ressurssenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, region sør) er et treårig opplegg som startet høsten 2014. Programmet har som målsetting: å bidra til høyere kvalitet i tjenestenes tilbud til barn og familier og kontinuerlig forbedring av tjenestene. Dette gjennom økt kunnskap og handlingskompetanse om komplekse traumer, traumebevisst omsorg, sekundærtraumatisering og utviklingsfremmende samhandling blant kommunenes ledelse og ansatte.

Personal:

Det ble høsten 2014 arbeidet med å få hjemlene i tråd med intensjonene for Ressurssenteret. Økningen i hjemlene skyldes overføring av hjemler fra andre tjenesteområder.

Økonomi:

Totalt sett har Ressurssenteret et lite merforbruk. Noen av avdelingene har merforbruk, andre mindreforbruk. Flere av avdelingene hadde dessverre urealistiske budsjett for 2014.

Hovedtall ressurscenter

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	16 672		Årsverk
Varer og tjenester	5 443	2012	17,35
Andre driftsutgifter	1 807	2013	17,01
	<u>23 922</u>	2014	20,01
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	14	1-8 dager	0,6 %
Refusjoner	3 215	9-16 dager	0,2 %
Andre driftsinntekter	226	17 dager +	2,5 %
	<u>3 454</u>	Sum	3,3 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Enhetsleder: Tone Røinesdal	
	154		

FLYKTINGETJENESTEN& ADM

HELLESTILTAK :Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Ansvarer omfatter ledelse av Ressurssenteret, merkantil tjeneste som i hovedsak har oppgaver knyttet til helsestasjonen, samt drift av og deltakelse i EU-prosjektet «Moving from the Margins of Society». Det er også en liten psykomotorisk ressurs.

Personal:

Ved opprettelsen av Ressurssenteret økte årsverkene, hovedsakelig grunnet ressurs til ledelse.

Økonomi:

Det er et merforbruk på kr 0,3 mill. på fellestiltak. Dette skyldes at det ikke ble overført tilstrekkelige ressurser til enheten fra skole og oppvekst, da den ble opprettet.

SLT:Måloppnåelse og utførte oppgaver:

SLT skal samordne lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak for barn og unge. Tidligere var hovedmålgruppen barn og unge i alderen 10-18 år. I Politirådsavtalen 2014/2015 (forpliktende avtale mellom Birkenes kommune og Agder Politidistrikt), ble det bestemt at SLT-arbeidet utvides til å gjelde ungdom opp til 23 år. Ungdataundersøkelser viser at det er lite rusproblematikk på ungdomstrinnene, men at dette øker på vgs. På vgs. er også drop-outs tallene høyere. Derfor satses det nå også på ungdom 18+. SLT-koordinator har hatt tett samarbeid med elevkontakt på Møglestu. Kjernegrupper på alle skoler og ulike hasjavnningstiltak har vært blant satsingsområdene i 2014. Det har det vært kjernegrupper på videregående skoler, barne- og ungdomsskolen og ungdom 18+. Totalt 9 kjernegruppesaker/ 30 møter. Det har også vært jobbet mye med «Vold i nære relasjoner»- både i.f.t. ansatte, elever og befolkningen for øvrig. Birkenes kommune mottok i november pris fra Justis- og beredskapsdep for arbeidet som gjøres på dette feltet. Samarbeid med lokalt politi er sentralt i SLT-arbeidet. Dette fungerer svært bra i Birkenes kommune.

Personal:

Tidligere år har SLT-koordinator stillingen vært 60 %.

For å ha kapasitet til økt satsing på ungdom

Hovedtall ansvar 2400, 2440, 2530, 2540

18+, var det nødvendig med økt stilling.

Kommunen søkte derfor om prosjektmidler fra Fylkeskommunen, og mottok i 2014 midler til å øke SLT- koordinator still. til 100 %. Dette vil vedvare i 2015.

Økonomi:

SLT-arbeidet har i 2014 mottatt totalt kr0,5 mill. (inkl.prisen fra justisdep.) fra ulike hold- til kriminalitetsforebyggende tiltak og økt stilling. Det jobbes aktivt i.f.t å skrive søknader om økonomisk støtte.

FLYKTINGETJENESTEN: Måloppnåelse og utførte oppgaver:

I løpet av 2014 ble det bosatt 8 personer fordelt på 5 nye boenheter. En person har alder som mindreårig, men er bosatt hos familie her. To av de bosatte er barn. Det er i tillegg to personer som er her på alternativ mottaksplassering, AMOT. Begge disse bor med familie. Av flere grunner ble det bosatt noe færre enn planlagt. Det vil dermed bli flere som må bosettes i 2015. Det blir i økende grad leid boenheter på det private markedet. Med de begrensede ressursene gjør de ansatte en stor innsats med å gjennomføre forsvarlig bosetting med fokus på den enkeltes ressurser.

Personal:

Flyktingtjenesten har svært dyktige og stabile ansatte. Fra høsten 2014 har det vært 80 % stilling fordelt på 3 personer. Det har ikke vært noe fravær i 2014. Det er 5 % stilling knyttet til samordning av kommunale tjenester knyttet til SANA Birkeland Statlige mottak.

Økonomi:

Flyktingtjenesten har et mindreforbruk på ca. kr. 0,6 mill. Dette skyldes at det dessverre ikke er ansatt noen i tråd med den planlagte stillingsøkningen. Utgiftene til introduksjonsstøtte er også mindre enn budsjettet. Dette skyldes i hovedsak at de fleste ble bosatt i siste del av året, og at det ble bosatt 4 færre enn opprinnelig planlagt. Ansvarsområdet knyttet til SANA Birkeland Statlige mottak for asylsøkere gikk i balanse

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	3 495		Årsverk
Varer og tjenester	728	2012	1,35
Andre driftsutgifter	20	2013	1,20
	<u>5 587</u>	2014	3,4
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter		1-8 dager	0,5 %
Refusjoner	2 387	9-16 dager	0,3 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	1,9 %
	<u>2 387</u>	Sum	2,7 %
Merforbruk(+)/mindreforbruk(-)	-229	Avdelingsleder Tone Røinesdal	

HELSESTASJONEN

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Helsestasjonen har ansvar for forebyggende og helsefremmende arbeid for gravide og for barn og unge i alderen 0–20 år og deres foresatte. Dette omfatter jordmortjeneste, helsestasjonstjeneste, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom. I tillegg har helsestasjonen et eget tilbud innen psykisk helse for barn og unge. Helsestasjonen har også ansvar for flyktninghelsetjeneste for barn og voksne i asylmottak.

Helsestasjonen har pr. 31.12.14 ansvar for 478 barn under skolealder, og 728 skoleelever på 1. til 10. trinn. Det betyr at ca. 25 % av kommunens innbyggere er faste brukere av helsestasjonens tilbud. I tillegg har helsestasjonen drop-in-tilbud til ungdom over grunnskolealder (Helsestasjon for ungdom). I 2014 ble det registrert 79 nye gravide i jordmortjenesten, som er en økning fra 2013, da det ble registrert 55 nye gravide. Det ble født 61 barn i kommunen i 2014. I 2013 ble det født 69 barn. Helsestasjonen har i 2014 dokumentert 8119 kontakter i form av konsultasjoner, klientrettede samarbeidsmøter, telefoner og brev. Dette er en liten nedgang på 0,5 % fra 2013. De siste årene har helsestasjons- og skolehelsetjenesten fått tillagt en rekke nye oppgaver og ansvarsområder. I Birkenes kommune har utfordringen blitt ekstra stor, ettersom dette har skjedd samtidig med en relativt stor økning i barnebefolkningen. Flere oppgaver og økt barnetall medførte at helsestasjonens målgruppe ikke fikk det tilbudet de har krav på. Dette arbeides det kontinuerlig med å få i tråd med gjeldende myndighetskrav.

Ifølge ny nasjonal faglig retningslinje for barselomsorgen som kom i april 2014, skal nyfødte få tilbud om hjemmebesøk fra jordmor innen to døgn etter hjemkomst fra barsel, og hjemmebesøk fra helsesøster innen 10 dager etter fødsel. Tidligere har det ikke vært vanlig med hjemmebesøk fra jordmor, og fristen for hjemmebesøk fra helsesøster har vært innen 14 dager etter fødsel. Det har vært mange avvik på

dette området, særlig når det gjelder hjemmebesøk fra jordmor.

Det har blitt innført en ny vaksine i barnevaksinasjonsprogrammet for barn født f.o.m. 01.09.14. Denne vaksinen gis i to doser. Helsestasjonen har sammen med PPT og barnehagene samarbeidsprosjektet «Kognitiv utvikling 0–4 år». Prosjektet har fått midler fra Helsedirektoratet i 2012 og 2013. Resterende beløp fra 2013 (ca. 200.000) ble overført til 2014. Gjennom dette prosjektet har ansatte på helsestasjonen, i barnehagene og også andre avdelinger i kommunen fått økt kompetanse innenfor de minste barnas psykososiale utvikling. Flyktningssykepleier og alle helsesøstrene har ved hjelp av disse midlene blitt sertifisert for foreldreveilednings-programmet Circle of Security Parenting (COS-P), som har som mål å fremme trygg tilknytning mellom foreldre og barn. Helsestasjonen startet i høst, som en av de første helsestasjonene i landet, COS-P-veiledning i gruppe for foreldre til alle nyfødte i kommunen.

Helsestasjonen er en av «pilotavdelingene» i kommunens internkontrollprosjekt.

Personal:

Helsestasjonen har hatt to nyansettelser i 2014. Jordmor i 40 % stilling begynte 01.01.14. og familieterapeut (vikar) i psykisk helse barn og unge i 40 % stilling begynte 08.09.14. Helsestasjonen fikk fra april 2014 tilført en 50 % helsesøsterstilling, som ble besatt internt. Det har vært en nedgang i sykefravær fra 5,3 % i 2013 til 1,4 % i 2014.

Økonomi:

Helsestasjonen har hatt et mindreforbruk på ca. 0,1 mill. i 2014. Mindreforbruket skyldes i stor grad at en liten stillingsbrøk har stått vakant deler av året, samt at det ikke har blitt satt inn vikar ved sykefravær og ulønnet studiepermisjon.

Hovedtall enhet 2410

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	3 030		Årsverk
Varer og tjenester	241	2012	4,30
Andre driftsutgifter	20	2013	4,20
	<u>3 292</u>	2014	4,60
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	1	1-8 dager	0,1 %
Refusjoner	82	9-16 dager	0,5 %
Andre driftsinntekter	188	17 dager +	0,8 %
	<u>271</u>	Sum	1,4 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Cecilie Hodne	
	-73		

BARNEVERNET

Måloppnåelse og utførte oppgaver.

Ved utgangen av 2014 har barneverntjenesten undersøkt 46 saker, mens 11 saker venter på igangsettelse av undersøkelse. I løpet av det siste året har det vært en fristoverskridelse utover fristen på 3 måneder i 15 saker. Av disse har 7 gått til undersøkelse i løpet av 6 måneder.

Etterslepet på undersøkelser bryter med lovpålagte frister og anses ikke som forsvarlig. Dette løses fra februar 2015 gjennom kjøp av tjenester ved Endringspatroljen. En deltidsansatt som gikk i 50 % vikariat fikk økt sin faste stilling fra 50 % til 100 % stilling ved virksomhetsoverdragelsen til felles barnevern med Lillesand kommune som følge av at behovet ble vurdert som varig. Det vil utarbeides en egen rapport knyttet til lovbruddene.

Det fremkommer ikke av tallene hvor mange meldinger som kom i forhold til allerede aktive saker, slik at innkomne meldinger i realiteten er større enn det som registreres. De registrerte er kun nye meldinger i ukjente saker.

Birkenes barnevern har hatt tilsyn i forhold til oppfølging av barn kommunen har plassert i fosterhjem i 2013. Barnevernet har i løpet av 2014 jobbet med å lukke avvik fra systemrevisjonen fra fylkesmannen mht oppfølging av fosterhjem.

Birkenes kommune er tilsynskommunen for 11 barn som er plassert her fra andre kommuner.

2014 sammenlignet med 2012 og 2013:

År	Meldinger	Undersøkelser	Tiltak	Frivillig plassering	Omsorg tvang	Institusjon
2012	56	47	26	3	10	0
2013	70	55	13	2	10	1
2014	68	46	25	4	9	2

Antall barn som har hatt tiltak i 3 måneder eller mer er 64. Dette er saker som kommer utenom de nye.

Barneverntjenesten har i 2014 hatt 7 saker for rettssystemet, det innebærer både fylkesnemnd, tingrett og lagmannsrett.

Personal:

Barneverntjenesten i Birkenes kommune har hatt 4 stillingshjemler. En 50 % stillingshjemmel ble fra 1. september 2014 holdt vakant i fast tilsetning i forbindelse med etableringen av felles barnevern for Birkenes og Lillesand. På tross av behovet var det ikke mulig å tilsette midlertidig.

Barneverntjenesten i Birkenes kommune har i 2014 hatt altfor lav bemanning. Fra 1. september har vi hatt en langtidssykemeldt i 100 % som det ikke har vært mulig å erstatte. Dette har resultert i at barneverntjenesten har overskredet frister og har ikke klart å ha en optimal tjeneste. Dette er det informert om.

Gjennomsnittlig saksmengde pr saksbehandler i denne perioden har vært 25 -30 saker. Leder for barnevernet har hatt samme saksmengde som den enkelte saksbehandler. Med utgangspunkt i at barnevernleder er den som leder, veileder og følger opp den enkelte ansatte, vil det være avvik i forhold til disse oppgavene.

Økonomi:

Barneverntjenesten har et merforbruk i 2014 på kr. 0,3 mill. Dette skyldes i hovedsak økte utgifter til institusjonsplasseringer, fosterhjemsgodtgjøring, bilgodtgjørelse og sakkynndig bistand

Hovedtall enhet 2420

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	5 323	Årsverk	
Varer og tjenester	3 752	2012	3,50
Andre driftsutgifter	352	2013	4,00
	<u>9 427</u>	2014	4,00
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter		1-8 dager	1,4 %
Refusjoner	623	9-16 dager	0,0 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	4,3 %
	<u>623</u>	Sum	5,7 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Anne Katrine Philmann	
	318		

PP-TJENESTEN

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

PPT, Pedagogisk- psykologisk tjeneste, er en lovpålagt tjeneste (opplæringsloven § 5-6) som skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling for opplæring av elever med særlige behov. PPT har ansvar for å utarbeide sakkyndige vurderinger der loven krever det. De er grunnlaget for enkeltvedtak om eventuell spesialundervisning.

PPT er opptatt av at tilbudet i barnehage og skole skal være tilpasset den enkeltes behov innenfor rammen av tilpasset tilbud. I rutineene ligger at vi i samarbeid med skolene i februar hvert år evaluerer organisering av undervisningstilbudet, den tilpassete opplæringen og spesialundervisningen. Hensikten er å se på hva utbyttet har vært for elevene og komme fram til forbedret organisering/tilbud for kommende skoleår for å imøtekomme behovet hos elever med behov for ekstra tilpasset opplæring.

PPT ser det som vesentlig at de som gir spesial- og sosialpedagogisk tilbud har kompetanse til det. Det er svært viktig at det faglige og pedagogiske opplegget utarbeides av ansatte med fag- og pedagogisk kompetanse. De må stå som ansvarlige og være veiledere der barnehagen og skolen velger fagarbeidere og assistenter.

PPT har en rolle i primær- og sekundærforebyggende arbeid. Prosjektet Kognitiv utvikling har hatt tidlig innsats for aldersgruppen 0 til 4 år i fokus. Rapporten fra prosjektet legges fram våren 2015. Språksatsing i barnehagen er et annet primærforebyggende prosjekt. To av de

ansatte i PPT har sammen med ansatte på helsestasjonen og andre sertifisert seg i COS P og kan gi kurs og veilede ansatte og foreldregrupper i denne metoden for tilknytning og relasjonsbygging.

Gjennom hele året har PPT holdt seg innenfor fristene for svar, utredning og tilbakemelding. Det er tett samarbeid med spes.ped.teamene på Birkeland og Valstrand. Høsten 2014 ble det også opprettet spes.ped.team på Engesland skole. På Herefoss skole er det samarbeid på enkeltsaker. PPT i Birkenes har utstrakt samarbeid med og veiledning til barnehager og skoler. Det er også lagt ned betydelig arbeid i systemrettet arbeid gjennom prosjekter som Kognitiv utvikling i samarbeid med helsestasjonen og barnehagene, plangruppe for utarbeiding av Plan for tilpasset opplæring, kurser og veiledning.

Personal:

Bemanning i PPT ble økt til tre årsverk i 2014. I desember takket en av de ansatte av for pensjon. PPT fikk en nytilsatt fra 1.1.2015.

Økningen i bemanning har gitt effekt. I tillegg til individsakene, er det nå mer tid til å jobbe forebyggende med systemrettet arbeid.

I utgiftene til logoped inngår veiledning av ansatte i barnehage/skole slik at de kan følge opp en del av tilbudet.

Økonomi:

Kommunen har ikke egen logoped. Tjenesten kjøpes inn privat, og utgiftene ble i 2014 høyere enn budsjettert. PPT har dermed et totalt merforbruk på kr 0,1 mill.

Hovedtall ansvar 2430

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	2 062		Årsverk
Varer og tjenester	378	2012	2,00
Andre driftsutgifter	17	2013	2,00
	<u>2 457</u>	2014	3,00
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter		1-8 dager	0,1 %
Refusjoner	57	9-16 dager	0,0 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	4,0 %
	<u>57</u>	Sum	4,1 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Tone Røinesdal	
	129		

PSYKISK HELSE FOR VOKSNE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Formålet med enheten er å gi tjenester til mennesker med psykiske plager/ lidelser og eller rusavhengighet. Vi server til enhver tid ca. 100 mennesker og er en tjeneste for de over 18 år.

Avdeling for psykisk helse består av 4,3 årsverk fordelt på 5 ansatte. Målgruppen vår er mennesker med psykiske plager/lidelser med eller uten rusavhengighet. Henvisninger til avdelingen kommer hovedsakelig fra fastlege, men også fra andre instanser, pårørende eller pasientene selv.

Det fattes enkeltvedtak på alle som har tjenester her, vedtakene omfatter alt fra enkeltsamtaler til grupper eller kurs. I tillegg har vi et dagtilbud som er åpent 7 timer per uke. Av grupper har vi en turgruppe og en fredagsgruppe. Vi holder også kurs i depresjonsmestring og kurs i belastningsmestring, disse sammen med enhet for psykisk helse og rus i Lillesand kommune. Første halvår av 2014 hadde vi også en vedgruppe, denne er ikke i drift per i dag pga lite oppmøte. Alle grupper og kurs evalueres en gang per halvår og tas vekk i perioder med lite pågang. Dette året har vært preget av omorganisering, både i forhold til tjenesteområde, men også innad i avdelingen. Dette har krevd ekstra ressurser i form av opplæring og tilpassing.

Aktivitetstilbudet i tjenesten er økende, det er flere pasienter som benytter dagtilbudet (Smedens Kjerr). Vi har i 2014 gjort en liten oppgradering der, men en ombygging er nødvendig for tilpassing til dagens behov.

I tillegg til arbeid direkte knyttet til enkeltpasienter har vi mye tverrfaglig samarbeid både innad i kommunen og mot 2. linjetjenesten. Vi har veiledning med SSHF en time per måned. Denne veiledningen går på opplæring/veiledning i verktøy/kartlegging vi bruker i terapeutjobben. Med samhandlingsreformen kreves det økt kompetanse når det gjelder kartleggingsverktøy.

Vi kjøper i tillegg veiledning av privatpraktiserende psykologspesialist for gruppeveiledning av oss som personal. Vi bruker oss selv som verktøy i jobben, og det er viktig at vi veiledes i forhold til dette for å bevare egen helse.

Avdelingen har oppdaterte rutinebeskrivelser, disse oppdateres en gang per år. Vi er pilotavdeling til internkontrollprosjektet, dette har det gått noe tid til, men er per i dag satt på vent.

En ansatt i avdelingen er med i verdigruppa som jobber med å integrere de nye verdiene i kommunen.

En ansatt er med i tverrfaglig team i Ressursenteret.

Personal:

I mars 2014 gikk psykiatrisk hjelpepleier av med alderspensjon. Vi ansatte da en vernepleier i 50 % fast stilling. Vi har en ansatt i 50 % sykemelding/arbeidsavklaring og leier derfor inn en vikar i 50 % stilling. I mai 2014 ble det bytte av fagleder i avdelingen. Fra august 2014 ble avdelingen omorganisert fra avdeling for helse og rehabilitering inn i Ressursenteret. Fagleder i avdeling for psykisk helse har fagansvar samt delvis ansvar for personal og økonomi. Faglederstillingen tilsvarer per i dag 20 % stilling, men det brukes nok nærmere 40 % stilling til disse oppgavene. To i avdelingen er med i psykososialt kriseteam, hvorav en er leder. Det gis ikke lønn til deltagere i kriseteamet, men avspasering ved utrykning utover ordinær arbeidstid. Det arbeides med løsninger.

To ansatte går videreutdanning på deltid og dette tar også ressurser. Vi har allikevel klart å behandle like mange pasienter som tidligere. Vi har ingen merkantil hjelp i avdelingen. Dette ble det innvilget 20 % stilling til, noe som foreløpig ikke er lagt i budsjettet.

Økonomi:

Enheten har holdt seg innenfor tildelt ramme for 2014.

Hovedtall ansvar 3800, 3860

Utgifter		Bemannning	
Lønn og sosiale utgifter	2 763		Årsverk
Varer og tjenester	343	2012	4,80
Andre driftsutgifter	54	2013	4,30
	<u>3 160</u>	2014	4,40
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	13	1-8 dager	0,8 %
Refusjoner	65	9-16 dager	0,0 %
Andre driftsinntekter	37	17 dager +	2,5 %
	<u>115</u>	Sum	3,3 %
Merforbruk		Avdelingsleder Merete Foss Nielsen	
	9		

BARNEHAGE og SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Barnehage og skole består av alle skolene, Læringscenter, kulturskolen, private og kommunale barnehager. Alle tjenester skal driftes etter lov og forskrift, det skal føres nødvendig tilsyn og kontroll med både kommunale og private tjenester samt drives et utviklingsarbeid som fremmer kvalitet.

Tjenesteområdet Skole- og oppvekst ble fra 01.08.14 til Skole og barnehage. Fra samme dato ble Ressurssenteret etablert, noe som innebar at Tjenester til barn og unge ble skilt ut som egen enhet, der også psykisk helse ble inkludert. Denne enheten skal gi et robust tverrfaglig tilbud, som er en forutsetning for økt kvalitet i barnehage og skole. Målsettingen er tydeligere linjer og et stadig forbedret tverrfaglig samarbeid til beste for alle barn og unge. Samtidig har tjenesteområdet mulighet til å ha hovedfokus på kjerneoppgaven, som er å ha et enhetlig og samordna utdanningsløp, der barnehage og skole gjennom god kvalitet gir et tilbud som fremmer mestring, læring og utvikling for alle.

Arbeidet med handlingsplaner for barnehage og skole ble videreført i 2014, og i juni ble begge planene vedtatt i kommunestyret. Planene løfter frem overordnede mål for skole og barnehage, og planenes satsningsområder og mål legger grunnlag for drift og utviklingsarbeid. Barnehageplanen har fokus på tidlig innsats, en lærende organisasjon, læringsmiljø/de voksnes rolle og likestilling. Handlingsplanen for skole har som satsingsområder ledelse på alle nivåer, vurdering for læring og tidlig innsats.

Dette året, har det innen skolen utpekt to hovedsatsningsområder. Dette første er «Vurdering for læring». Videre er prosjektet «Skolen som arena for barn og unges psykiske helse» i gang. Dette er prosjekter som har som mål å øke kvaliteten og styrke kompetansen i skolen.

Pilotprosjektet «Trygge voksne» med RVTS (Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging) er det også satset på innen både skole og barnehage

Det arbeides med å få på plass gode internkontrollsystemer. Systemet som skal brukes

er under utvikling. Dette krever kontinuerlig oppfølging. Ressurssituasjonen har gjort at dette ikke har kunnet bli prioritert i året som har gått.

Personal:

Flere av tjenesteområdets avdelinger har gjennomgått lederskifte i løpet av året. Flere rektorstillinger har pga. generasjonsskifte vært ledige. Ansettelsesprosesser ble igangsatt. Ved utgangen av året var rektor på Valstrand på plass. De andre prosessene ble videreført til 2015.

Tjenesteområdet har gjennom året hatt fokus på å redusere årsverk der det er mulig. Som tidligere nevnt er Tjenester til barn og unge flyttet over til ressurscenteret, og noe av årsverksreduksjonen handler om dette. Avdelingene beskriver i stor grad et stabilt personale. Gjennom et år er det slik, at behov faller ut og kommer til, og uforutsigbarheter i tjenesteområdet påvirker bemanningsbehov. Det har vært stor bevissthet rundt det å holde hjemler ledig i den grad det har vært mulig.

Korttidsfraværet i tjenesteområdet ligger lavt, og er redusert fra 2013. Langtidsfraværet på 17 dager og oppover er gjennom året 6,1 %. Her er ingen endring fra 2013. Sykefraværet totalt sett, er redusert fra 8 % i 2013 til 7,6 % i 2014.

Økonomi:

Tjenesteområdet har totalt et overforbruk på i underkant av 3,15 Mill kr. Barnehageområdet har totalt sett et underforbruk. Det kommer av at barnehagene har klart å gjøre innsparinger som følge av reduksjon av antall barn i barnehagene.

På skoleområdet ligger det et overforbruk på totalt 3,8 Mill, dette inkluderer mindreforbruket i kulturskolen. Hovedårsaken til merforbruket ligger i Voksenopplæringen og Herefoss skole, hvor man ikke har klart å redusere lønnskostnader i henhold til budsjett. Skolene har også hatt en del elever som har krevd ekstra ressurser. Dette gjelder i hovedsak fellesområdet og Birkeland skole. Videre hadde man planlagt å få SFO tilnærmet selvkost i 2014. Dette har vist seg å være praktisk vanskelig.

Hovedtall skole og barnehage

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	94 164	Årsverk	
Varer og tjenester	43 167	2012	150,08
Andre driftsutgifter	3 791	2013	148,06
	<u>141 122</u>	2014	138,00
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	4 955	1-8 dager	1,2 %
Refusjoner	19 880	9-16 dager	0,3 %
Andre driftsinntekter	222	17 dager +	6,1 %
	<u>25 056</u>	Sum	7,6 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Tjenestesjef Anne Stapnes	
	3 197		

SKOLE og BARNEHAGE FELLES

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Enhetens oppgave er å lede og koordinere øvrige avdelinger samt drift av egne tjenester som skyss, barn i andre kommuner og tilskudd til private barnehager, spesialpedagogikk i barnehager. Antall barn i barnehage med særskilt behov steg betraktelig i 2014.

Igangsett utviklingsarbeid har vært videreført gjennom året, og nye handlingsplaner følges opp med egne virksomhetsplaner i hver avdeling. Det er avgjørende for videre utvikling, at det utarbeides gode framdriftsplaner der de kommunale satsningsområdene for skole og barnehage kobles langsiktig opp mot eksterne kompetanseprosjekter og samarbeidssatsninger.

Personal:

Tjenestesjef og barnehagefaglig rådgiver føres her. Det er mål om at hjemler som er omfattet av omstilling, og som ikke har tilknytning til konkret avdeling, skal være plassert her. Dette innebærer at antall hjemler kan variere, og at lønnsmidlene

følger hjemlene. Her skal også spesialpedagogiske tiltak i barnehage være plassert. Skolefaglig rådgiver sluttet i løpet av året, og myndighetsoppgavene er blitt håndtert av tjenestesjef i samarbeid med rektorene. Dette kan ikke fortsette, og nye løsninger drøftes og iverksettes i løpet av 2015.

Økonomi:

Skole felles har isolert sett et merforbruk på kr 0,9 mill., det er knyttet til elever med ekstra behov i andre kommuner. Området fikk budsjettregulert kr 1,4 mill. i løpet av 2014 for å dekke noe av behovet.

Barnehage felles området har på sin side et regnskapsmessig mindreforbruk på kr 1,1 mill. Birkeland barnehage har imidlertid et overforbruk på kr 1,2 mill. gjeldende spesialpedagogikk som er budsjettet på fellesområdet for barnehage. Reelt sett har dermed området et overforbruk på 1 mill. Overforbruket i barnehage gjaldt i hovedsak tilskudd til private barnehager. Området fikk en budsjettjustering på kr 1 mill. i 2014 for å dekke økte kostnader til spesialpedagogikk

Hovedtall ansvar:2020, 2030, 2050,2210,2216

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	3 596		Årsverk
Varer og tjenester	37 332	2011	2,85
Andre driftsutgifter	2 172	2012	2,60
	<u>43 100</u>	2013	1,60
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	-564	1-8 dager	0,4 %
Refusjoner	2 923	9-16 dager	0,0 %
Andre driftsinntekter	100	17 dager +	4,2 %
	<u>2 459</u>	Sum	4,6 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Anne Stapnes	
	- 257		

BIRKELAND SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Det var rundt 430 elever ved skolen ved utgangen av 2014. I løpet av 2015 vil antallet stige til over 450 elever. Birkeland skole har hatt fokus på klasseledelse og jobbet med tiltakene i den kommunale handlingsplanen for skoleutvikling (2014). Det er utviklet en felles standard for klasseledelse og kjennetegn på en god undervisningsøkt på skolen. Ledelsen har fulgt opp arbeidet med observasjoner i klasserommet. Alle ansatte var med på den felles kommunale oppstarten av Vurdering for læring, og skolen har også arbeidet med vurdering i forhold til læringsplattformen itslearning. Resultatene fra de nasjonale prøvene viser at skolen har flere elever på det laveste nivået, og færre elever på det øverste nivået, i forhold til det nasjonale gjennomsnittet. Det er også færre jenter enn gutter på øverste nivå, sammenlignet med det nasjonale gjennomsnittet.

I 2014 avsluttet 7.trinn på skolen et Comeniusprosjekt, «Sharing today – saving for tomorrow», et kulturprosjekt mellom skoler fra seks forskjellige land/regioner i Europa. Avslutningssamlingen ble avholdt på Birkeland i mai 2014. Elevene på 7.trinn på Birkeland skole føler at de har hatt stor utbytte av prosjektet og at de har lært mye engelsk.

Skolen deltar i «Skolen som arena for barn og unges psykiske helse», som er et prosjekt i samarbeid med Utdanningsdirektoratet og Helsedirektoratet. I tillegg til dette er skolen med i kommunens samarbeid «Trygge voksne» med RVTS Sør. Begge disse prosjektene vil kunne bidra til at skolens ansatte utvider sin forståelse av hva som bidrar til god psykisk helse for elevene.

Personal:

Gjennomsnittsalderen ved skolen har gått ned de siste årene. Det var flere nye ansettelser ved begynnelsen av nytt skoleår høsten 2014, blant annet på grunn av pensjon, permisjoner og nye utfordringer knyttet til alternativ opplæring. Behovet for assistenter har også økt de siste årene.

Hovedtall enhet 2600, 2610

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	30 197	Årsverk	
Varer og tjenester	2 553	2012	45,07
Andre driftsutgifter	373	2013	44,75
	<u>33 122</u>	2014	46,80
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	824	1-8 dager	1,2 %
Refusjoner	4 885	9-16 dager	0,2 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	5,3 %
	<u>5 710</u>	Sum	6,7 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Kristian Cummings	
	965		

Kompetansekartlegging i 2013 viste at skolen har lærere med relativ god kompetanse i norsk, men at det er noe mindre kompetanse i matematikk og engelsk. Ved begynnelsen av nytt skoleår ble det satset på matematikkompetanse.

Skolen brukte to planleggingsdager i august til et personalseminar, der målet var større utnyttelse og bruk av itslearning i både planlegging og vurdering. Seminaret hadde positiv effekt, både faglig og i forhold til arbeidsmiljøet. Med mange nyansatte de siste årene var det et viktig tiltak for å styrke vilfølelsen.

Tilbakemeldinger fra de ansatte viser at de stort sett er fornøyde og trives, men at de opplever et «høyt trykk» på jobben. Den økonomiske situasjonen har medført at oppussing har blitt utsatt. Dette gir den gamle delen av skolen et meget slitent preg, noe som også har vært påpekt av elevrådet. Utfordringer med alarmsystemer som ikke «snakker sammen» og få muligheter til å utbedre skader i påvente av oppussing, påvirker trivselen til både elever og ansatte.

Korttidsfraværet er lavt: 1,4 % for fravær på 1-16 dager.

Økonomi:

Årsresultatet for 2014 viser kr 0,9 Mill i merforbruk inkludert innsparing på kr 0,6 mill. Det har ikke vært noe ved aktivitetsnivået ved Birkeland skole som kunne vært tatt bort for å hindre underskuddet, og det er ikke rom for å dekke nye behov som oppstår. Det har vært flere årsaker til dette. Skolen har hatt en del ekstra utgifter knyttet til alternativ opplæring som har medført en del overforbruk i forhold til lønnsbudsjett og andre driftsutgifter. I tillegg hadde Kommunen planlagt tilnærmet selvkost av SFO i 2014. Det har medført en overbudsjettering av foreldrebetaling, som sammen med reduksjoner av antall barn i tilbudet, gir et avvik på kr 0,3 mill. ifht budsjett. Det har også vært stipulert et høyere antall flyktninger, hvilket har medført refusjoner på kr 0,2 Mill lavere enn budsjett. Utgifter til leirskoleopphold var i tillegg uteglemt i budsjettet (ca. 0,1 mill.)

VALSTRAND SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

2014 har på mange måter vært et produktivt år for Valstrand skole:

Ny handlingsplan for Birkenesskolen ble vedtatt juni 2014. Satsningsområdene for Birkenesskolene er: Ledelse på alle nivå, Vurdering for læring, Tidlig innsats.

Skolen har jobbet mye med klasseledelse og er i tillegg med i satsningen vurdering for læring pulje 5, sammen med de andre skolene i kommunen. Satsningen hadde oppstart høsten 2014 og vil videreføres i 2015. Samarbeidet med RVTS om «Trygge voksne» har startet og skolen deltar i prosjektet: Skolen som arena for barn og unges psykiske helse.

Reformen med nye valgfag (2012) er utvidet til å gjelde alle trinn. Det innebærer også en utvidelse av skoleuka, onsdagene ble fra høsten 2014 utvidet til 14:45. Skolen har fra høsten 2014 innført leksehjelp. Ordningen startet med 10. trinn og har gradvis blitt utvidet til å gjelde for alle elever. Elevene opplever leksehjelp som et positivt tiltak. De kan gjøre lekser på skolen samtidig som de kan få veiledning av lærere og medelever. Comenius-prosjekt, med temaet «Get healthy, be active, feel great» er videreført. Det er et spennende utvekslingsprogram med skole-miljøer i en rekke europeiske land. Programmet er både for lærere og elever. Prosjektet støttes av EU-midler tilsvarende kr 160.000. Høsten 2014 var Valstrand skole vertskap for 8 europeiske land. Mange av skolens elever, foresatte og lærere bidro til at det ble en flott opplevelse for de besøkende.

Tilbakemeldingene var utelukkende positive. Det har vært arbeidet med kvalitetsforbedringer i flere ledd. I tillegg til deltagelse i fellessatsingene, har skolen utviklet bedre intern kompetanse-spredning ved bruk av interne kurs, og mer tid til samarbeid i faggrupper. I tillegg har lærerne gjennomført kollegaveiledning. Vi har jobbet videre med å omstille hjelp til elever med særskilte behov, fra spesialundervisning til mer målrettet

Hovedtall ansvar 2700

Utgifter		Bemannning	
Lønn og sosiale utgifter	16 756	Årsverk	
Varer og tjenester	1 142	2012	27,32
Andre driftsutgifter	139	2013	28,34
	<u>18 037</u>	2014	24,10
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	0	1-8 dager	1,7 %
Refusjoner	1 999	9-16 dager	0,7 %
Andre driftsinntekter	81	17 dager +	6,1 %
	<u>2 080</u>	Sum	8,5 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Birte Kittelsen	
	-152		

bruk av ressursene. Resultatet er bedre for elevene. I dette arbeidet har PPT vært en viktig samarbeidspartner for skolen. Skolen har et godt samarbeid med foresatte blant annet gjennom FAU. De foresatte ønsker å være med å gjøre en innsats på flere områder i samarbeid med skolen for å opprettholde og forbedre skolens tilbud.

Personal:

Skolen fikk ny ledelse fra høsten 2014, rektor og assisterende rektor er konstituert for skoleåret 2014/2015. I tillegg fikk skolen en ny lærer i rollen som rådgiver. Rådgiver funksjonen er en sentral funksjon for skolen. Det er ment å være en overlapping i funksjonen for skoleåret 2014/2015. Ellers er bemanningen ved skolen svært stabil. To lærere deltar på videreutdanning i matematikk. Antallet årsverk ble forsøkt redusert ved overgang til nytt skoleår.

Sykefraværet 1-8 dager er lavt, men totalt sett er sykefraværet høyt, grunnet langtidssykemeldinger. Sykefraværet er sesongpåvirket og tidvis har det vært vanskelig å finne kvalifiserte vikarer som gjør at trykket på ledelsen og øvrig personell blir høyt. Medarbeidersamtaler gjennomført i januar-februar 2014 viser høy medarbeidertilfredshet i forhold til internt arbeidsmiljø. Et populært arbeidsmiljøtiltak har vært innføring av månedlige treff på skolen mellom pensjonerte og aktive medarbeidere. Dette har også tiltrukket seg de nybakte mødrene i fødselspermisjon med sine babyer. Et annet positivt tiltak er feiring av medarbeidere som har runde bursdager.

Økonomi:

Enheten har holdt seg innenfor tildelt ramme for 2014. Det har vært stilt krav til sparing og prioriteringer, og deler av stillinger har vært holdt vakante over tid. Omstillinger innenfor spesialpedagogikk gir utsikter til at ressursbruken innenfor feltet kan gå ned, men det krever systematisk arbeid over tid

ENGESLAND SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Elevtallet har vært ca. 56 elever gjennom året og elevene er inndelt i 1.-2. tr/3.-4. tr/5. tr/6.-7. tr/8.-9. tr/10. tr. Aldersblandet undervisning og stasjonsarbeid er gjennomførte tiltak for å møte elevenes behov innenfor tilrettelagt opplæring. Der elever har rett på spesialundervisning søker skolen å gi dette innenfor gruppene eller integrert i stasjonsundervisningen, for å fremme inkludering og sosial læring.

Satsingsområder med spesielt fokus har vært: *Klasseledelse, Elevenes læringsmiljø, Tidlig innsats og Vurdering*. Skolen har utarbeidet *Standard for klasseledelse* og beskrivelse av *Den gode undervisningstid*. Nasjonalt veiledningskorps har gitt råd til skolen som er fulgt og skolen har brukt metodikk for å utvikle lærende møter med Individ, Gruppe, Plenum-prosesser. Det er etablert Ressursteam for tettere og raskere elev-oppfølgning. Plangruppe og teamorganisering er utviklet for å få til distribuert ledelse og mer effektiv drift.

Engesland skolen har kommet langt i rydding og overgang til elektronisk arkiv og saksbehandling, og arbeider med gode rutiner for dokumentasjon.

Personal:

Personalet opplever tydelige krav til samarbeid og utvikling, både individuelt og kollektivt, for å møte krav til dagens skole og til god praksis. Dette krever omstillingsevne og innsats, men har også gitt resultater bl.a. i form av økt samhandling og profesjonell kapasitet.

En lærer tar videreutdanning i naturfag. Ressursteamet utvikler kompetanse på psykisk helse, traumer, vold og seksuelle overgrep. Hele personalet deltar i «Trygge voksne»-satsingen.

Det var flere sykemeldinger på starten av året, noen av disse knyttet til svangerskap. Oppstarten på høsten var krevende, da det tok tid å få rekruttert personale med riktig kompetanse.

Skolen arbeider strategisk for å utvikle og rekruttere kompetanse for å møte nye krav, sikre kvalitet og møte utskifting i personalet pga naturlig avgang.

Økonomi:

Skolen kjører stramt på forbruk og drift og har begrenset handlingsrom utover lønnskostnadene. Personalsammensetning, kompetanse- og elevbehov har gitt lite rom for reduksjon og innsparing av personalkostnader. Det er hovedsaklig vikarbruk hvor det kan spares i forhold til budsjett. og Ved å kjøre stramt i fht vikarbruk, forsøkte skolen å møte innsparingskravet. Variasjon i elevenes alder, elevsammensetningen og behovene gjør at det er vanskelig å redusere antall personer i personalet. Derimot har skolen kapasitet til å ta i mot flere elever innenfor opplæringen som gis. Det vil gi økt utnyttelse av ressursene.

Delegering av oppgaver, som vikarordning, gir mer effektiv ressursutnyttelse, økt forutsigbarhet og bedre kvalitet. Det er et mål å utnytte ressursene nærmest mulig elevene.

Øvrig drift er kritisk gjennomgått og kostnader kuttet der det er mulig. Omlegging til IP-telefoni vil bli iverksatt, nå som fibertilkobling er på plass.

Kontinuerlig utvikling av bygningsmassen og anvendelsen av den, sammen med langsiktige planer for oppgradering har ført til at bygningsmassen nå framstår mer tidsriktig og innbydende, samtidig som kostnadene er holdt på et minimum. Betydningen dette har for læringsmiljøet er vesentlig større enn kostnadene har vært. Skolen er tildelt tippemidler og planer for videre utvikling av uteområdene og elevenes fysiske læringsmiljø utarbeides nå, i samarbeid med FAU.

Hovedtall ansvar 2800, 2810, 2830

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	9 985		Årsverk
Varer og tjenester	590	2012	15,04
Andre driftsutgifter	81	2013	15,60
	<u>10 655</u>	2014	15,10
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	55	1-8 dager	0,8 %
Refusjoner	1 169	9-16 dager	0,3 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	6,5 %
	<u>1 224</u>	Sum	7,6 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Øyvind Mellem	
	53		

HEREFOSS SKOLE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Det var 29 elever på Herefoss skole hele skoleåret 2014. 9 elever gikk i 1.-2. klasse, 13 elever gikk i 3.-4. klasse og 7 elever gikk i 5.-7. klasse. Det var 6 lærere ansatt på skolen inkludert rektor. SFO åpnet igjen høsten 2014 med 5 elever og ny SFO leder. SFO lederen hadde en 26 % stilling. 10 timer var sammen med barna, og en time til administrasjon. SFO var åpen mandag, tirsdag, torsdag og fredag fra kl. 1400-1630. Fra og med januar 2015 ble det ansatt enn ny SFO leder, da forrige SFO leder sa opp sin stilling.

Handlingsplanen for Birkenesskolen er styrende for driften på Herefoss skole. Den har følgende fokusområder:

- **Ledelse på alle nivåer- med fokus på klasseledelse**
- **Vurdering for læring**
- **Tidlig innsats**

I tillegg til dette jobbet vi med:

- **Barn og unges psykiske helse**
- **Inkluderende arbeidsmiljø.**

Personal:

På Herefoss skole har vi vært 6 lærere gjennom hele året. Skolen hadde også tre assistenter, men på grunn av omstillinger, ble disse omplassert til andre arbeidsoppgaver i kommunen. Tor Helge Olsen har vært konstituert rektor ved skolen i 2014.

Økonomi:

På Herefoss skole ble det rapportert om underskudd hver måned hele 2014. Mange uheldige omstendigheter inntraff samtidig. Assistenten som byttet arbeidssted i kommunen, ble ikke overført til riktig budsjett, og dermed løp det lønnsutgifter fra skolebudsjettet. En lærer i 50 % stilling manglet hjemmel, så her løp det ekstra utgifter hver måned frem til dette ble rettet opp. SFO hadde for få barn, så SFO ble stengt i flere måneder. Tre lærere fikk kuttet sin stilling med en time hver, altså 11,55 %. Skolen rapporterte om totalt underskudd på kr 0,6 mill., dvs 20,79 %

Hovedtall ansvar 2900, 2910

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	3 823	Årsverk	
Varer og tjenester	193	2012	7,01
Andre driftsutgifter	44	2013	6,40
	<u>4 060</u>	2014	4,80
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	38	1-8 dager	0,5 %
Refusjoner	360	9-16 dager	0,1 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	13,1 %
	<u>398</u>	Sum	13,7 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Tor Helge Olsen	
	630		

BIRKELAND BARNEHAGE

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Birkeland barnehage har gjennom 2014/2015 har hatt 40- 45 barn i barnehagen, med 3 avdelinger, i alder 1-6 år.

Vi har gjennom året hatt fokus på natur og uteliv samt motorikk. Vi har flittig brukt barnehagens nærområder, spesielt da idrettsparken og aktiviteter på Tobias jorde.

Målene har vært å gi barna gode opplevelser i naturen og mestringfølelse ved å bevege kropp og sjel.

Vi har flyttet flere typiske «inne aktiviteter» til ute noe som har gitt god mersmak.

Da vi er barnehagen som ligger i sentrum har vi også jobbet mye med hvordan vi skal bli en synlig del av sentrumsbilde, være aktive og kjenne til nærmiljøet og samfunn/ næringsliv rundt barnehagen og i Birkenes kommune.

I tillegg har barnehagen fokus på språk og språkutvikling- vi har flere fremmedspråklige hos oss, så vi har jobbet mye med kommunikasjon, om

hvordan vi kan samtale verbalt og non verbalt til barn og foreldre som ikke kan norsk eller engelsk.

Personal:

Birkeland barnehage har ett voksent personale, mange har jobbet her i årtier og det sier at trivselen og stabiliteten er høy og utskiftningen forholdsvis lav.

Sykefraværet i løpet av året har variert noe, vi hadde ett voldsomt sykefravær i november mnd, og vi har hatt noen korte og lenge sykemeldinger. Men jeg vil likevel konkludere med at sykefraværet gjennom året er forholdsvis lavt hos oss.

Økonomi:

Årsregnskapet for 2014 viser ett avvik i forhold til budsjett. Det store avviket skyldes at vi har personal som jobber med spes.ped, barnehagen har ikke stillingshemler til dette, men budsjettet ligger på ansvaret for barnehage felles. Vi har også blitt budsjettert med 9,80 årsverk, mens faktisk bruk er 10 årsverk.

I forhold til innkjøp av materiell og div, har vi holdt oss på ett moderat nivå- innkjøp er gjort i forhold til aktiviteter og opplegg vi holder på med i barnehagen gjennom året.

Hovedtall ansvar 2217

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	6 751		Årsverk
Varer og tjenester	236	2012	9,60
Andre driftsutgifter	51	2013	10,00
	<u>7 038</u>	2014	10,00
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	1 243	1-8 dager	0,9 %
Refusjoner	147	9-16 dager	0,4 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	3,8 %
	<u>1 390</u>	Sum	5,1 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Anne Skribeland	
	1 241		

ENGESLAND BARNEHAGE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Engesland barnehage har hatt endringer i antall barn og bruk av årsverk i løpet av 2014.

Fra august ble barnetallet redusert fra 27 til 23 barn, hvorav bare ett barn «teller for» to (under 3 år). Småbarnsavdeling og avdeling for barn over 3 år ble derfor slått sammen fra august. Antall brukte årsverk ble fra samme tidspunkt redusert fra 6 til 4,4. Vi har erfart at endring i drift kan være krevende. Vårt hovedfokus har vært at barna skal, ifølge barnehageplanens målsetting, oppleve at barnehagen skal være et godt sted å være, der de skal møte tilstedeværende og engasjerte voksne. Vi har jobbet målrettet for å fremme mestring, læring og utvikling for alle, i samsvar med overordnet målsetting i kommunens barnehageplan.

Liten reduksjon av barn fra 27 til 23, og forholdsvis stor reduksjon av årsverk, har ført til at kommunens målsetting om tidlig innsats, har vært vanskeligere å oppfylle i de tilfeller barn trenger ekstra oppfølging.

Våre satsingsområder i det pedagogiske opplegget: De 4 årstidene gjennom språk og språkutvikling, uteliv/natur og motorikk, IKT. Innenfor fagområdet språk, var vårhalvårets hovedfokus Alf Prøysen og deler av hans forfatterskap. Høstens tema har vært tradisjonslitteratur som folkeeventyr, folkeviser og bånsuller. Vi opplever årstidene og bruker kroppen vår i naturen. Barna er med og dokumenterer via kamera og data

Personal:

På grunn av endring i drift der to barnehageavdelinger er slått sammen til en, har antall brukte årsverk blitt redusert fra 6 til 4,4 fra august.

Sykefravær: Langtidsfravær har vært forholdsvis høyt. Dette skyldes at vi deler av året har hatt en langtidssykemelding og en svangerskapspermisjon.

For øvrig har barnehagen stabil bemanning med lavt sykefravær.

Økonomi:

Vi har tilpasset driften slik at forbruk er lavere enn budsjett.

Utgiftene er redusert pga. nedbemanning fra august. Det er ikke blitt satt inn vikar for permisjon/langtidssykemelding.

Hovedtall ansvar 2212

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	3 243		Årsverk
Varer og tjenester	136	2012	6,63
Andre driftsutgifter	30	2013	6,60
	<u>3 410</u>	2014	4,40
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	660	1-8 dager	0,3 %
Refusjoner	320	9-16 dager	0,0 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	10,1 %
	<u>980</u>	Sum	10,4%
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Kjellfrid Tveit	
	-438		

NATVEITÅSEN BARNEHAGE

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Natveitåsen barnehage har pr 31.12.14 74 barn og 15,6 årsverk fordelt på 20 personer. Barnehagen har hatt en økning på 4 barn (3 av disse er barn under 3 år) fra våren 2014 til høsten 2014 og en økning på 0,2 årsverk i samme periode. Økningen i antall barn har vært gjort for å redusere kostnader i og med at vi ikke har økt tilsvarende på personalsiden.

Arbeid med tidlig innsats er et overordnet prinsipp, og er grunnleggende for alt som skjer og alt det vi gjør i barnehagen. Høsten 2014 var barnehageplanen for Birkenesbarnehagene ferdig, og denne legger føringer for de mål og satsningsområder barnehagen skal jobbe etter. For dette barnehageåret er det i følge planen den voksnes rolle og læringsmiljøet som er hovedsatsning, noe som gjenspeiler vårt hovedfokus.

Dette året har barnehagen hatt som mål at alle barn skal oppleve et inkluderende læringsmiljø, der læring, mestring og utvikling for alle står i fokus. Barnehagen jobber i tillegg med prosjektet «Være sammen» der hovedfokus er på den voksnes rolle: En trygg, varm voksen - og på læringsmiljøet. For å oppnå målsettingen har barnehagen jobbet aktivt med refleksjon og utvikling av voksenrollen, vi har hatt fokus på relasjoner og det å utvikle den enkelte voksnes kompetanse på dette området. Vi ser på dette arbeidet som en prosess, som vi stadig er i utvikling på og som er svært viktig for kvaliteten på barnehagetilbudet. Vi opplever at praksisen vår er i endring, og at bevisste holdninger i større grad styrer våre handlemåter i forhold til barna.

I tillegg har barnehagen stor fokus på lek, motorisk utfoldelse, utforskning og mestring. Vi har som mål å gi barna gode erfaringer og opplevelser ute i naturen, samt at barna skal utvikle gode motoriske ferdigheter og mestre fysiske utfordringer. For å nå disse målsetningene har vi fokus på at barna skal være fysisk aktive, og avdelingene er mye ute på tur i nærmiljøet, og bruker nærområdene aktivt.

Personal:

I Natveitåsen barnehage har det i løpet av 2014 vært stabil bemanning. Høsten 2014 har vi hatt en

Hovedtall ansvar 2214

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	8 629	Årsverk	
Varer og tjenester	357	2012	18,00
Andre driftsutgifter	93	2013	15,40
	9 079	2014	15,60
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	2 075	1-8 dager	2,6 %
Refusjoner	626	9-16 dager	0,0 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	5,2 %
	2 701	Sum	7,8 %
Merforbruk(+)/min.forbruk(-)	-306	Avdelingsleder Mette Harberg	

svangerskapspermisjon. Det er tilsatt vikar i denne permisjonstiden, samt også i noen års-vikariater knyttet til andre permisjoner i barnehagen. Barnehagen har fra august 2014 tilsatt to nye førskolelærere, begge i faste 100 % stillinger. Vi har også fått ansatt fast personale i stillinger som det i flere år har vært ansatt vikarer. Dette er positivt for stabiliteten i personalgruppa og for kvaliteten på barnehagetilbudet.

Vi har hatt noen kortere sykmeldinger og ellers litt egenmeldt fravær. Barnehagen har fokus på arbeidsmiljø, og målet har vært at personalet skal trives på jobb, og at vi sammen skal gjøre hverandre gode. Vi har jobbet mye med å ha positive holdninger i hverdagen og det å gi hverandre positive. Vi opplever at dette har gitt positive effekter i barnehagen. Det lages samarbeidskontrakter på hver avdeling for å involvere og ansvarlig-gjøre alle ansatte i forhold til å bidra til et positivt arbeidsmiljø. Amu gruppa jobber også aktivt for å fremme et positivt og inspirerende arbeidsmiljø.

Økonomi:

Regnskapet pr 31.12.14 viser et positivt resultat på ca. kr 0,3 mill.

Overskuddet skyldes i hovedsak en reduksjon av 20 % stilling våren 2014, samt at ansatte som har vært inne i vikariater har vært lavere lønnet enn den årslønnen som ligger inne i hjemlene.

I tillegg har vi spart utgifter til vikar både i forhold til sykefravær og ferieavvikling. Vi har i 2014 hatt flere barn i barnehagen enn vi hadde i 2013, dette medfører at foreldrebetalingen er blitt noe høyere enn budsjettet. Barnehagen har også gjort noen innsparinger på ulike driftsposter.

Økonomien er utfordrende, og dette medfører at ting vi har behov for å anskaffe, som leker, bøker, diverse materiell og lignende må settes på vent. I forhold til bruk av vikar vurderes det alltid ut fra nødvendig behov, samtidig som vi må ta hensyn til belastningspress på personalet. I tillegg skal vi ivareta kvalitet på barnehagetilbudet og vi skal sørge for at barnehagen drives forsvarlig. Det er derfor helt avgjørende å kunne sette inn vikar i pga sykdom og ferieavvikling i perioder og på enkelt dager når vi vurderer det nødvendig.

BIRKENES VOKSENOPLÆRING

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Skolen har hatt tre satsningsområder i henhold til handlingsplanen for Birkenesskolen:

1. **Klasseledelse**
2. **Vurdering for læring**
3. **Tidlig innsats og psykisk helse**

Birkenes voksenopplæring og mottaksskole:

Det er stadig økende behov for å gi råd og veiledning til voksne.

Fra høsten 2014 er det flere nye deltakere som har fått tilbud om spesialundervisning til voksne i tråd med tilrådning fra PPT.

Prosjekter

Voksenopplæringen har samarbeidet med 3B i satsningen «Basiskompetanse for arbeidslivet» hvor BVO har tilbyr 100 timer i grunnleggende norsk fra høst 2014 til vår 2015. Dette gjøres i samarbeid med VOX. I tillegg har vi jobbet med personalutvikling innenfor klasseledelse, psykisk helse og opplegg gjennom RVTS-sør.

Vi har også vært involvert i prosjektet «MMS» som er et EU finansiert prosjekt og som har medført blant utveksling for lærer til andre land som bringer med seg kunnskap og erfaringer tilbake. Vi har hatt oppdrag for andre skoler og for SANA, samt ulike kurs, som datakurs.

Det er en kontinuerlig utviklingsprosess å tilby kvalitetsmessig god opplæring i norsk og samfunnskunnskap. I løpet av høsten 2013 har det vært totalt 88 voksne deltakere. Det er en økning på 18 % fra høsten 2012.

Når det gjelder pedagogisk utviklingsarbeid har det vært et systematisk arbeid med vurdering for

læring. Mottaksskolen er med i prosjektet «Skolen som arena for barn og unges psykiske helse». Fra våren 2014 har det vært avviklet avsluttende/obligatoriske prøver i Norsk og

samfunnskunnskap lokalt. Vi har begynt med kompetanseheving i forhold til B2 prøver i Norsk (høyer nivå).

Personal:

Det har vært stabil bemanning gjennom året. Fra høsten har rektor/leder hatt andre prosjektoppgaver i tillegg. Høsten 2014 ble det ansatt ny rektor og ny assisterende rektor. På grunn av effektiviseringstiltak har vi nedbemannet i personalet.

Det er lite korttidsfravær, men dessverre noe langtidsfravær.

I løpet av høsten har enheten spart inn 0,4 stilling på å slå sammen klasser, avlyst timer og hatt alternative opplegg når ansatte har vært syke eller deltatt på kurs.

Økonomi:

Budsjettet for 2014 har vært for optimistisk både på inntektssiden og utgiftssiden. Dette henger sammen med flere årsaker. Den største budsjettutfordringen for 2014 er knyttet til inntektene som er statlig støtte, her har vi fått inn betraktelig mindre enn estimert, kr 0,6 mill. Deltagere har også flyttet, noe som resulterer i utgifter til andre kommuner, kr 0,2 mill. mer enn budsjettet. Utgiftene til opplæring i norsk og samfunnskunnskap kan komme et annet år enn inntektene kommer inn, derfor må økonomien gjeldende statstilskudd til norskopplæring ses over flere år.

I tillegg ble lønnskostnadene budsjettet for lavt med kr 0,9 mill. Dette har en årsakssammenheng med at en forventet at når grunnskoleopplæringens samarbeid med Lillesand ble avsluttet i 2013 ville se direkte resultat i reduserte lønnskostnader. Dette er ikke tilfelle da vi er lovpålagt å ha et forsvarlig grunnskoletilbud.

Hovedtall ansvar 2500,2510, 2520

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	7 774	Årsverk	
Varer og tjenester	251	2012	13,16
Andre driftsutgifter	788	2013	12,87
	<u>8 813</u>	2014	10,10
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	32	1-8 dager	0,5 %
Refusjoner	5 131	9-16 dager	0,3 %
Andre driftsinntekter	41	17 dager +	7,1 %
	<u>5 205</u>	Sum	7,9 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Karl Aksel Moen	
	1 767		

KULTURSKOLEN

Rapport for Birkenes og Lillesand kommune. Kulturskolen har i 2014 hatt i overkant av 200 elever, i tillegg til 3 korps med ca. 140 musikanter. Det står per d.d. ca. 100 personer på venteliste.

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Kulturskolen har i 2014 hatt fokus på:

- Å videreutvikle kjernetilbudet (musikk/dans).
- **Dansetilbud:** Kulturskolens dansetilbud er i fin utvikling. Dette merkes ved mer stabil elevmasse og større søkning.
- **Korpsene** i begge kommuner er i god utvikling og vokser. De ønsker økt støtte i form av undervisningsressurser gjennom kulturskolen.

Mål videre:

- Integre **ny rammeplan** i kulturskolen.
- Å videreutvikle barnehagetilbudet. Vi har startet et tilbud i en barnehage på Birkeland og er i gang med å besøke og informere barnehagene i begge kommuner om oppstart av 8 ukers kurstilbud fra høsten 2015.
- Det skal gjennomføres en kvalitetsheving på instrumental undervisningen for å kunne følge opp mål i den nye rammeplanen, bl.a. ved å starte egne musikkteorikurs.
- Vi ønsker å starte **Instrument karusellen** hvor 2 og 3 klassinger kan få prøve ut forskjellige instrumenter i løpet av et skoleår. Det blir lagt vekt på å ha felles timer i grupper og samspill.
- Vi ønsker å etablere et eget **kulturskolekor** med øvelser i Lillesand. Hovedsakelig for nåværende sangelever og for å ivareta de som ønsker å bli sangelever (fra ventelisten).
- Vi fortsetter å jobbe for bedre samarbeid og bedre harmonisering av avtaler med korpsene og andre aktører i kulturlivet i kommunene.

- Vi ønsker større bredde i kulturskolen og jobber for å utvide tilbudet til også å gjelde **visuell kunst og teatertilbud**.
- Vi savner **egnete lokaler** for undervisning, øving og konserter i Lillesand. Dette må settes på agendaen. De nåværende lokalene har store begrensninger og dette skaper mye frustrasjon.
- Samarbeidet mellom kulturskolene i Agder blir stadig tettere. Dette merkes på felles planer og større samarbeid på tvers av kommunegrensene. Kulturskolenes eget råd, Norsk kulturskoleråd, for Aust- og Vest-Agder, er blitt slått sammen til ett stort.

Personal:

- Kulturskolen har et godt, stabilt personale med god faglig kompetanse. Det er en utfordring å ha mange ansatte i små stillinger (5,5 årsverk fordelt på 22 ansatte inkl. admin).
- Det har vært et lederskifte i august 2014. Etter ett års permisjon, har Jo Eskild nå sagt opp sin stilling. Stillingen lyses ut i løpet av våren 2015.

Økonomi:

- Mindreforbruket i tabellen avviker fra det regnskapsmessige fordi administrasjonskostnadene er inntektsført her, mens de er budsjettert på skole fellesområde.
- Det er blitt spart inn på bruk av vikarer så godt det har latt seg gjøre.
- Vi har brukt lite på andre nødvendige driftsutgifter. Vi trenger vi å ruste opp instrumentpark og utstyr. Dette har ikke vært prioritert på lenge og er et økende problem for kvaliteten på undervisningen.
- **Kulturskoletimen:** Ble avviklet fra og med 2014.

Hovedtall Kulturskolen i Birkenes og Lillesand (Begge kommuner) ansvar 2170-2180

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	3 409		Årsverk
Varer og tjenester	377	2012	5,40
Andre driftsutgifter	21	2013	5,50
	<hr/> 3 807	2014	5,50
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	591	1-8 dager	0,5 %
Refusjoner	2 319	9-16 dager	0,0 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	8,5 %
	<hr/> 2 910	Sum	9,0 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Nina Martinsen	
	-305		

HELSE OG VELFERD

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Det overordnede målet for Tjenesteområdet Helse og velferd, er at tjenesten bidrar til å styrke enkeltmenneskets evne til å mestre eget liv. Dette har vært fokus i hele tjenesteområdet gjennom hele året.

På grunnlag av analysearbeid gjennomført i 2013, ble det tydelig at tjenesteområdet sto foran en omstillingsprosess, der målet var bedre tilpasning til dagens og fremtidens tjenestebehov. I økonomiplanen for 2014-2017, fremkom Handlingsplanen for Helse og velferd. Denne skisserte omstillings- og effektiviseringstiltak som skulle bidra til økt mulighet for å møte fremtidige utfordringer. Hovedsakelig innebar dette en reduksjon av sykehjemsplasser og å styrke hjemmetjenesten. 7 plasser ved sykehjemmet skulle omgjøres til omsorgsboliger. Det endelige budsjettvedtaket for 2014, fordret raskt igangsatte prosesser, og også en bredere prosess enn det som først var opprinnelig plan, fordi tjenestetilbudet måtte tilpasses reduserte budsjettmidler. Konsekvensen av dette ble vedtak om en ytterligere reduksjon av 7 plasser på sykehjemmet. Befolkningsframskriving for Birkenes kommune viser en nedgang i andel eldre over 80 frem mot 2022, og forslaget ble fremmet fordi det syntes å være i tråd med redusert etterspørsel etter, og behov for sykehjemsplasser i denne perioden.

Arbeidet med å vurdere den enkelte ansatte i forhold til overtallighet, har vært omfattende og svært sammensatt. Ansatte fikk tilbud om nye arbeidsoppgaver, og noen fikk tilbud om lavere stillingsstørrelse. Alle ansatte aksepterte imidlertid til slutt et tilbud om frivillige løsninger, og oppsigelser ble derfor ikke aktuelt.

Omlaggingen i pleie og omsorgstjenestene har også omfattet våre tjenestemottagere og deres pårørende. Det merkes når tjenesteytingen skal forskyves, ved at sykehjemsplasser reduseres, og hjemmetjenester i større grad skal gis. I Birkenes kommune, har terskelen for å få sykehjemsplass vært relativt lav, på grunn av svært god sykehjemsdekning. Dette har skapt forventninger om at våre innbyggere skal få plass når de selv ønsker det. Nå er det et langt større fokus på at langtidsopphold tildeles bare de som har et omfattende, døgkontinuerlig bistandsbehov på grunn av stor funksjonssvikt/oftest langt kommen demenssykdom, hvor det ikke er mulig å oppfylle bistandsbehovet i eget hjem eller annen tilpasset bolig. Omstillingsprosessen har gitt oss ulike erfaringer. Endringsarbeid må jobbes med kontinuerlig, og arbeidet må prioriteres. Retningsgivende og tydelig ledelse, tilrettelegging for god samhandling mellom alle parter gjennom hele prosessen, og rikelig og riktig informasjon hele veien, er faktorer som kan være avgjørende i forhold til å lykkes.

Enhet for hjemmetjenester er utvidet med fysio-/ergoterapi og aktivitetssenter i løpet av året. Dette oppleves hensiktsmessig av alle parter, og har bidratt til bedre samhandling i f.t. nødvendige helsetjenester.

Ikke alle tiltakene som ble lagt inn i handlingsplanen for 2014, har latt seg gjennomføre. Årsaken til dette handler om innsparingskrav og nødvendigheten av å prioritere. Tiltakene er allikevel med videre, fordi de er en del av den helheten som skal til, for å kunne videreføre, og styrke, strategien. Eksempler på dette er multidosesystem i hjemmetjenesten, demenskoordinator og styrket saksbehandling.

Hverdagsrehabiliteringstanken er videreført i 2014. Strategien «Fra omsorg til mestring» er endret til «Fra passiviserende omsorg til aktiv omsorg og mestring». På denne måten blir det tydeliggjort at vi fortsatt skal gi den riktige omsorgen, uten å gjøre det som virker mot sin hensikt.

Boveiledertjenesten er i vekst. Nye boliger på Digerhaug ble påbegynt høsten 2014. I tillegg sees et økt avlastningsbehov, og det er en utfordring å beholde og rekruttere avlastere. I tillegg er det vanskelig å finne støttekontakter til de som kvalifiserer for tjenesten. Det vil i løpet av 2015 bli foretatt en gjennomgang av enhetens tjenester, med mål om å tilpasse ressursbruk til dagens og fremtidens behov også i denne enheten.

NAV har et mindreforbruk der årsaken er sammensatt. I hovedtrekk skyldes det at stønad etter kvalifiseringsprogrammet ikke er brukt pga at ekstraordinære statlige midler ble stilt til disposisjon i året som gikk. De statlige midlene bortfaller i 2015. Det er også brukt mindre enn planlagt på kjøp av plasser gjeldende tilrettelagt arbeid. Dette er en midlertidig nedgang, da man kjenner til økt etterspørsel i året som kommer.

Tjenesteområdet er ikke i mål med forbedringsarbeid gjeldende rus og psykisk helse. Her er potensiale for forbedringer, og dette jobbes med.

Tidlig i 2014 startet arbeidet med å organisere et frivilligkontor. Frivillige organisasjoner sa seg villige til å gå inn i dette arbeidet ved å bemanne et kontor i aktivitetssenteret en dag i uken. Kommunen stiller til disposisjon en oppfølgingsressurs, kontor og utstyr. Aktivitetsnivået har ikke vært så høyt som ønsket, og de involverte har fokus på hvordan tilbudet kan bli gjort bedre kjent, og mer brukt.

Personal:

Hovedårsaken til reduksjon på årsverk, er omstilling og nedbemanningen i hjemmetjenester og sykehjem. I tillegg er avdeling for psykisk helse flyttet over til resursenheten.

Personaloppfølging etter omstilling har vært, og er nødvendig. Fast ansatte som har fått midlertidige løsninger inntil varige løsninger er på plass, og dette og oppfølging av fortrinnsretten skal ivaretas. Kommunens omstillingsutvalg håndterer disse sakene.

Gjennom arbeidsmiljøgruppene som er etablert i hver avdeling, legges det til rette for et godt partssamarbeid, og det jobbes med hva som skal til for å nå mål i forhold til arbeidsmiljøet.

Sykefraværet i tjenesteområdet er urovekkende høyt. I hovedsak er det snakk om langtidsfravær. Det er sannsynlig at det kan være sammenheng mellom fravær og omstilling, men også i andre avdelinger er fraværet høyt. Flere av avdelingene har bistand fra NAV arbeidslivssenter i oppfølgingsarbeidet.

Økonomi:

Tjenesteområdet har i sin helhet hatt et mindreforbruk i 2014. I forbindelse med omstillingen, ble vakante stillinger holdt midlertidig ledige. Dette har gitt mindreforbruk på fastlønn. En annen medvirkende årsak, er en noe for høy budsjettering av pensjonskostnader, slik at

utgiftene ikke er i tråd med budsjett. Det er kun de tillegg som utbetales som månedslønn det skal beregnes pensjon av, og som skal meldes til KLP. Når mange stillinger er holdt vakante og ressursbehovet er blitt dekket opp på timebasis, faller pensjonskostnadene bort.

I all hovedsak skyldes resultatet for tjenesteområdet mindreforbruk av lønnskostnader. Bortsett fra sykehjemmet, hvor det fremkommer et merforbruk i forhold til budsjett, har de andre avdelingene et mindreforbruk. Sykehjemmets merforbruk skyldes i grove trekk mindre inntekt på brukerbetaling enn budsjettert, noe som henger sammen med reduksjon av plasser gjennom året.

Mer detaljerte beskrivelser av resultater fremkommer under den enkelte avdeling.

Hovedtall Helse og velferd

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	75 468		Årsverk
Varer og tjenester	20 673	2012	105,07
Andre driftsutgifter	1 756	2013	104,87
	<u>97 897</u>	2014	96,18
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	9 322	1-8 dager	1,2%
Refusjoner	10 505	9-16 dager	0,6 %
Andre driftsinntekter	571	17 dager +	10,3 %
	<u>20 398</u>	Sum	12,1 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Tjenestesjef Anne Stapnes	
	- 3 133		

HELSE OG VELFERD FELLES

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Kommunen har heller ikke i 2014 hatt utgifter til overliggendøgn gjeldende samhandlingsreformen. Dette betyr at kommunen ivaretar sine forpliktelser i forhold til utskrivningsklare pasienter fra sykehuset.

Personal:

Ingen endringer i 2014.

Økonomi:

Beløpet som var satt av til lønn engasjementer, er brukt til utjevning av overforbruk i andre tjenesteområder v/ tertialrapportering.

Utgiftene til medfinansiering ble høyere enn forespeilet. Ordningen for medfinansiering ble avsluttet ved utgangen av 2014

Hovedtall ansvar 3000, 3010, 3020

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	2 309	Årsverk	
Varer og tjenester	10 494	2012	3,30
Andre driftsutgifter	47	2013	3,30
	<u>12 850</u>	2014	3,30
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	580	1-8 dager	0,3 %
Refusjoner	658	9-16 dager	0,0%
Andre driftsinntekter	0	17 dager +	2,6 %
	<u>1 238</u>	Sum	2,9 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Anne Stapnes	
	-400		

SYKEHJEMMET

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

I 2014 fikk sykehjemmet i oppgave å endre drift og praksis. Vi fikk ett innsparingskrav på 1,4 millioner. Til sammen reduserte sykehjemmet driften med 14 pasientrom og 6,5 årsverk. Disse tiltakene ble planlagt første halvdel av året og ble gjennomført 6. oktober. På sykehjemmet har vi nå 4 avdelinger, med til sammen 32 pasientrom.

Personal:

1,85 av årsverkene på renhold er overført til teknisk. Vi har også nedbemannet med 6,5 årsverk pga. endring i drift og praksis. Alle overtallige fikk andre tilbud i kommunen. Vi har hatt et svært høyt sykefravær gjennom hele året. Det var særlig høyt på våren og ble noe redusert på senhøsten. Gjennomsnittlig var fraværet på 15,5 %. Korttidsfraværet var 2,1 % og langtidsfraværet 13,4 %. Man kan anta at det høye fraværet skyldes omorganisering og nedbemanning. Vi har fulgt opp sykemeldte i samsvar med kommunens retningslinjer. Samtidig startet vi et samarbeid med kommunens personalavdeling, bedriftshelse og NAV med fokus på årsaker til fravær og tiltak for å fremme mer helse og godt arbeidsmiljø. Et av tiltakene ble å søke NAV via arbeidslivssenteret for støtte

Vi har brukt færre årsverk enn budsjettert. Det skyldes at vi gjennom hele året jobbet med å redusere driften på sykehjemmet. Dette har medført at vi har latt stillinger stå vakante og

omdisponert personale når vi har hatt fravær.

Økonomi:

Vi har merforbruk på ca. 1,5 mill. Hvis vi ser på de postene som utløser lønnsmidler så har sykehjemmet et mindreforbruk på ca. 1,1 mill. ifht. budsjettt for 2014. Det skyldes i hovedsak at vi ikke har dekket opp for alt sykefraværet med innleie og dermed spart på fastlønn. Vi fikk sykelønnsrefusjoner på ca. 2,5 mill. og leide inn vikarer for ca. 1,8 mill. På den måten fikk vi et overskudd på sykelønnsrefusjoner fra NAV på Kr 0,7 mill. Kostnadene til fastlønn ble samtidig redusert med ca. 0,7 mill. fordi vi hadde redusert drift og ledig sengekapasitet gjennom hele året. Men det høye sykefraværet medførte et høyt forbruk av overtid. Fordi vi sparte inn på fastlønn grunnet omstendighetene og benyttet vikarbyrå, så ble det et underforbruk på postene for arbeidsgiveravgift og KLP.

Sykehjemmet hadde også forholdsmessig mange som gikk ut i svangerskapspermisjon på våren og sommeren og fikk ikke søkere til disse sykepleievikariatene. Det medførte at vi benyttet vikarbyrå under ferieavviklingen for å sikre forsvarlig drift, det ble kostbart for kommunen. At vi fikk et merforbruk på ca. 1,5 mill. skyldes i hovedsak et inntektstap på brukerbetaling på kr 1,6 mill. Inntektstapet kommer av reduksjon i sykehjemsplasser og økning i antall korttids plasser.

Hovedtall ansvar 3300,

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	31 455	Årsverk	
Varer og tjenester	4 510	2012	44,73
Andre driftsutgifter	289	2013	44,60
			43,60 / 36.89*
	36 253	2014	
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	5 026	1-8 dager	0,8 %
Refusjoner	2 870	9-16 dager	0,8 %
Andre driftsinntekter	50	17 dager +	11,8 %
	7 945	Sum	12,5 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder May Kristin Ødegård	
	1 509		

*Før og etter nedbemanning

KJØKKEN, KANTINEDRIFT OG VASKERI

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Kjøkkenet produserer mat for sykehjemmet, i tillegg til middagsombringning og drift av kantine.

Lavere belegg på Sykehjemmet fra oktober 2014 vises igjen i driftsresultatet. Også bytte av hovedleverandør for mat ser ut til å ha bidratt positivt. Avtale med Asko med virkning fra 1.5.2014 er inngått for 2 år, med opsjon på 1+1 år. Avtalen omfatter kjøtt, tørrvarer, meieriprodukter samt fryst kjøtt + fisk.

Vaskeriet har en jevn og god drift. De siste månedene av 2014 ble 20 % siste midlertidig omplassert til Kjøkkenet da endringen på Sykehjemmet gjorde dette mulig. Dette er ingen varig løsning, men en fleksibel løsning som sees an ukentlig.

Kantina har hatt inntekter i henhold til forventninger. For 2015 er det planlagt og igangsatt oppussing av kantina som forhåpentligvis skal gi økt fleksibilitet og bruk av lokalet. Det er i den forbindelse også planlagt at beboere Serviceleiligheter skal få sin middag servert i Kantina.

Personal:

Kjøkkenet og vaskeri har et stabilt personale, hvorav vaskeriet har 1 årsverk, mens kjøkkenet har 2,75 årsverk + lærling.

På kjøkkenet har en ny lærling startet fra 1.8.2014

Personalet på både kjøkkenet og vaskeriet er veldig stabilt, med et lavt sykefravær, kun 0,5 % korttidsfravær.

Kjøkkenet har også en HTV i Delta.

Økonomi:

Kjøkkenet, vaskeri og kantine kan vise til et resultat som er godt innenfor rammen av budsjett, med et mindreforbruk på kr 0,3 mill.

Det positive resultatet skyldes i hovedsak at kjøkkenet hadde lavere innkjøpskostnader mat, -kr 0,2 mill. lavere kostnader pensjonsutgifter, - kr 0,1 mill. samt lavere lønnskostnader, kr 0,1 mill

Kantina leverer iht budsjett, mens vaskeriet leverte et mindreforbruk på ca 16.000,-

Hovedtall ansvar 3610, 3616, 3617

Utgifter		Bemannning	
Lønn og sosiale utgifter	2 507		Årsverk
Varer og tjenester	1 669	2012	4,05
Andre driftsutgifter	252	2013	3,75
	<u>4 429</u>	2014	3,75
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	530	1-8 dager	0,5 %
Refusjoner	2 158	9-16 dager	0,8 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	1,6 %
	<u>2 688</u>	Sum	3,0 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Kenneth Johanessen	
	-333		

ENHET HJEMMETJENESTER

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Åpen tjeneste eksisterer ikke lenger. Fra 1.9.14 ble Enhet hjemmetjenester etablert. Avdelingen består av flere ansvarsområder; hjemmesykepleie, hjemmehjelp, BPA, hjelpemiddelteknikker, fysio/ergoterapi og aktivitetssenteret. Det har vært positivt at nettopp disse ansvarerne samles under en Enhetsleder. Den nye organiseringen har gitt en del endringer for de ansatte og vi jobber med å bygge en vi-kultur. Vi har opprettet en ny Arbeidsmiljøgruppe og Enhetsleder har månedlig fagledermøter med fagleder fysio/ergo, aktivitetssenteret og gruppesykepleier hjemmesykepleien. Vårt felles mål er å dreie fra en omsorgskultur til en mestringkultur.

Hverdagsrehabilitering har vært et av de store satsingsområdene. Det er et tverfaglig samarbeid mellom fysio/ergo, hjemmesykepleien og hjemmehjelp, der treningsprogrammet går over 6 uker. Det satses på økt kartlegging av søkere til kommunale tjenester som hjemmesykepleie og hjemmehjelp der rehabiliteringsteamet er sentrale. Ved denne kartleggingen vil vi sikre at de kommunale tjenester treffer riktig.

Enhetsleder har en stor avdeling å lede og det er behov med støttefunksjoner til saksbehandling og turnus. Det er økt opp 10 % ressurser til saksbehandling. Det er ansatt turnusansvarlig i 20 %. Lokalene til hjemmesykepleien er blitt for små. Som en midlertidig løsning har vi utvidet på andre siden av gangen med venterom, 2 konsultasjonsrom og urinprøvetakingsrom. Dette har gitt bedre arbeidsforhold for ansatte og bedre for pasienter.

Personal:

Det synes fremtidsrettet og tenke gradvis økning av ressurser i hjemmetjenestene. Fra 6.10.14 fikk hjemmetjenestene overført 2,8 årsverk fra sykehjemmet. Vi startet opp Rognlia som er 7 leiligheter med heldøgns omsorg og pleie. Dette er et nytt nivå i omsorgstrappen som ligger mellom omsorgsleilighet og sykehjem. Det er et lavt korttidsfravær i hjemmetjenester. Langtidsfraværet

er høyere. Møteplassen er brukt aktivt som en arena for å følge opp disse. I 2013 ble målet om ansettelse i alle helgestillinger nådd. Ved omstillingen 6.10.14 ble resultatet at vi satt igjen med 4 ledige helgestillinger. I tillegg har vi hatt lite vikarer. Faste ansatte har jobbet mye for å dekke opp vakter.

Økonomi:

Enhet hjemmetjenester har et mindreforbruk på 1,5 millioner. Det har vært en stabil tjenesteyting gjennom 2014. Det har ikke vært behov for innleie i hjemmesykepleien utover grunnbemanning.

Fra 1.4.14 endret oppgavemengden seg i hjemmesykepleien og behovet for stillinger på til sammen 105,2 % falt bort.

Hjemmesykepleien har et betraktelig mindreforbruk gjeldende lønnskostnader (ca. kr 1,0 mill.), det knytter seg hovedsakelig til at det har vært vanskelig å få inn vikarer ved korttidsfravær, det har heller ikke vært brukt mye ressurser på ekstravakter. Hjemmesykepleien benyttet vikarbyrå til sommerferieavvikling, men klarte allikevel og holde seg til budsjettet for ferievikarer.

Omstillingen vil gi en økt etterspørsel etter hjemmetjenester. Det er økt fokus for at tjenestene skal fordeles til de rette.

Det har tidligere vært en lav terskel for å få hjemmehjelp. Dette er nå strammet inn på og rehabiliteringsteamet kartlegger alle søkere og deretter gis det tjenester, avslag eller tilbud om andre tjenester som trening. Dette har gjort at ikke vedtak på hjemmehjelp har økt betraktelig til tross for omstillingen. Hjemmehjelp har klart seg kr 0,2 Mill under budsjett

En stilling som fysioterapeut stod ledig i deler av året og Fysio/ergo har brukt kr 0,2 mill. mindre enn budsjettet

Aktivitetssenteret har brukt kr 0,2 mil mindre enn budsjettet. En 10 % stilling er ubrukt og det har ikke vært bruk for ekstra innleie av folk.

Hovedtall ansvar 3200, 3210, 3220, 3230, 3240, 3250, 3260, 3270, 3830, 3840

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	21 936	Årsverk	
Varer og tjenester	2 270	2012	27,17
Andre driftsutgifter	216	2013	28,48
	<u>24 421</u>	2014	31,87
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	3100	1-8 dager	1,3 %
Refusjoner	2 838	9-16 dager	0,2 %
Andre driftsinntekter	77	17 dager +	9,0 %
	<u>6 014</u>	Sum	10,5 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Trude Murberg	
	- 1 548		

BOVEILEDERTJENESTEN

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Boveiledertjenesten har 4 boenheter i Smedens Kjerr 50, 4 boenheter og 1 avlastningsenhet på Digerhaug, 1 boenhet i Service, Birke Dagsenter (dagtilbud for 9 brukere), ambulerende boveileder 40 %, saksbehandler 50 %, avdelingsleder i 80 %. 54 brukere har mottatt tjenester. Vi har 3 ulike gruppetilbud, 2 for barn og 1 for voksne.

Boveiledertjenesten har opprettholdt et godt bo- og servicetilbud slik at brukerne opplever trivsel, trygghet og god livskvalitet. Tjenesten har fokus på å opprettholde/bedre funksjonsevnen og selvstendigjgjøring av brukerne i størst mulig grad. Vi gir barn, unge, voksne og eldre med behov for støttekontakt bistand til en meningsfull fritid. Foresatte med tyngende omsorg gis et trygt avlastningstilbud slik at de kan ivareta øvrig familie. Avdelingen har fokus på å unngå bruk av makt og tvang, og har gode rutiner for rapportering og overholde lovkrav. Vi har hatt 1 vernepleierstudent og en person i praksis via NAV i 6 mnd.

Utfordringen i 2014 har vært å rekruttere og beholde støttekontakter/avlastere. Avdelingen hadde 44 oppdragstakere som støttekontakter, kommunal avlastning og besøkshjem, samt 6 med omsorgslønn. Oppdragstakere er ikke fast ansatte av kommunen, men krever oppfølging og veiledning. Det har også vært utfordrende å få nok vikarer et sted, samt at vi har kjørt med redusert bemanning et sted pga en mindre bruker.

Det er økning på søknader om støttekontakt. Kommunen har hatt et prosjektsamarbeid Grimstad og Lillesand «Bedre fritidstilbud på tvers av kommunegrensene» til unge under 18 år med vedtak på støttekontakt. Man har ikke klart å videreføre prosjektet pga personalressurs og kompetanse. Bygging av nye boliger på Digerhaug 2 ble utsatt til 2015.

Personal:

Hovedtall ansvar 3700, 3710, 3720, 3730, 3740, 3750

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	14 661		Årsverk
Varer og tjenester	541	2012	16,79
Andre driftsutgifter	219	2013	16,39
	<u>15 421</u>	2014	16,12
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	86	1-8 dager	0,8 %
Refusjoner	1 895	9-16 dager	0,9 %
Andre driftsinntekter	296	17 dager +	10,3 %
	<u>2 277</u>	Sum	12,0 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Tordis Vibeke Iselvmo	
	- 1 535		

Det er høyt sykefravær i Boveiledertjenesten, og det har gitt utfordringer på vikarsiden. Noen permisjoner pga sykdom og svangerskap. Avdelingsleder har jobbet mye overtid for å ivareta tjenesten på det administrative alene. Opplæring av ny vikar gruppeleder fra 01.05 og saksbehandler fra 12.08. På en avdeling har bemanningen vært ustabil pga sykdom, noe som ikke er positivt for brukerne eller ansatte. Avdelingen har fått bistand fra NAV arbeidslivssenter for å ha fokus på arbeidsmiljø, samarbeid og nærvær. Årsak til langtidssykefravær er ikke jobbrelatert. Vi har redusert hjemmel på dagsenter med 17 % fra 01.10.2014. 2 nye ansatte er overført fra sykehjemmet fra 06.10.2014.

Økonomi:

Boveiledertjenesten har holdt seg innen tildelt budsjett i 2014, og har totalt mindreforbruk på alle områder. 3710 Dagsenter har hatt lavere lønnskostnader pga reduksjon av stilling og noe ubudsjettet refusjon, har spart 65.000,-. 3720 Smedens, lavere lønnskostnader med kr0,4 mill pga en ressurskrevende bruker mindre og har redusert bemanningen deretter pga en ansatt i permisjon. 3730_Service har gitt merinntekt pga refusjoner fra staten. Mindreforbruk med kr. 0,2mill. 3740 Digerhaug har økning av driften blitt lagt inn fra september, men det ble ikke økning. Har hatt høyt sykefravær og fått mer i refusjon fra NAV enn det er gått i innleie av vikarer. En vakant helg (18,78 %) leies det kun inn ekstra dersom det er behov for det. Mindreforbruk med kr 0,7 mill Ansvar 3750 Støttekontakt /avlastning har hatt lavere lønnskostnader pga ikke innleie av vikar for saksbehandler i 4 mnd (jan-april), samt spart 30 % av stillingen i juni og juli mnd. Totalt spart kr0,2 mill.

(Dersom det ikke har vært spart på lønnsmidler på 3750, ville det ha vært økning på utgifter til støttekontakt, avlastning og kjøregodtgjørelse).

NAV

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

NAV har både kommunale og statlige oppgaver å utføre. Disse oppgavene er ofte vevd tett inn i hverandre. Her kommenteres kun de kommunale oppgavene.

NAV skal gi brukerne i kommunen et godt og samordnet tjenestetilbud. NAV skal videre sørge for arbeid og aktivitet til alle kommunens brukere som trenger dette. NAV skal også forvalte kommunale, lovpålagte oppgaver i et samfunn som er svært påvirkelig overfor arbeidsmarked og konjunkturutvikling.

NAV har oppnådd de mål som var satt for 2014 og har utført de oppgaver som var forventet. 50 brukere har mottatt økonomisk sosialhjelp. Det er behandlet 196 enkeltsaker, dette er omtrent samme antall som i 2013. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært 11,6 dager. I tillegg kommer 50-60 saker innen økonomisk rådgivning og gjeldsrådgivning og et ikke ubetydelig antall saker om nødbolig og bolig for vanskeligstilte. På de sistnevnte områdene er økningen i antall saker betydelig.

Det må bemerkes at mange av brukerne er unge, dette gjelder både brukerne som får sosiale ytelser og brukere som trenger gjeldsrådgivning og bolighjelp. NAV har et tett samarbeid med Oppfølgingstjenesten i videregående skole for å skaffe ungdommene utdanning og læreplasser. NAV deltar også i kjernegrupper sammen med SLT og politiet.

Rusmisbruket blant unge i Birkenes er økende og oppfølgingen av disse brukerne har krevd store ressurser i 2014. Pr. 31.12.14 er ikke ansvaret for oppfølging av rusmisbrukerne i kommunen endelig avklart.

NAV gjennomførte våren 2014 en stor brukerundersøkelse. Antall respondenter i Birkenes var stort. Resultat: Brukertilfredsheten var meget god.

Høsten 2014 gjennomførte Fylkesmannen i Aust-Agder tilsyn med NAVs tilgjengelighet. Resultatet her er ikke klart foreløpig.

Personal:

NAV er organisert etter spesialistmodellen. Antall faste stillingshjemler er nå 4,35 inkludert andel av lederressurs.

Vårsemesteret 2014 gjennomførte 4 ansatte i NAV et deltidsstudie ved UiA med tema «Forebygging og behandling av cannabismisbruk».

Økonomi:

NAV har holdt seg innen tildelt budsjett i 2014.

Årsaken til mindreforbruket er å finne på 3 ulike poster, nemlig stønad til sosiale lån (mindre forbruk kr 0,1 mill), stønad etter kvalifiseringsprogrammet (mindre forbruk kr 0,6 mill.) og stønad til kjøp av tjenester fra andre/betaling for kjøp av kommunale plasser på BiVa AS (mindre forbruk kr 0,1 mill.).

Det er grunnlag for å bemerke følgende: Mindreforbruket til kvalifiseringsstønad i 2014 er helt ekstraordinært og skyldes langt på vei ekstraordinære statlige stønadsmidler til disposisjon dette året. Mindreforbruket til kjøp av kommunale plasser på BiVa AS er også midlertidig lavt, fra 2015 øker antall brukere her igjen betydelig.

Hovedtall ansvar 5500, 5510, 5520, 5540

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	2 600		Årsverk
Varer og tjenester	1 168	2012	4,25
Andre driftsutgifter	734	2013	4,25
	<u>4 501</u>	2014	4,25
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter		1-8 dager	3,3 %
Refusjoner	87	9-16 dager	0,0 %
Andre driftsinntekter	148	17 dager +	1,0 %
	<u>235</u>	Sum	4,3%
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Erling Aasen	
	-826		

SERVISESENTERET

Måloppnåelse og utførte oppgaver

Med virkning fra 1. august ble stab- og støttefunksjoner samlet under felles ledelse. Fra samme tidspunkt endret kommunale fellesområder navn til Servicesenter.

Servicesenteret ivaretar publikumstjenesten, politisk sekretariatsfunksjon, virksomhetsstyring og støtte til tjenesteområdene.

Servicesenteret består av følgende områder:

- Stab/fellestiltak
- Servicetorv/arkiv/politisk sekretærfunksjon
- IT og beredskap
- Personal/organisasjon

I 2014 ble følgende mål utarbeidet:
«Servicesenteret er en dyktig premissgiver og tilrettelegger for riktig kvalitet og effektiv drift.»

Stab/fellestiltak (rådmann, økonomisjef og controller), har gjennom 2014 fokusert på koordinering av utviklingsprosjekter som pågår i kommunen, parallelt med oppfølging av løpende drift og investeringsprosjekter. Det er etablert en struktur hvor vi har fått rimelig god styring og kontroll på driften. Det er forbedringspotensialer i forhold til å fokusere mer på strategisk målstyring. I tillegg har vi ikke «knekt koden» i forhold til å etablere en bedre praksis med god planlegging, styring og gjennomføring av investeringsprosjekter.

Stab hadde en sentral rolle i arbeidet med innføring av utvidet eiendomsskatt. Dette ble gjennomført i henhold til vedtak i kommunestyre i desember 2013.

Etablering av Struktur1 (regnskap og lønn for Birkenes og Lillesand kommuner) har blitt gjennomført som planlagt, og gikk i drift mai 2014. Parallelt ble tidligere økonomikontor i Birkenes kommune avvirket.

Det er utarbeidet en finansiell risiko- og sårbarhetsanalyse. Denne skal danne grunnlaget for en finansstrategi for kommunen som planlegges lagt frem til politisk behandling i 2015.

Servicetorv/arkiv har ansvar for publikumstjenesten og dokumenthåndtering. Rollen som politisk sekretær er også knyttet til denne avdelingen.

I 2014 var det et ytterligere fall i antall henvendelser i Servicetorvet. Det var bakgrunn for at åpningstiden ble redusert med formål å kunne få bedre tid til å svare på henvendelser fra innbyggere i andre kanaler som telefon, e-post, nettsiden, og ikke minst kommunens facebookside som ble etablert i 2014.

Arkivet har blitt styrket med 60 % stilling. Dette var helt nødvendig for å kunne operere innenfor lover og forskrifter. I første halvår 2014 ble det innført nytt brukergrensesnitt for saks- og arkivsystemet. Dette var et ressurs- og

tidkrevende prosjekt, men hvor brukergrensesnittet har blitt bedre.

Følgende prosjekter er igangsatt, men ikke avsluttet:

- Digitale løsninger overfor innbyggerne
- Digitalisering av bygningsarkiv fra 1966-2005
- Rullering av arkivplan
- Felles postmottak
- Lean

IT og beredskap har i 2014 stått i omleggingens tegn. KR-IKT ble etablert og gikk i drift i mai. Det er foretatt en sakte, men sikker overgang fra lokal til sentral drift av IT. Dette medfører at alle PC-brukere må forholde seg til service og support i KR-IKT, lokalisert i Kristiansand. Dette krever endringsvilje for ansatte i kommunen, men også fra KR-IKT. Dette arbeidet er godt i gang. Birkenes kommune er representert i både arbeidsutvalg og i styre for KR-IKT.

Ved at fem kommuner har inngått et samarbeid om IT-tjenester, vil både drift og vedlikehold, samt samordning i alle tjenesteområdene kunne ta ut gevinster på sikt.

Større prosjekter i 2014:

- Nettbrett i skolen
- Etablere og iverksette drift av KR-IKT
- Kvalitetssystem
- Skole/hjem-kommunikasjon
- Beredskap- og krisehåndtering

Personal/organisasjons ansvarsområder omfatter blant annet gjennomføring av organisasjonsstrategien «Sammen kan vi mer!», personalpolitikk, personaloppfølging, kvalitetsarbeid, støtte til ledere og bistand ved organisasjonsendringer.

Mye tid og ressurser har gått med til bistand ved omstillinger i kommunen, særlig endringen av tjenestetilbudet i tjenesteområde helse- og velferd og omleggingen av renholdstjenesten.

Organisasjonsstrategien «Sammen kan vi mer!» ble vedtatt i desember sammen med delegasjonsreglementet.

Målene i organisasjonsstrategien og i økonomiplanen er ikke fullt ut innfridd, men det er tatt viktige steg mot oppnåelse.

Etter en grundig prosess ble verdiordene ekte – sprek – og dyktig valgt som organisasjonens verdier. Verdiene skal prege alt vi gjør gjennom både interne og eksterne tjenesteleveranser.

Utarbeidelse av startpakke (opplæringspakke) for nye ledere ble igangsatt i 2014 og blir ferdigstilt i 2015.

Innføring av et totalt kvalitetssystem (internkontrollsystem) har måttet nedprioritere

aktiviteten på grunn av arbeidet med omstillingene i flere tjenesteområder.

Det har ikke vært tilstrekkelig fokus og oppfølging av arbeidsmiljøgruppene. Gruppene vurderes som viktige for utvikling, kvalitet og HMS.

Personal:

Reduserte årsverk i Servicesenteret fra 2013 til utgangen av 2014 skyldes hovedsakelig at Struktur1 og KR IKT gikk i drift i mai 2014. Fra samme tidspunkt ble det overført personell fra Servicesentret til disse to organisasjonene. I 2014 ble arkivet styrket med 0,6 årsverk. Dette ble løst med vakant stilling i Servicetorget. Som følge av spesielt høyt aktivitetsnivå innen personal, ble det inngått et engasjement på ett år med virkning fra 1. august.

Bemanningen har for øvrig vært stabil, med stor grad av nærvær; 95,9 %. Dette er positivt, spesielt i lys av at det har vært et år med svært høyt aktivitetsnivå innen alle avdelingene.

Økonomi:

Kommunale fellesområder har holdt seg godt innenfor budsjettert ramme.

Mindreforbruket skyldes hovedsakelig at lønnsoppgjøret for hele kommunen ble rimeligere enn forutsatt i budsjettet. I tillegg ble det brukt noe mindre til spesialtiltak enn forutsatt. Netto premieavvik knyttet til pensjon for hele kommunen er det alltid stor usikkerhet rundt, men ble totalt som budsjettert.

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	9 161		Årsverk
Varer og tjenester	9 843	2012	17,62
Andre driftsutgifter	3 670	2013	17,90
	<u>22 674</u>	2014	13,70
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	91	1-8 dager	0,4 %
Refusjoner	3 134	9-16 dager	0,6 %
Andre driftsinntekter	150	17 dager +	3,1 %
	<u>3 375</u>	Sum	4,1 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Leder Tom Olstad	
	-1 693		

STAB – FELLESTILTAK

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Dette området består av rådmannen, økonomisjef og controller.

Det har vært et høyt aktivitetsnivå i 2014 i kommunens organisasjon. Det er krevende for en liten stab å følge opp og kontrollere løpende drift, parallelt med direkte ansvar eller deltakelse i planlegging og gjennomføring av flere utviklings og/eller omorganiseringsprosjekter, samt nedbemanninger.

I 1. kvartal 2014 hadde stab prosjektansvaret for innføring av eiendomsskatt på boliger, fritidseiendommer og næring i henhold til vedtak i kommunestyre desember 2013.

Etablering av Struktur1 (regnskap og lønn for Birkenes og Lillesand kommuner) har blitt gjennomført som planlagt, og gikk i drift mai 2014.

Det er utarbeidet et dokument som beskriver overordnet økonomisk rapportering i Birkenes kommune. Dette ble politisk behandlet og vedtatt i mai 2014.

Det er kontinuerlig fokus på videreutvikling av prosessene knyttet til drifts, økonomi- og investeringsrapportering. Det er bla. utarbeidet maler og rutiner for bedre å og mer ensartet måte å rapportere på. Erfaringer gjennom 2014 viser at vi har rimelig god styring og kontroll på driften, men organisasjonen har ikke tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å planlegge, styre og gjennomføre investeringsprosjekter. Dette gjenspeiler seg i dårlig, og til dels manglende,

rapportering på investeringsprosjektene. Dette vil være et fokusområde fremover.

Som grunnlag for å utarbeide en finansstrategi, er det i 2014 utarbeidet en finansiell risiko- og sårbarhetsanalyse. Finansstrategi planlegges lagt frem for politisk behandling i juni 2015.

Personal:

Bemanningen har vært stabil gjennom året. Det var i 2014 er nærvær på 99,7 %. Ressurser knyttet til fagområdet personal er overført internt innen Servicesenteret, og rapporterer således på egen avdeling.

Økonomi:

Området har et positivt avvik sammenlignet med budsjett på kr 2,2 mill.

Dette forklares hovedsakelig av to poster; et nøkternt lønnsoppgjør som bidro positivt med kr 1,5 mill. i forhold til «potten» som var budsjettert. Videre er det et positivt avvik på budsjettposten «spesialtiltak» med kr 0,7 mill.

Dette positive avviket på Stab-fellestiltak må sees i sammenheng med merforbruket innen Personal som følge av at budsjettmidler ikke fullt ut er overført ved endringer internt gjennom året.

Premieavvik knyttet til pensjon for hele kommunen er det alltid stor usikkerhet rundt, men ble totalt som budsjettert.

Hovedtall ansvar 6100, 6200, 6500

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	769		Årsverk
Varer og tjenester	4 085	2012	6,40
Andre driftsutgifter	1 705	2013	7,65
	<u>6 559</u>	2014	3,00
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	17	1-8 dager	0,3 %
Refusjoner	705	9-16 dager	0,0 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	0,0 %
	<u>722</u>	Sum	0,3 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Leder Tom Olstad	
	-2 155		

SERVICETORV & ARKIV

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Målsetting 2014 - 2017

Måloppnåelse

- Arbeidet med å automatisere arbeidsprosesser ift innbyggerne og nettløsninger og ift interne støttetjenester startet i 2012 og videreføres i økonomiplan perioden. Utfordring er at det ikke er avsatt prosjektmidler, men må tilpasses ordinær drift.
- Dokumenthåndtering arkiv. Nytt brukergrensesnitt for sak/arkivsystem ble innført i organisasjonen våren 2014. Kontinuerlig utvikling og forbedringsarbeid med elektronisk søknads- og publikumsbehandling fortsetter i planperioden. Birkenes kommune opprettet egen facebookside i februar 2014. Formålet er å treffe innbyggerne på en annen arena, treffe andre målgrupper, åpne for dialog og være et supplement til nettsiden. Birkenes kommune har et Aktivt facebookteam dette ledes av Webredaktøren. Facebookteamet er sammensatt fra flere ulike avdelinger, alle har mulighet for å publisere.
- LEAN, som er en arbeidsmetodikk for å jobbe smartere, hadde oppstart i servicetorget i november 2013. Stillstand i 2014 grunnet langtidsfravær i avd. Videreføres i 2015.
- Det ble igangsatt digitalisering av bygningsarkiv fra 1966 – 2005 i 2013. Arkivleder og avd.leder bygg og anlegg er ansvarlig for prosjektet. Arkivleder driver prosjektet. Stillstand fra høsten 2014 da det er ressurskrevende prosjekt som det ikke er avsatt midler til. Anbefaler prosjektmidler fra 2016, med tanke på kommunereformen for rydde og avslutte arkiv. Dette er en lovpålagt oppgave.

Ikke gjennomført. Videreføres til 2015-2018

- Gjennomføre brukerundersøkelser på utvalgte områder ift utvalgte service- og støttefunksjoner. Internt og eksternt
- Det er avsatt prosjektmidler i 2015 til å rullere arkivplanen og felles postmottak
- Videreutvikling av elektronisk søknads- og publikumsbehandling. Krever innkjøp av modul arbeidsflyt til Websak Fokus (arkiv/sakssystemet).

Februar, mars og april var ekstra travle for avdelingen. I tillegg til ordinær drift, arkivleder og avd.leder r ansvarlig for innføring av nytt brukergrensesnitt for sak-/arkivsystem. Gjennomføringen var særdeles tids- og arbeidskrevende.

Personal:

Arkivet er blitt styrket med 60 % stilling, overført fra Servicetorget. Som følge av dette ble åpningstiden i Servicetorget redusert med 1 time fra 1.2.2014.

Sykefraværet har vært unormalt høyt pga langtidsfravær i 1,3 stilling fra september og ut året.

Økonomi:

Det har vært stram økonomistyring i 2014. Positivt avvik i forhold til budsjett skyldes primært lavere personalkostnader, som følge av sykelønnsrefusjon, pensjonsinnskudd og refusjoner fra NAV for ansatte som er på engasjement. Reduserte kostnader på telefoni med kr 65 000, 28 % av budsjettet beløp

Hovedtall ansvar 1032, 4300, 4304, 4310, 4312, 4313, 4317, 4520

Utgifter		Bemannning	
Lønn og sosiale utgifter	4 936		Årsverk
Varer og tjenester	1 593	2012	7,08
Andre driftsutgifter	1 353	2013	5,95
	<u>7 882</u>	2014	5,15
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	72	1-8 dager	0,4 %
Refusjoner	1 559	9-16 dager	0,6 %
Andre driftsinntekter	150	17 dager +	7,4 %
	<u>1 781</u>	Sum	8,4 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Kari K. Birkeland	
	-392		

IT

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

IT

IT har i 2014 stått i omleggingens tegn. Våre tre ansatte driftsteknikere er har fått KR-IKT som arbeidsgiver og gjennom året er det foretatt en sakte, men sikker overgang fra lokal til sentral drift av IT. Dette medfører også at alle brukere må forholde seg til den samlede IT-enheten i Kristiansand, noe som krever endringskompetanse for oss alle.

I en periode nå på to-tre år fra 2014 må vi også regne med at selve sammenslåingen av servere, nettverk og programmer vil måtte ta så mye ressurser at enkeltprosjekter i én eller to kommuner kan bli vanskelig å få gjennomført, primært fordi fellesprosjekter for alle fem kommuner må prioriteres.

Med en samlet IT-enhet i fem kommuner, vil både drift og vedlikehold, samt samordning i alle tjenesteområdene kunne ta ut gevinster.

Store prosjekter i 2014 har vært:

- **Nettbrett i skolen**
Ferdigstille prosjektet med alternativ løsning på ungdomsskoletrinnet Engesland. Her prøves

Apple iPad ut i stedet for Microsoft Surface på Birkeland

- **Iverksettelse av KR-IKT**
Selskap opprettet for drift- og utvikling av IKT for kommunene Kristiansand, Songdalen, Iveland, Lillesand og Birkenes. Selskapet lokalisert i Kristiansand og gikk i drift 1. mai 2014. Selskapet har hatt stor oppmerksomhet og arbeidsmengde, men har i 2014 ikke utbetalt noe av planlagte investeringer. Dette forskyves derfor utover planperioden.

- **Andre prosjekter**
Kvalitetssikringssystem
Skole/hjem-kommunikasjon

Personal:

Fra 1. mai er vi 1 ansatt på IT

Økonomi:

Avdelingen har et negativt avvik. Dette skyldes to ting: Lisensutgifter programmer er blitt høyere enn endelig budsjettert (+100') og det siste tilskuddet til full mobildekning (DDA) (+290') er betalt av drift, ikke investering. I tillegg har beredskapsarbeidet blit noen tusen kroner dyrere grunnet innkjøpa av nødvendig programvare (+30')

Hovedtall ansvar 4314, 1140

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	1 218	Årsverk	
Varer og tjenester	3 520	2012	3
Andre driftsutgifter	540	2013	3
	<u>5 277</u>	2014	1
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter	1	1-8 dager	1,1 %
Refusjoner	605	9-16 dager	%
Andre driftsinntekter		17 dager +	%
	<u>606</u>	Sum	1,1 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Steinar Nørstebø	
	419		

PERSONAL

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Personal skal gi premisser og tilrettelegge for riktig kvalitet og effektiv drift innenfor området personal/organisasjon. Personals ansvarsområde omfatter blant annet gjennomføring av organisasjonsstrategien «Sammen kan vi mer!», personalpolitikk, personaloppfølging, kvalitetsarbeid, støtte til ledere og bistand ved organisasjonsendringer. Nært samarbeid med resten av servicesenteret er viktig å samordne utviklingsarbeid, krav og støtte til tjenesteområdene.

Mye ressurser har gått med til bistand ved omstillinger i kommunen, særlig endringen av tjenestetilbudet i tjenesteområde helse- og velferd og omleggingen av renholdstjenesten. Endringene har hatt betydelige konsekvenser for ansatte. Økt endringstakt i kommunen medfører økt ressursbruk for personal.

Organisasjonsstrategien «Sammen kan vi mer!» ble lagt fram for kommunestyret som melding i juni og endelig vedtatt i desember sammen med delegasjonsreglementet. Målene i organisasjonsstrategien og i økonomiplanen er ikke innfridd, men det er tatt viktige steg mot oppnåelse. Medarbeiderne har valgt at verdiene ekte – sprek – og dyktig som organisasjonens verdier. Verdiene skal prege all tjenesteleveranse. En verdigruppe har utarbeidet forslag til omsetting i praksis.

Utarbeidelse av startpakke (opplæringspakke) for nye ledere ble igangsatt i 2014 og blir ferdigstilt i 2015. Systematisk opplæring betyr bedre lederstøtte og mer effektiv bruk av lederressursene fra starten av.

Lederne og flere hovedtillitsvalgte ble intervjuet og tilbakemeldingene brukt i startpakka og i planlegging av opplæring og enkelttiltak. Delegasjonsreglement er utarbeidet og vedtatt i kommunestyret. Innføring av et totalt kvalitetssystem (internkontrollsystem) har ikke blitt prioritert på

grunn av arbeidet med omstillingene i flere tjenesteområder. Det har likevel vært framdrift ved at piloter har arbeidet med sine interne styringsdokumenter og ved at arbeidsresultater fra startpakka kan brukes i kvalitetssystemet. Arbeidsmiljøgruppene vurderes som viktige for utvikling, kvalitet og hms. Alle arbeidsplasser er tilknyttet en arbeidsmiljøgruppe. Her møtes leder, tillitsvalg og verneombud (eller andre representanter for arbeidstakerne).

Personal:

«Personal» har bestått av personalsjef, kvalitetsrådgiver og fra 01.08 prosjektleder organisasjonsutvikling, til sammen 2,5 årsverk når året sees under ett. Det har vært stort arbeidspress. Hovedoppgaver for prosjektleder er startpakke og delegasjonsreglement. Engasjementet avsluttes 01.08. 2015.

Hovedverneombud er frikjøpt i 20 % stilling. Det lave frikjøpet betyr en meget sterk prioritering av oppgaver. Hovedtillitsvalgte for de tre største fagforeningene har hatt uendret frikjøp på tilsammen 110 %. I tillegg kommer ett forbunds eget frikjøp. Tillitsvalgte er viktige samarbeidspartnere og bidrar på faste arenaer og i prosjekter/enkelt saker som berører arbeidstakerne. Det har vært stabilitet i bemanning og i vervene som hovedverneombud og hovedtillitsvalgte. Endringene i tabellen fra 2013 til 2014 skyldes at stillingen som kvalitetsrådgiver er opprettet delvis ved at ny ressurs er opprettet og delvis ved overføring av ressurser fra andre områder. Prosjektleder organisasjonsutvikling med 0,5 årsverk er også regnet inn.

Økonomi:

I tabellen framkommer et merforbruk på 435 000. Dette skyldes hovedsakelig at stillinger er flyttet mellom ansvar innenfor servicesenteret. Det er med andre ord ikke snakk om et reelt merforbruk. «Personal» gikk i balanse.

Hovedtall ansvar 6210, 6211, 6212, 6230

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter	2 238	Årsverk	
Varer og tjenester	645	2012	1,14
Andre driftsutgifter	72	2013	1,30
	<u>2 955</u>	2014	3,80
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter		1-8 dager	0,5 %
Refusjoner	265	9-16 dager	2,0 %
Andre driftsinntekter		17 dager +	1,4 %
	<u>265</u>	Sum	3,9 %
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)		Avdelingsleder Marianne G. Flakk	
	435		

DEN NORSKE KIRKE OG ANDRE TROSSAMFUNN

Måloppnåelse og utførte oppgaver:

Kommunes rolle i forhold til Den norske Kirke og andre tros- og livssynssamfunn er regulert i kirkeloven.

Dette er selvstendig organisasjoner som opererer uavhengig av kommunen.

Ved utgangen av 2014 var det 4.029 medlemmer i Den norske Kirke sammenlignet med 3.984 medlemmer pr. 31.12.2013.

Andre tros- og livssynssamfunn hadde pr. 31.12.2014 490 medlemmer sammenlignet med 434 medlemmer ved utgangen av 2013.

Personal:

Det er ingen kommunalt ansatte innen dette området.

Økonomi:

Kirkelovens paragraf 15 regulerer kommunens økonomiske ansvar.

Basert på forslag fra kirkelig fellesråd er det Kommunestyret som hvert år gjør vedtak på budsjetttrammer knyttet til drifts- og investeringstilskudd til Den norske Kirke.

I 2014 er det et merforbruk på kr 32.000. Dette gjelder renter og avdrag på et lån som egentlig skulle vært overført til kommunen (kr 18.000), samt litt høyere tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn (kr 14.000).

Det er overført tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn på totalt kr 0,3 Mill

Kommunen leverer regnskapstjenester til Den norske Kirke. Tjenesten er fakturert med kr 50.000 for 2014, som budsjettet.

Hovedtall ansvar 8000, 8100

Utgifter		Bemanning	
Lønn og sosiale utgifter			Årsverk
Varer og tjenester		2012	
Andre driftsutgifter	3 823	2013	
	<u>3 823</u>	2014	
Inntekter		Sykefravær	
Salgsinntekter		1-8 dager	%
Refusjoner		9-16 dager	%
Andre driftsinntekter		17 dager +	%
		Sum	%
Merforbruk (+)/mindreforbruk(-)	32		